

(2) Die Raad mag, in sy diskresie, die versoek toestaan, in welke geval enige ondersoek van die betrokke applikant, tydens die verloop daarvan, beëindig moet word, waarop die bepalings van regulasie 28 van toepassing sal wees met die nodige veranderinge, asof die ondersoek afgehandel is.

Aanhoor van aansoek

21.(1) Die Raad moet, ten opsigte van elke aansoek, 'n aanhoor belê op die wyse bedoel in artikel 37 van die Wet, nie later nie as –

- (a) 30 dae na die voltooiing van die ondersoek bedoel in artikel 35 van die Wet; of
- (b) indien die applikant vereis word om 'n antwoord op die verzoek te verskaf in ooreenstemming met regulasie 15(6), 30 dae na die datum waarop die applikant vereis word om sodanige verzoek te rig.

(2) Die Raad mag, nie later nie as 30 dae na die voltooiing van die ondersoek bedoel in artikel 35 van die Wet, 'n aanhoor belê deur die Raad met betrekking tot enige aansoek om registrasie as 'n vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer.

(3) 'n Aanhoor, soos bedoel in subregulasie (2), is nie oop vir die publiek nie.

Gronde vir bevinding van applikant as nie 'n geskikte en gepaste persoon nie

22. Die Raad mag, indien die applikant in 'n aansoek aan die Raad –

- (a) enige valse verklaring van wesenlike feit aflê, wetend dat dit vals is;
- (b) nalaat om enige wesenlike feit te vermeld wat vereis word om daarin vermeld te word; of
- (c) nalaat om enige wesenlike feit te vermeld, wat deur die weglating daarvan misleidend is,

bevind dat 'n applikant nie 'n geskikte en gepaste persoon ingevolge artikel 32(1)(l) van die Wet is nie.

Geleentheid om diskwalifiserende omstandighede reg te stel

23.(1) 'n Applikant onderworpe aan enige diskwalifikasie kragtens die Wet moet, voor die Raad beslis oor die aansoek, 'n redelike tydperk, wat nie 60 dae oorskry nie, gegun word om die diskwalifiserende omstandighede reg te stel, soos bepaal deur die Raad.

(2) As die Raad sou beslis dat die applikant nie in staat is om die diskwalifiserende omstandighede reg te stel nie, mag die Raad nie die applikant 'n geleentheid gun om die diskwalifiserende omstandighede reg te stel nie.

Oordrag van lisensie

24.(1) Wanneer ook al 'n lisensiehouer verlang om 'n lisensie oor te dra aan 'n ander persoon, moet hy of sy 'n aansoekbrief aan die Raad rig.

(2) Die bepalings van hierdie Deel, uitgesluit regulasie 13, is van toepassing, met die nodige veranderinge aangebring in 'n aansoek om 'n lisensie aan 'n ander persoon oor te dra.

Verskuiwing van besigheid na ander perseel

25.(1) Wanneer 'n lisensiehouer of geregistreerde verlang om 'n besigheid, gelisensieer of geregistreer volgens die Wet, te verskuif vanaf die perseel vermeld in die lisensie of registrasiesertifikaat na 'n ander perseel, moet sodanige lisensiehouer of geregistreerde skriftelik by die Raad aansoek doen om toestemming vir die verskuiwing van die besigheid na 'n ander perseel.

(2) Die Raad mag die aansoek toestaan met of sonder voorwaardes: Met dien verstande dat hy nie 'n aansoek toestaan nie –

(a) om die besigheid te verskuif na 'n perseel buite die gebied bepaal deur die Raad ten opsigte van daardie besigheid; of

(b) in die geval van 'n casino, vir verskuiwing van die casino na 'n perseel wat val buite die vereisde sone of gebied waarin die casino geleë moet wees ingevolge 'n bevel uitgereik deur die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad ingevolge artikel 47(1)(b) van die Wet.

Deel 2

Bepalings betreffende alle Applikante, Lisensiehouers en Geregistreerde Persone: Aanhore en Uitreiking van Lisensies

Verrigtinge by aanhore

26.(1) Die verrigtinge by 'n aanhoor moet, in soverre as wat dit nie deur die Wet voorgeskryf is nie, deur die Raad of deur die persoon wat voorsit by die aanhoor bepaal word: Met dien verstande dat alle verrigtinge te alle tye voldoen aan die reëls van natuurlike geregtigheid.

(2) Die Raad of die voorsittende persoon by 'n aanhoor mag die aspekte voorskryf wat gedek moet word in mondelinge voorleggings deur 'n persoon wat die geleentheid gegun word om gehoor te word by sodanige aanhoor, en mag die tydsbeperking bepaal vir sodanige mondelinge voorleggings.

Rekord van verrigtinge by aanhoor

27.(1) Die Raad of voorsittende beampte moet toesien dat notule van die verrigtinge gehou word by enige aanhoor.

(2) Mondelinge verrigtinge moet op sodanige wyse aangeteken word dat die bewaring daarvan voldoende verseker is en moet behou word deur die Raad vir 'n tydperk van ten minste drie jaar nadat die Raad sy skriftelike beslissing op 'n aansoek uitgereik het, of enige ander tydperk noodsaaklik vir die afhandeling van 'n appèl, ander wetlike verrigtinge of soos vereis deur enige ander wet.

(3) Mondelinge verrigtinge moet, op versoek van enige party, en by betaling van 'n fooi ten bedrae gespesifiseer in die Wet op die Bevordering van Toegang tot Inligting, 2000 (Wet No. 2 van 2000), getranskribeer word.

Besluite, uitreiking van lisensies of registrasiesertifikate en hernuwing

28.(1) Die Raad of 'n komitee moet sy skriftelike beslissing op alle aansoeke deur hom oorweeg uitreik, ingesluit die redes vir sy besluit.

(2) 'n Besluit van die Raad of 'n komitee tree in werking by die betekening van 'n kennisgewing van sodanige besluit.

(3) Indien die Raad of komitee 'n aansoek om 'n lisensie of registrasie goedkeur, moet die lisensiehouer of geregistreerde, binne 30 dae vanaf die betekening van sodanige kennisgewing van die Raad se besluit op die aansoek, aan die Raad die fooi, soos voorgeskryf in Bylae 2 van die Wet, betaal voor die uitreiking van die lisensie of registrasiesertifikaat.

(4) By ontvangs van die fooi bedoel in subregulasie (5) en by nakoming deur die applikant van enige vereistes van die Wet, moet die Raad die lisensie of registrasiesertifikaat onmiddellik uitreik.

(5) Tensy die Wet voorsiening maak dat 'n lisensie of registrasie op 31 Desember verval, moet elke lisensiehouer of geregistreerde, nie vroeër nie as 1 Januarie en nie later nie as 1 Februarie van elke jaar, aansoek doen om hernuwing van die lisensie of registrasie op 1 April van daardie jaar en moet terselfdertyd aan die Raad die fooi voorgeskryf in Bylae 2 van die Wet betaal.

(6) Indien 'n lisensie of registrasie uitgereik is na 1 Februarie van enige jaar, moet sodanige lisensiehouer of geregistreerde, nie later nie as 15 Maart van daardie jaar, aansoek doen om hernuwing van die lisensie of registrasie, soos die geval mag wees, en moet tegelykertyd aan die Raad die fooi voorgeskryf in Bylae 2 van die Wet betaal.

(7) Indien 'n registrasie hernubaar is by die verjaring van die uitreikingsdatum, moet die geregistreerde aansoek doen om hernuwing en die toepaslike fooi betaal, nie later nie as 60 dae voor die verjaring van die uitreikingsdatum.

(8) Die Raad mag nie 'n lisensie of registrasiesertifikaat uitreik tydens die maand van Maart van enige jaar nie, tensy dit van toepassing is op daardie registrasiesertifikate wat hernubaar is by die verjaring van die uitreiking van sodanige sertifikate.

*Deel 3**Bepalings betreffende alle Aansoeke, Lisensiehouers en Geregistreeerde Persone:
Gesiktheid van Derde Partye en Dobbelttoeragente***Lisensiehouer moet besonderhede van besigheidskontrakte en –ooreenkomste openbaar maak**

29.(1) Wanneer ook al die Raad vereis dat 'n lisensiehouer die besonderhede bedoel in artikel 46(a) van die Wet openbaar moet maak, moet die Raad die inligting, wat as noodsaaklik geag mag word, aanvra vanaf die lisensiehouer deur die betekening van 'n kennisgewing, en sodanige kennisgewing moet die sperdatum vir ontvangs van die inligting so aangevra deur die Raad spesifiseer.

(2) Die Raad mag, nadat die lisensiehouer die geleentheid gebied is om aangehoor te word, die lisensiehouer gelas om die kontrak of ooreenkoms te wysig of beëindig teen 'n datum gespesifiseer deur die Raad.

(3) Wanneer ook al die Raad gelas dat 'n lisensiehouer 'n kontrak of ooreenkoms moet wysig of beëindig, moet hy die lisensiehouer redes gee vir sy besluit.

Aansoek om gesiktheidsertifikaat deur sekere persone wat sake doen met lisensiehouer

30.(1) 'n Aansoek om 'n gesiktheidsertifikaat bedoel in artikel 46(b) van die Wet moet –

- (a) gedoen word op die wyse en deur die gebruik van die vorm soos voorgeskryf deur die Raad in sy reëls;
- (b) vergesel gaan van die betrokke aansoekfooi soos voorgeskryf in Bylae 2 van die Wet; en
- (c) vergesel gaan van enige dokument en inligting soos vereis mag word deur die Raad.

(2) Die Raad mag 'n aansoek toestaan, onderhewig aan enige voorwaarde, of die Raad mag 'n aansoek vir 'n gesiktheidsertifikaat weier.

(3) Die bepalings van Deel 1, 2 en 3 van Hoofstuk 2 is van toepassing met die nodige wysigings wanneer ook al 'n persoon aansoek doen om 'n gesiktheidsertifikaat.

Finansiële belange in houer van gesiktheidsertifikaat

31. Die bepalings van Deel 4 van Hoofstuk 2 is van toepassing, met die nodige wysigings, op die houer van 'n gesiktheidsertifikaat.

Opskorting of kansellasië van gesiktheidsertifikaat

32. Die Raad mag, nadat dit die houer van die gesiktheidsertifikaat 'n geleentheid gebied het om aangehoor te word, sodanige sertifikaat opskort vir 'n gespesifiseerde tyd of sodanige sertifikaat kanselleer –

30

- (a) indien enige inligting in die aansoek om sodanige sertifikaat vals was in enige wesenlike opsig of onderhewig was aan enige wesenlike weglating;
- (b) indien die houer van die sertifikaat versuim het om te voldoen aan, of teenstrydig met enige term of voorwaarde van die sertifikaat of enige bepaling van die Wet, hierdie regulasies of die reëls van die Raad opgetree het; of
- (c) indien daar goeie redes is daarvoor en dit in die beste belang van die Raad se oogmerke en die behoorlike beheer en regulering van dobbelary is.

Beëindiging van ooreenkoms of assosiasie

33.(1) Indien die Raad –

- (a) 'n aansoek om 'n geskikheidsertifikaat weier; of
- (b) 'n geskikheidsertifikaat opskort of kanselleer,

moet 'n lisensiehouer die ontvangs van enige goedere of dienste deur sodanige aansoeker of houer van sertifikaat staak.

(2) Wanneer ook al 'n ooreenkoms of assosiasie tussen 'n lisensiehouer en sertifikaathouer beëindig word deur enigeen van die twee betrokke partye, moet beide partye onmiddellik die Raad van sodanige beëindiging in kennis stel.

Bepalings van Deel van toepassing op geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer

34. Die bepalings van hierdie Deel is van toepassing, met die nodige wysigings, op 'n geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer.

*Deel 4**Bepalings betreffende alle Aansoeke, Lisensiehouers en Geregistreerde Persone:
Verandering in Finansiële Belange***Kennisgewing van verkryging van belang en aansoek om toestemming**

35.(1) Enige lisensiehouer of geregistreerde, gelisensieer of geregistreer volgens die Wet, wat bewus word van enige persoon wat, regstreeks of onregstreeks, 'n beherende belang, of enige finansiële belang verkry in die besigheid wat verband hou met die lisensiehouer of geregistreerde se lisensie of registrasie, moet die Raad onmiddellik, skriftelik, in kennis stel van –

- (a) die aard van die belang verkry; en
- (b) die naam en kontakbesonderhede van die persoon wat sodanige belang verkry het,

en moet daarna die Raad voorsien van sodanige verdere inligting soos die Raad nodig mag ag.

(2) Enige persoon wat regstreeks of onregstreeks 'n belang bedoel in subregulasie (1) verkry het moet, binne 14 dae, by die Raad aansoek doen om toestemming vir die besit van sodanige belang.

(3) Wanneer 'n persoon aansoek doen soos bedoel in subregulasie (2) om die aanskaffing van 'n finansiële belang van minder as vyf persent in die besigheid wat verband hou met die lisensie of registrasie, moet die Raad die aansoek oorweeg en mag –

(a) óf onmiddellik sy skriftelike goedkeuring verskaf vir die verkryging van die finansiële belang; óf

(b) die bepalings van artikels 32 tot 38 beskou as van toepassing op die aansoek om goedkeuring vir die besit van sodanige belang, en dat die aansoek dienoreenkomstig geadministreer moet word.

(4) 'n Aansoek om goedkeuring vir die verkryging of besit van 'n finansiële belang in enige casino, bingo, roete-operateur, onafhanklike perseeloperateur, perseeloperateurlisensiehouer of geregistreerde dobbelarytoerustingvervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer, moet gedoen word in 'n vorm bepaal deur die Raad en moet vergesel gaan van die relevante aansoekfooi voorgeskryf in Bylae 2 tot die Wet en enige dokumente en inligting soos deur die Raad vereis mag word.

(5) Wanneer 'n persoon 'n aansoek doen, soos bedoel in subregulasie (2), is die bepalings van Deel 1, 2 en 3 van Hoofstuk 2 van hierdie regulasies, uitgesluit regulasie 13, van toepassing, met die nodige veranderings aan sodanige aansoek.

Bepaling van geskiktheid of ongeskiktheid van applikant

36.(1) Die Raad mag 'n aansoek soos bedoel in regulasie 35(2) toestaan of weier.

(2) Wanneer ook al die Raad 'n applikant as ongeskik bevind om 'n belang te besit in die besigheid van enige lisensiehouer of geregistreerde, moet die Raad die aansoek weier.

(3) Indien die Raad 'n aansoek soos bedoel in subregulasie (2) weier, moet die applikant sodanige belang in die lisensiehouer of geregistreerde van die hand sit binne ses maande of binne sodanige langer tydperk soos, met goeie bewegegrede bewys, goedgekeur deur die Raad.

(4) Die Raad mag, te enige tyd nadat die Raad 'n persoon geskik bevind het om 'n belang te besit in die besigheid van 'n casino, bingo, roete-operateur of perseeloperateurlisensiehouer en nadat die Raad sodanige persoon die geleentheid gegun het om aangehoor te word, bevind dat sodanige persoon nie meer geskik is om met die besit van sodanige belang voort te gaan nie.

(5) Indien die Raad bevind dat die persoon ongeskik is om 'n belang te besit soos bedoel in subregulasie (4), moet sodanige persoon die belang in die lisensiehouer van die hand sit binne drie maande na die datum van die Raad se bevinding.

(6) Met inwerkingtreding vanaf die datum waarop die Raad die kennisgewing beteken het op 'n persoon wat of wie ongeskik bevind is ingevolge subregulasie (2) en (4), moet sodanige persoon die uitoefening, regstreeks of deur enige trustee of benoemde, van enige stemreg oorgedra deur die besit van die belang in die lisensiehouer staak.

Prinsipale moet openbaar gemaak word

37. 'n Persoon mag nie enige belang in 'n lisensie as 'n agent of benoemde vir 'n onvermelde prinsipaal of eienaar wat voordeel daaruit trek, besit of bekom nie.

Deel 5

Bepalings betreffende alle Aansoeke, Lisensiehouers en Geregistreerde Persone: Werknemersregistrasie

Spesiale werknemers in diens geneem deur lisensiehouers of geregistreerdes

38.(1) Vir die doeleindes van registrasie van spesiale werknemers ingevolge artikel 65 van die Wet –

(a) 'n persoon in diens geneem deur 'n casinolisensiehouer, bingolisensiehouer, 'n roete-operateur of 'n onafhanklike perseeloperateur, in 'n besturende hoedanigheid, moet alle persone insluit wat individueel, of as deel van 'n groep, bestuursbeleid vir die bedryf formuleer; en

(b) 'n persoon gemagtig deur 'n casinolisensiehouer, bingolisensiehouer, 'n roete-operateur of 'n onafhanklike perseeloperateur om besluite te neem wat die lisensiehouer se bedrywighede reguleer, moet insluit –

(i) enige persoon gemagtig om toesig te hou of 'n skof van elke dobbelary- of sekuriteitsaktiwiteit te bestuur, ingesluit, maar nie beperk nie tot, die toesighouding of bestuur van die kuilbedrywighede in geheel of enige ander dobbelarybedrywighede; en

(ii) enige persoon met die magtiging om sodanige persone te bestuur.

(2) Vir die doeleindes van subregulasie (1) is die Raad nie beperk nie in sy besluitneming ten opsigte van die status van spesiale werknemers, deur die titel van werk verrig, maar moet die funksies en verantwoordelikhede van die persoon of die betrokke werk in oorweging neem.

Bewys van registrasie in werknemersrekord van lisensiehouer

39. 'n Lisensiehouer of geregistreerde moet, ten opsigte van elke werknemer wat verplig is om geregistreer of gelisensieer te wees kragtens die Wet en hierdie Deel, 'n afskrif van sodanige werknemer se registrasiesertifikaat in sy of haar werknemersrekord hou.

Opskorting of kansellasië van registrasie

40. In die geval dat enige werknemer wat verplig is om geregistreer te wees ingevolge die Wet en/of gelisensieer ingevolge die Nasionale Dobbelwet, se registrasie –

- (a) gekanselleer word deur die Raad in ooreenstemming met die bepalings van artikel 71 van die Wet, die lisensiehouer of geregistreerde in wie se diens sodanige persoon is, moet summier die diens beëindig van daardie persoon in enige hoedanigheid waarin hy of sy vereis word om so geregistreer te wees; of
- (b) opgeskort word deur die Raad in ooreenstemming met die bepalings van artikel 71 van die Wet en moet die lisensiehouer in wie se diens sodanige persoon is summier die diens van daardie persoon, in enige hoedanigheid waarin hy of sy vereis word om sodanig geregistreer te wees, opskort vir die tydperk van opskorting deur die Raad.

Part 6

*Bepalings betreffende alle Aansoeke, Lisensiehouers en Geregistreerde Persone:
Diverse Bepalings*

Lisensie moet opvallend vertoon word

41. 'n Lisensie uitgereik ingevolge die bepalings van die Wet moet opvallend vertoon word in 'n opsigtelike plek in of op die perseel van die gelisensieerde besigheid.

**HOOFSTUK 3
CASINO'S**

Deel 1

Casino's: Voorleggings vir Casino's en Aansoek om Lisensie

Uitreiking van versoek om voorleggings

42.(1) Die Raad mag enige belanghebbende persoon uitnoui om 'n voorlegging in te dien vir casino-ontwikkelingsprojekte in die Provinsie na die uitreiking van 'n bevel deur die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad bedoel in artikel 47(1) van die Wet.

(2) Die versoek om voorlegging moet –

- (a) die getal lisensies wat uitgereik sal word aandui;
- (b) die evalueringsproses identifiseer wat die Raad moet volg om 'n voornemende lisensiehouer te selekteer, ingesluit enige aangeleentheid bedoel in 'n bevel uitgereik deur die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad ingevolge artikel 47 van die Wet, indien enige: Met dien verstande dat geen proses geïdentifiseer deur die Raad in konflik mag wees met sodanige ministeriële bevel;
- (c) onderhewig aan artikel 49 van die Wet, die kriteria identifiseer wat die Raad sal volg om 'n applikant aan wie die lisensie toegeken mag word te selekteer, ingesluit

daardie beleidskriteria vervat in 'n bevel van die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad uitgereik ingevolge artikel 47 van die Wet, indien enige: Met dien verstande dat geen kriteria geïdentifiseer deur die Raad in konflik mag wees met die voorskrif; en

(d) die fooie van toepassing op die verskillende stadiums van die versoek om voorlegging insluit.

Uitnodiging vir indiening van aansoek om casinolisensie

43.(1) By voltooiing van die evalueringsproses bedoel in regulasie 42(2)(b), soos toegepas in die voorlegging vir 'n casino-ontwikkelingsprojek en na oorlegpleging met die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad, moet die Raad die persone wat die voorlegging gemaak het uitnoui om aansoek te doen om 'n casinolisensie: Met dien verstande dat die Raad die voorlopige rangorde vir sodanige voorlegging, vir die doeleindes van seleksie van die applikant aan wie 'n lisensie uitgereik sal word, aandui in sodanige uitnodiging.

(2) Die uitnodiging bedoel in subregulasie (1) moet aandui dat die aansoek in ooreenkoms met die vereistes uiteengesit in die "Versoek om Voorlegging" dokument gedoen moet word en moet enige verdere vereistes van die Raad vir dokumentasie en inligting benodig om die aansoek te ondersteun, spesifiseer.

(3) Onderhewig aan regulasie 22, moet die Raad, by ontvangs van 'n aansoek bedoel in subregulasie (1), ingesluit die voorgeskrewe fooi, met die ondersoek bedoel in artikel 35 van die Wet begin.

Kriteria vir casinolisensiëring

44.(1) In die seleksie van 'n applikant om 'n casinolisensie, moet die Raad die kriteria verwys na in regulasie 42(2)(c) toepas.

(2) Die kriteria verwys na in subregulasie (1) moet toegepas word deur –

- (a) elke bod met al die ander mededingende botte om 'n casinolisensie in dieselfde sone betreffende elke kriterium afsonderlik te vergelyk;
- (b) punte toe te ken by elke kriterium in elke bod; en
- (c) die totaal van die puntetelling so toegeken te bereken.

(3) 'n Applikant om 'n casinolisensie moet die Raad tevrede stel dat sodanige applikant die wetlike titel van die grond waar die casino-aktiwiteit ontwikkel sal word besit en oor die finansiële en ander bronne noodsaaklik vir ontwikkeling beskik.

(4) Indien, in die opinie van die Raad, geeneen van die applikante om 'n spesifieke casinolisensie 'n geskikte bod-voorlegging vir 'n casinolisensie gemaak het nie, moet die Raad nuwe voorleggings ten opsigte van sodanige casinolisensie aanvra.

Aansoek om casinolisensie

45.(1) Enige persoon uitgenooi deur die Raad om aansoek te doen om 'n casinolisensie moet so doen in ooreenstemming met die voorwaardes van die uitnodiging bedoel in regulasie 43 en sodanige aansoek moet vergesel gaan van die aansoekfooi voorgeskryf in Bylae 2 van die Wet.

(2) Die bepalings van Deel 1, waar van toepassing, en Deel 2 en 3 van hierdie Hoofstuk, is van toepassing met die nodige veranderinge, wanneer ook al 'n persoon aansoek doen om 'n casinolisensie.

*Deel 2**Casino's: Monitering- en Beheerstelsels***Elektroniese-moniteringstelsel**

46.(1) 'n Casinolisensiehouer moet elektroniese rekords betreffende die elektroniese-moniteringstelsel in chronologiese volgorde vir 'n tydperk van vyf jaar stoor.

(2) Die Raad moet –

- (a) 'n algemene protokol bepaal om kommunikasie tussen die Raad en die casino se monitering- en beheerstelsels te fasiliteer; en
- (b) enige tussenvoering of die formaat van enige tussenvoering tussen die stelsels magtig.

(3) 'n Casinolisensiehouer moet alle dobbelmasjiene wat sodanige lisensiehouer beskikbaar maak vir spel verbind aan die monitering- en beheerstelsel soos goedgekeur deur die Raad in ooreenstemming met die bepalings van subregulasie (4).

(4) Die Raad mag 'n moniteringstelsel, bedoel in artikel 58 van die Wet, goedkeur, wat gesertifiseer is dat dit die toepaslike SABS standaard nakom en wat op sodanige manier ontwerp is dat dit –

- (a) rekord hou van die monetêre waarde geplaas in elke dobbelmasjien vir die doel om spel te aktiveer;
- (b) rekord hou van die monetêre waarde gedeponeer in die valluikhouer van elke dobbelmasjien wat 'n valluikhouer het;
- (c) rekord hou van die monetêre waarde outomaties uitbetaal deur elke dobbelmasjien;
- (d) rekord hou van die monetêre waarde uitbetaal per hand;
- (e) enige masjien van die rekenaarmoniteringstelsel identifiseer wat van lyn af gehaal word of aanlyn geplaas word, ingesluit die datum, tyd en identifikasienommer van masjien; en

36

(f) in staat is om enige inkomstetransaksies wat nie regstreeks gemonitor word deur daardie meters wat geld of monetêre waarde lees nie, te rapporteer soos, maar nie beperk nie tot, monetêre waarde in die masjien geplaas as gevolg van 'n stortbak-uitbetaling.

(5) Dit is 'n misdryf vir enige persoon om, op enige manier, te wysig of verander aan, die goedgekeurde moniteringstelsel bedoel in subregulasie (4) sonder die vooraf goedkeuring van die Raad.

*Deel 3**Casino's: Casinospelle***Tipes casinospelle toegelaat vir spel**

47. Die Raad moet, by aansoek aan die Raad deur 'n casinolisensiehouer, die tipes van casinospelle magtig wat gespeel mag word in of op die perseel van 'n casinolisensiehouer en sodanige spelle moet beheer word deur die Raad se reëls gemaak in ooreenstemming met die bepalinge van artikel 7(1)(m) van die Wet.

Wedgelde en pryse vir casinospelle anders as dobbelmasjiene

48.(1) Die wedgeld en pryse van toepassing op elke gemagtigde casinospel moet permanent vertoon word, hetsy by die tafel waar die casinospel gespeel word of op 'n opsigtelike plek onmiddelik langs die plek waar die spel gespeel word.

(2) Uitbetaalprogramme of pryskaarte moet akkuraat die werklike uitbetalings of pryse van toepassing op die bepaalde spel aandui en mag nie bewoord word op 'n wyse bedoel om die publiek te mislei of bedrieg nie.

Dobbelmasjiene

49.(1) Elke dobbelmasjien beskikbaar gestel vir spel moet 'n bevestigde persentasie van teoretiese opbrengs aan speler van nie minder nie as 80 persent lewer.

(2) Alle wenkombinasies, tesame met die ooreenstemmende pryse, word duidelik vertoon of is maklik toeganklik deur die speler by elke dobbelmasjien beskikbaar gestel vir spel.

*Deel 4**Casino's: Registrasie of Deregistrasie van Dobboltoerusting, Dobbelmasjiene of -spelle en Instandhouding daarvan***Dobboltoerusting, dobbelmasjiene en -spelle moet aan die SABS of standaard van die Raad voldoen**

50. 'n Casinolisensiehouer moet nie enige dobboltoerusting, dobbelmasjien of spel aanhou of in stand hou wat nie gesertifiseer en geregistreer is in ooreenstemming met regulasie 82 nie.

Besit van dobbeltoerusting, dobbelmasjiene of -spelle

51. Alle dobbeltoerusting, -masjiene of -spelle op casinopersele wat goedgekeur en geregistreer is deur die Raad, soos bedoel deur regulasie 82, moet ingesluit word in die Raad se rekords.

Bedryf van - en instandhouding van dobbeltoerusting en dobbelmasjiene

52.(1) 'n Casinolisensiehouer moet nie die bedryf van geregistreeerde dobbeltoerusting en dobbelmasjiene wysig sonder die vooraf goedkeuring van die Raad nie.

(2) 'n Casinolisensiehouer moet 'n instandhoudingsverskaffer gebruik om sodanige toerusting en masjiene in 'n aanvaarbare toestand te hou.

(3) Nieteenstaande subregulasie (2), mag 'n casinolisensiehouer instandhouding, herstel of wysiging van enige dobbeltoerusting, toestel of masjien verrig wat aangewend word deur die casinolisensiehouer in die bedryf van sy gelisensieerde aktiwiteite deur gebruik te maak van toepaslik-gekwalifiseerde of ervare personeel, met dien verstande dat sodanige toerusting, toestel of masjien in die goedgekeurde fisiese konfigurasie bly.

Rekords gehou deur lisensiehouer

53. 'n Casinolisensiehouer moet, vir 'n tydperk van vyf jaar, rekord hou van alle dobbeltoerusting, -masjiene en -spelle geregistreer in ooreenstemming met die bepalings van hierdie Deel, ingesluit, maar nie beperk nie, tot vervaardiger, datum van aankoop, masjienreeksnommer, modelnommer, registrasienommer van die Raad en datum van deregistrasie deur die Raad.

*Deel 5**Casino's: Dobbelskyfies, Plakette, Tekenmunte, Geïntegreerdekringkaarte of Sigwaarde-Instrumente***Verduidelikende bepalings**

54. Die volgende tipes weddenskapmedia mag, onderhewig aan die bepalings van hierdie Deel, in 'n casino gebruik word –

- (a) 'n "dobbelskyfie" wat sirkelvormig moet wees, met of sonder 'n aangeduide randwaarde en wat gebruik word vir dobbelary op tafelspelle in 'n gelisensieerde casino;
- (b) 'n "plakket", hetsy vierkantig, reghoekig of ovaal in vorm, met 'n aangeduide randwaarde en wat gebruik word vir dobbelary in tafelspelle in 'n gelisensieerde casino;
- (c) 'n "tekenmunt" wat sirkelvormig in vorm moet wees, met 'n aangeduide randwaarde en wat gebruik word om outomatiese dobbeltoerusting te aktiveer in 'n gelisensieerde casino; en

(d) 'n "geïntegreerdekringkaart" wat soortgelyk moet wees in vorm en dimensie aan 'n kredietkaart en wat gebruik word om monetêre waarde te stoor en om outomatiese dobbelarytoerusting te aktiveer in 'n gelisensieerde casino.

Ander sigwaarde-instrumente

55.(1) 'n Casinolisensiehouer mag nie enige sigwaarde-instrument, anders as 'n goedgekeurde geïntegreerdekringkaart, dobbelskyfie, plakket of tekenmunt in 'n casino gebruik nie, tensy die Raad goedkeuring verleen het vir die gebruik van 'n spesifieke tipe sigwaarde-instrument.

(2) Die Raad mag, in sy diskresie, 'n aansoek om die gebruik van 'n sigwaarde-instrument anders as geïntegreerdekringkaarte, dobbelskyfies, plakette of tekenmunte weier of mag 'n aansoek toestaan, onderhewig aan enige voorwaardes wat hy beskou as toepaslik.

(3) Die bepalings van hierdie Deel is van toepassing op alle ander sigwaarde-instrumente: Met dien verstande dat die ontwerp, kleur, grootte en vorm van en die standaard vir sodanige sigwaarde-instrumente van so 'n aard is dat dit geredelik onderskeibaar is van die geïntegreerdekringkaarte, dobbelskyfies, plakette of tekenmunte goedgekeur deur die Raad ingevolge hierdie Deel.

Prosedures by ontvangs van dobbelskyfies, plakette of tekenmunte vanaf vervaardiger of verspreider

56.(1) By die aflewering van enige dobbelskyfies, plakette of tekenmunte deur die vervaardiger of verspreider daarvan, moet 'n casinolisensiehouer verseker dat 'n minimum van drie werknemers, wat elk in 'n afsonderlike departement in diens is en geregistreer moet wees as spesiale werknemer, tegelykertyd teenwoordig is om die afgelewerde dobbelskyfies, plakette of tekenmunte oop te maak en na te gaan.

(2) Nadat die dobbelskyfies, plakette of tekenmunte nagegaan is in ooreenstemming met die bepalings van subregulasie (1) moet die casinolisensiehouer die toepaslike aantekeninge teweegbring in die inventarisregister soos verwys na in regulasie 57.

(3) Sou die persone wat die dobbelskyfies, plakette en tekenmunte nagaan, vind dat daar enige defekte is in, of enige diskrepansie is tussen die vervaardiger of verspreider se faktuur of 'n ander dokument wat die dobbelskyfies, plakette en tekenmunte vergesel en die werklike dobbelskyfies, plakette en tekenmunte in ontvangs geneem, moet sodanige defek of diskrepansie onmiddelik by die Raad aangemeld word en besonderhede van die defek of diskrepansie en die rapportering daarvan aangeteken word in die inventarisregister.

(4) Enige dobbelskyfies, plakette en tekenmunte in ontvangs geneem in ooreenstemming met die bepalings van hierdie regulasie, wat nie bedoel is vir onmiddellike gebruik by 'n dobbeltafel of by 'n kassiersshok in die lisensiehouer se casino nie, moet in die

inventarisregister aangeteken word as reserwe-dobbelskyfies, plakette en tekenmunte en moet in 'n afsonderlike geslote kompartement, hetsy in 'n kluis of in die kassiershok, gestoor word deur die lisensiehouer.

Inventarisregister van dobbelskyfies, plakette en tekenmunte

57. 'n Casinolisensiehouer moet 'n inventarisregister hou van alle goedgekeurde dobbelskyfies, plakette en tekenmunte vir die doeleindes van aantekening van enige inligting vereis ingevolge hierdie Deel en vir die doeleindes van aantekening van die volgende inligting –

- (a) 'n beskrywing van die verskillende goedgekeurde dobbelskyfies, plakette en tekenmunte gebruik in die casino, ingesluit die denominasie daarvan;
- (b) die hoeveelheid van elke denominasie van die verskillende dobbelskyfies, plakette en tekenmunte opgeneem in voorraad by ontvangs daarvan vanaf die vervaardiger of verspreider;
- (c) die datum en die tyd waarop die dobbelskyfies, plakette en tekenmunte in ontvangs geneem en in voorraad opgeneem is;
- (d) die name en handtekeninge van die spesiale werknemers wat sodanige dobbelskyfies, plakette en tekenmunte ooggemaak en nagegaan het;
- (e) enige defekte of diskrepancies en die rapportering daarvan aan die Raad;
- (f) die denominasie en hoeveelheid van dobbelskyfies, plakette en tekenmunte geplaas in, verwyder uit, en terugbesorg aan die reserwe-inventaris;
- (g) daaglikse, maandelikse en jaarlikse inventarisse van dobbelskyfies, plakette en tekenmunte; en
- (h) enige ander inligting soos die Raad nodig mag ag.

Aantekening van beweging van dobbelskyfies, plakette en tekenmunte

58.(1) Wanneer ook al dobbelskyfies, plakette en tekenmunte benodig word in 'n kassiershok of by 'n dobbel tafel in die casino of vandaar terugbesorg word deur die lisensiehouer –

- (a) moet dit óf verwyder word uit óf teruggeneem word na die brandkluis of kassiershok, soos die geval mag wees, in die teenwoordigheid van ten minste drie casinowerknemers wat elk in 'n afsonderlike departement in diens is en elkeen geregistreer moet wees as 'n spesiale werknemer; en
- (b) moet die denominasie en hoeveelheid van enige dobbelskyfie, plaket en tekenmunt so verwyder of terugbesorg in die inventarisregister aangeteken word deur die geregistreerde casinowerknemers bedoel in paragraaf (a) van hierdie subregulasie, wat die inventarisregister moet dateer en die tyd van sodanige aantekening noteer.

(2) 'n Casinolisensiehouer moet, op 'n daaglikse basis, die onafgeloste aanspreeklikheid vir elke denominasie van dobbelskyfies, plakette of tekenmunte bereken en aanteken en moet 'n inventaris van dobbelskyfies, plakette of tekenmunte in sirkulasie teweegbring en die resultaat daarvan moet in die inventarisregister aangeteken word.

(3) 'n Casinolisensiehouer moet, ten minste op 'n maandelikse basis, die neem van 'n inventaris van dobbelskyfies, plakette of tekenmunte in reserwe teweegbring en die resultaat daarvan moet in die inventarisregister aangeteken word.

(4) Indien die inventarisprosedures die verseëling van die geslote kompartement inkorporeer, moet die casinolisensiehouer teweegbring dat die inventaris van dobbelskyfies, plakette of tekenmunte in reserwe ten minste jaarliks geneem word.

(5) Gedurende nie-dobbelure moet alle dobbelskyfies, plakette of tekenmunte in besit van die lisensiehouer in hetsy 'n brandkluis of die kassiershok gestoor word deur die lisensiehouer: Met dien verstande dat die dobbelskyfies verteenwoordigend van die tafelbankrol in 'n veilige kompartement by die tafel toegesluit mag wees: Met dien verstande dat die Raad verder bepaal dat daar genoegsame sekuriteit is om sodanige reëling toe te laat.

(6) Die prosedures wat gevolg moet word om die onaflosbare dobbelskyfies te bereken en om dobbelskyfies in sirkulasie en reserwes te inventariseer moet deur die lisensiehouer by die Raad ingedien word om goedkeuring.

Deel 6

Casino's: Blootstelling van Minderjariges aan Dobbelry

Minderjarige dobbelry of blootstelling daaraan ontoelaatbaar

59.(1) 'n Casinolisensiehouer of enige werknemer van sodanige lisensiehouer moet nie 'n persoon wat onder die ouderdom van 18 jaar is toelaat of vergun nie om –

- (a) 'n casino te betree, met die uitsondering om regstreeks na 'n ander kamer of area van die onderneming te beweeg: Met dien verstande dat indien sodanige minderjarige persoon geregistreer is as 'n spesiale werknemer volgens die Wet en handel in die normale gang van sy of haar werk as 'n spesiale werknemer, mag hy of sy in die casino bly totdat die betrokke werk voltooi is;
- (b) enige voedsel of drankies bedien te word in die dobbelarea van 'n casino;
- (c) as 'n speler, klant of wedder beskou te word;
- (d) komplimentêre dienste of items te ontvang as 'n gevolg van, of in afwagting van, sy of haar dobbelry in sodanige casino; of
- (e) geteiken te word vir advertensiedoeleindes per pos, enige dobbelry promosies of kompetisies.

(2) 'n Casinolisensiehouer en enige werknemer van sodanige lisensiehouer mag, te enige tyd, van enige persoon wat die casino en die dobbelarea van 'n casino betree of probeer betree, die voorlegging van enige van die volgende eis om die ouderdom van sodanige persoon te bepaal –

- (a) 'n geldige identiteitsdokument of paspoort uitgereik deur die Departement van Binnelandse Sake of deur 'n bevoegde uitreikingsowerheid in 'n ander land; of
- (b) 'n geldige bestuurslisensie uitgereik deur 'n geldige bestuurstoetsingsowerheid.

Deel 7

Casino's: Kontanttransaksies

Sekere transaksies verbode

60. 'n Casinolisen siehouer moet nie –

- (a) kontant vir kontant verruil nie, anders as om die klant in staat te stel om deel te neem aan dobbelary waar kontant gebruik word as wedgeld of om sodanige kontant te wissel na deelname aan dobbelary;
- (b) 'n tje k of enige ander onderhandelbare instrument uitreik of enige fondse oordra namens 'n klant in ruil vir kontant, enige ander onderhandelbare instrument, dobbelskyfies of tekenmunte nie, tensy sodanige lisen siehouer oortuig is van die klant se geregtigheid op die prysgeld van sodanige bedrag, ooreenkomstig 'n *bona fide* dobbeltransaksie.

Deel 8

Casino's: Interne Beheer

Interne beheer

61. Elke casinolisen siehouer moet, as deel van sodanige lisen siehouer se interne beheerstelsel, 'n beskrywing van die prosedure aangeneem deur sodanige lisen siehouer om nakoming van die regulasies te verseker, insluit.

Minimum bedryfs- en interne beheerstandaarde vir casinolisen siehouer

62.(1) Die Raad moet die minimum bedryfsstandaarde en minimum standaarde vir interne beheerprosedures bepaal en dit beskikbaar stel aan alle lisen siehouers en alle applikante om 'n casinolisen sie.

(2) Die Raad mag, van tyd tot tyd, enige van die standaarde bedoel in subregulasie (1) wysig, vervang of herroep, in welke geval sodanige wysiging, vervanging of herroeping beskikbaar gemaak moet word deur die Raad aan alle lisen siehouers en applikante om 'n casinolisen sie.

(3) Daar word van 'n casinolisen siehouer vereis om aan enige standaard soos aangeneem deur die Raad te voldoen en dit in sy Reëls te inkorporeer.

Minimum interne beheer

63.(1) 'n Casinolisen siehouer moet administratiewe- en rekenkundige prosedures instel en in stand hou vir die doel om sodanige lisen siehouer se aanspreeklikheid vir belasting en foie

volgens die Wet te bepaal en met uitoefening van doeltreffende beheer oor sodanige lisensiehouer se interne finansiële sake ten doel.

- (2) Die prosedures moet ontwerp word om redelikerwys te verseker dat –
- (a) bates beveilig is;
  - (b) finansiële rekords akkuraat en betroubaar is;
  - (c) transaksies uitgevoer deur werknemers in ooreenstemming is met bestuur se algemene of spesifieke magtiging;
  - (d) transaksies toereikend aangeteken word om behoorlike verslaglewering van dobbelary-inkomste en van fooie en belasting te veroorloof; en
  - (e) funksies, pligte en verantwoordelikhede toepaslik geskei en uitgevoer word, in ooreenstemming met grondige praktyke deur bevoegde, gekwalifiseerde personeel.

Interne beheerstelsel goedgekeur deur Raad

64.(1) Elke lisensiehouer en elke applikant om 'n lisensie moet, op sodanige wyse soos die Raad mag goedkeur of vereis, omvattend en skriftelik, sodanige lisensiehouer of applikant se interne beheer, administratiewe- en rekenkundige prosedures beskryf en moet dieselfde aan die Raad voorlê vir goedkeuring, voor die implementering van die prosedures.

- (2) Elke interne beheerstelsel ingedien vir goedkeuring moet insluit –
- (a) 'n organisatoriese diagram wat die skeiding van funksies en verantwoordelikhede voorstel;
  - (b) 'n beskrywing van die pligte en verantwoordelikhede van elke posisie aangedui op die organisatoriese diagram;
  - (c) 'n omvattende, verhalende beskrywing of 'n omvattende stelselstroomdiagram van die administratiewe- en rekenkundige prosedures ontwerp om te voldoen aan die vereistes van regulasies 62 en 63; en
  - (d) sodanige verdere inligting soos die Raad mag benodig.

(3) Indien die Raad bepaal dat 'n applikant of lisensiehouer se interne beheerstelsel nie voldoen aan die vereistes van hierdie Deel nie, moet hy die applikant of lisensiehouer dienoooreenkomstig, skriftelik, in kennis stel.

(4) Binne 30 dae na ontvangs van die kennisgewing bedoel in subregulasie (3) moet die applikant of lisensiehouer welke applikant of lisensiehouer se interne beheerstelsel dienoooreenkomstig wysig, en moet 'n afskrif van die gewysigde stelsel aan die Raad voorlê vir goedkeuring.

Wysiging van bestaande interne beheerstelsel

65.(1) 'n Lisensiehouer wat verlang om sodanige lisensiehouer se vorige goedgekeurde interne beheerstelsel te wysig moet, voor die implementering van sodanige gewysigde

stelsel, by die Raad 'n afskrif indien van die skriftelike interne beheerstelsel, soos gewysig, vir goedkeuring.

(2) Die bepalings van regulasie 70(2) tot (4) is toepaslik met die nodige veranderinge aan 'n aansoek om goedkeuring bedoel in subregulasie (1).

Deel 9

Casino's: Rekenkundige Rekords en Opbrengste

Rekenkundige rekords

66.(1) 'n Casinolisenstehouer moet, op sodanige manier soos die Raad mag goedkeur of vereis, akkurate, volledige, leesbare en permanente rekords hou van alle sodanige lisenstehouer se transaksies.

(2) 'n Casinolisenstehouer moet –

- (a) algemeen-aanvaarde rekenkundige rekords hou op 'n dubbelinskrywing-rekenkundigestelsel en omvattende, ondersteunende en aanvullende rekords wat inkomste, uitgawes, bates, laste en aandele identifiseer;
- (b) individuele spelrekords hou wat die opvang, wen en die persentasie van wen-tot-opvang by tafel vir elke tafelspel reflekteer en die opvang, wen en die persentasie wen-tot-opvang vir elke tafelspel reflekteer, per dobbelarydag, en individuele spelrekords wat soortgelyke inligting vir alle ander spelle reflekteer;
- (c) dobbelmasjien-analiseverslae hou wat, ten opsigte van elke dobbelmasjien, omsette en uitbetalings reflekteer en wat die werklike hou-persentasies vergelyk met teoretiese hou-persentasies op 'n maandelikse, kwartaallikse en 12 maandelikse rolbasis;
- (d) die rekords hou wat vereis word deur die lisenstehouer se goedgekeurde interne beheerstelsel; en
- (e) enige ander rekords hou wat die Raad vereis.

Geouditeerde finansiële verslae

67.(1) 'n Casinolisenstehouer moet, teen die einde van sodanige lisenstehouer se finansiële jaar, voorberei of teweegbring om voorberei te word, jaarlikse finansiële verslae in ooreenstemming met verslae van Algemene Aanvaarde Rekenkundige Praktyk en wat voorgelê moet word in 'n goedgekeurde formaat of soos goedgekeur of vereis deur die Raad.

(2) 'n Casinolisenstehouer moet 'n onafhanklike ouditeur, geregistreer as werksaam in 'n openbare praktyk ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (Wet No. 80 van 1991), aanstel om sodanige lisenstehouer se finansiële verslae te audit in ooreenstemming met algemeen-aanvaarde ouditeringstandaarde.

(3) 'n Casinolisensiehouer moet aan die Raad voorlê, binne drie maande vanaf die laaste dag van die finansiële jaar, twee afskrifte van die jaarlikse finansiële verslae, na behore geouditeer in ooreenstemming met subregulasie (2), tesame met enige verslae wat die uitslag van die audit kommunikeer, ingesluit briewe deur die bestuur.

(4) Die Raad mag, met goeie beweegrede bewys deur 'n casinolisensiehouer, die tydperk bedoel in subregulasie (3) verleng met 'n tydperk wat nie ses maande oorskry nie.

(5) Die Raad mag bykomende inligting of dokumente in verband met finansiële verslae wat voorberei is deur, of dienste gelewer deur, 'n ouditeur, versoek vanaf hetsy –

- (a) die casinolisensiehouer, of
- (b) die ouditeur aangestel deur sodanige lisensiehouer, onderhewig aan goedkeuring vooraf verkry van sodanige casinolisensiehouer.

Ander rekords

68. 'n Casinolisensiehouer moet, waar van toepassing, by sodanige lisensiehouer se geregistreerde kantore hou, of moet aan die Raad voorsien op sy aanvraag, die volgende verslae of dokumente of hul ekwivalente –

- (a) 'n afskrif van die memorandum en statute van die maatskappy, ingesluit enige wysigings;
- (b) 'n afskrif van die maatskappy se sertifikaat vir aanvang van besigheid;
- (c) 'n register van alle huidige en voormalige beamptes en direkteure;
- (d) notules van alle vergaderings van die aandeelhouers;
- (e) notules van alle direkteursvergaderings en vergaderings van komitees van die Raad van direkteure;
- (f) 'n register van alle aandeelhouers wat 'n lys insluit van elke aandeelhouer se naam, adres, die getal aandele in besit en die datum waarop die aandele verkry is; en
- (g) enige ander rekords wat gehou moet word volgens die Raad se vereistes, van tyd tot tyd.

Deel 10

Casino's: Bewaking en Sekuriteit

Voldoening aan bepalings van Deel

69. 'n Casinolisensiehouer moet ten volle voldoen aan die bepalings van hierdie Deel binne 14 dae na die aanvang van sodanige lisensiehouer se dobbelarybedrywe.

Algemene vereistes vir waakstelsels

70.(1) 'n Casinolisensiehouer moet 'n waakstelsel, bestaande uit kameras, monitors en visuele data-opnemers, installeer, in stand hou en te alle tye bedryf wat, tesame en kumulatief, die waakstelseldekking verskaf soos vereis deur hierdie Deel.

(2) Die waakstelsel moet datum- en tydgenereerders wat die datum en tyd van die vasgelegde gebeure op elke opname vertoon sonder om die uitsig op die opname te belemmer.

(3) 'n Casinolisensiehouer moet 'n waakstelselkamer op sy perseel inrig, wat –

- (a) al die toerusting wat gebruik word om uitsigte te monitor of op te neem deur die waakstelsel huisves;
- (b) 'n afsonderlike ingang buite die uitsig van casinowerknemers en die algemene publiek het; en
- (c) te alle tye beman word deur gekwalifiseerde personeel soos bedoel in subregulasie (6).

(4) 'n Casinolisensiehouer moet verseker dat waakstelseltoerusting te alle tye gemonitor word deur gekwalifiseerde personeel bedoel in subregulasie (6), en sodanige toerusting moet beskik oor die vermoë om alle ander satelliet-moniteringstoerusting in ander kantore volkome te oorheers.

(5) Die Raad, of enige inspekteur moet, te alle tye, onmiddellike toegang verkry tot die waakstelselkamer en ander waakstelselgebiede in die casino, met dien verstande dat positiewe identifikasie verskaf word.

(6) Waakstelselpersoneel bedoel in subregulasie (4) moet –

- (a) deur die casinolisensiehouer in diens geneem en opgelei word uitsluitlik vir waakstelsel-doeleindes in ooreenstemming met die minimum standarde goedgekeur deur die Raad; en
- (b) opleiding ondergaan het, of besig wees met opleiding ten einde omvattende kennis te bekom ten opsigte van –
  - (i) alle tafelspele beskikbaar vir spel in die casinolisensiehouer se casino;
  - (ii) hierdie regulasies; en
  - (iii) enige reëls gemaak deur die Raad ingevolge artikel 7(1)(m)(ii) van die Wet.

(7) Die waakstelsel en waaktoerusting moet –

- (a) bedraad word en op sodanige wyse verbind wees om die risiko's geassosieer met knoeiery te verminder; en
- (c) gekoppel wees aan 'n hulpkragbron wat in staat is om te voorsien, in die geval van 'n kragonderbreking, ononderbroke krag aan die waakstelsel en voldoende beligting om die waakstelsel te monitor en bedryf.

(8) Elke monitorkerm in die waakstelsel moet, diagonaal gemeet, minstens 30 sentimeters wees.

(9) Elke kamera gekoppel aan die waakstelsel en geleë in openbare areas moet versteek wees vir die publiek deur 'n gerookte-glaskoepel, eenrigtingspieël of enige soortgelyke materiaal.

(10) Die waakstelsel moet besigtig en opneem in kleur, *inter alia* –

- (a) transaksies wat plaasvind by die casinohokke;
- (b) uitsigte op roulette tafels;
- (c) uitsigte op progressiewe boerpotte in gevalle waar die betrokke waardes nie vertoon word op die verbinde dobbelmasjiene nie;
- (d) enige masjiene met banknootverifieerders; en
- (e) telkamers vir banknote.

(11) Vir die doel van omskrywing van die telkamers bedoel in hierdie deel beteken 'n **“telkamer vir banknote”** 'n veilige en gemoniteerde kamer in 'n casino waarin die geregistreerde casino werknemers papiergeld, eisstrokies en banktjeks tel.

(12) Die visuele data-opnemers gebruik in die waakstelsels moet geskik wees om, onmiddelik en by aanvraag, 'n duidelike stilfoto, swart en wit- of kleurkopie of -foto van die beelde op enige visuele data-opname te genereer.

(13) 'n Casinolisensiehouer moet beskik oor die vermoë om regstreeks visuele data-opnames te maak wat geskik is vir kopiëring op 'n rekenaar-leesbare en draagbare elektroniese medium of toestel.

Waakstelsels in telkamers en casinohok

71.(1) Die lisensiehouer moet 'n waakstelsel installeer, in stand hou en bedryf wat geskik is vir die monitering en opneem van duidelike en onbelemmerde uitsigte van alle areas en transaksies binne –

- (a) die telkamer vir munte en enige area waar ongetelde munte geberg word tydens die val-en-telproses, ingesluit mure, deure, skale, verpakkingsmasjiene, muntsorteerders, brandkluise, kluike en algemene werkoppervlakke;
- (b) die telkamer vir banknote, ingesluit mure, deure, opvangbusse, brandkluise, kluike en teloppervlakke wat deursigtig moet wees; en
- (c) die casinohok, ingesluit klantvensters, werknemersvensters, geldlaaie, brandkluise, kluike, toonbanke, skyfiebergings en aanvulvensters.

(2) Vir die doeleindes van omskrywing van die telkamer vir munte bedoel in hierdie deel, beteken 'n **“telkamer vir munte”** 'n veilige en gemoniteerde kamer waarin die geregistreerde casinowerknemers munte en tekenmunte in 'n casino tel.

(3) Uitsigte van alle transaksies binne die telkamer vir munte, telkamer vir banknote en casinohok moet opgeneem word met genoegsame duidelikheid om visuele identifikasie van elke werknemer en sy of haar bewegings, en om visuele identifikasie van alle geldeenhede, munte en papierwerk, moontlik te maak.

(4) Die waakstelsel moet geskik wees vir die insluiting van oudio-monitering en -opname in die telkamer vir banknote.

(5) Die opgeneemde data van die telkamer vir banknote en telkamer vir munte moet vir ten minste 30 dae behou word.

Waakstelsels by tafelspelle en kaartkamers

72.(1) 'n Casinolisensiehouer wat tafelspelle of 'n kaartkamer bedryf moet 'n waakstelsel installeer, in stand hou en te alle tye bedryf wat geskik is vir monitering en opname –

(a) op 'n deurlopende basis en by wyse van 'n gevestigde kamera gewy aan sodanige tafel, te alle tye wanneer die opvangbus aangeheg is aan die tafel; en

(b) van duidelike en onbelemmerde uitsigte van –

(i) alle tafelspelle en kaartkamer-areas met genoegsame duidelikheid om visuele identifikasie van alle delers, klante, toeskouers en kuilpersoneel moontlik te maak;

(ii) alle tafelspelle of kaarttafeloppervlakke, ingesluit tafelbanklaaie, met genoegsame duidelikheid om visuele identifikasie van alle skyfies, kontant, dobbelsteen- en kaartwaardes en die uitkoms van die spel moontlik te maak;

(iii) beide die tafelspel-area en die tafelspeloppervlak tegelykertyd;

(iv) roulettetafels en -wiele, ten einde die uitsigte van beide die tafel en die wiel op een monitorkerm moontlik te maak;

(v) alle gleuwe van opvangbusse en tafelnommers; en

(vi) alle kaartkamers of podiumbanke, ingesluit enige laaie, kabinette en kluisse daarin.

(2) Alle opnames ingevolge hierdie regulasie moet deur die lisensiehouer vir ten minste 30 dae behou word na die opgeneemde gebeurtenis.

Waakstelsels vir dobbelmasjiene

73.(1) 'n Casinolisensiehouer wat dobbelmasjiene beskikbaar maak vir spel moet 'n waakstelsel installeer, in stand hou en, te alle tye, bedryf wat geskik is vir monitering, op 'n deurlopende basis, en die opneem van duidelike, onbelemmerde en deurlopende uitsigte van alle –

(a) areas waarin dobbelmasjiene geleë is met genoegsame duidelikheid om alle klante en werknemers visueel te identifiseer; en

(b) muntwisselhokkies, ingesluit die kontantlaaie, toonbankoppervlakke, telmasjiene, klantevensters en werknemervensters met genoegsame duidelikheid om identifikasie van alle transaksies, kontant, dokumente, klante en werknemers moontlik te maak.

(2) Alle opnames ingevolge hierdie regulasie moet deur die lisensiehouer vir ten minste 30 dae na die opgeneemde gebeurtenis behou word.

Waakstelsels vir casinosekureiteitskantore

74.(1) 'n Casinolisensiehouer moet 'n waakstelsel installeer wat geskik is vir monitering, op 'n deurlopende basis, en die opneem van duidelike, onbelemmerde en deurlopende uitsigte van enige sekureiteitskantoor waarin enige persoon ondervra mag word of 'n onderhoud mee gevoer word deur casinosekureiteitsbeamptes, 'n inspekteur of 'n lid van die Suid-Afrikaanse Polisie.

(2) Enige monitering en opname van sekureiteitskantore bedoel in subregulasie (1) moet deur middel van oudio- en visuele data-opnames geskied vir die hele tydperk waartydens 'n persoon aangehou, ondervra of 'n onderhoud mee gevoer word in sodanige kantoor.

(3) In elke sekureiteitskantoor bedoel in hierdie regulasie moet 'n kennisgewingbord opvallend vertoon word wat aandui dat sodanige kantoor onder ononderbroke oudio- en visuele bewaking is.

(4) Alle opnames ingevolge hierdie regulasie moet deur die lisensiehouer vir ten minste 30 dae behou word na die opgeneemde gebeurtenis.

Foutwerking van casinowaakstelseltoerusting

75.(1) 'n Casinolisensiehouer moet 'n geskrewe register van enige en alle defekte in die casinowaakstelseltoerusting daarstel en in stand hou en die register behou vir ten minste een jaar na die datum van die mees onlangse inskrywing in die register.

(2) Elke defek moet binne vier-en-twintig uur nadat die foutwerking plaasgevind het herstel word en, sou dit nie moontlik wees om die herstelwerk binne 24 uur te voltooi nie, moet die betrokke casinolisensiehouer onmiddellik 'n skriftelike verslag wat die redes verskaf vir die oponthoud in die herstel by die Raad indien en moet sodanige verslag behou vir ten minste dertig dae na die indiening daarvan by die Raad.

(3) Die Raad mag, onderhewig aan die bepalings van subregulasie (6), beveel dat alle aktiwiteite in die area geraak deur die defek gestaak word totdat herstelwerk voltooi is.

(4) In die geval van 'n defek in 'n enkeldoel-kamera, opnemer of monitor, moet die casinolisensiehouer onmiddellik alle dobbelaktiwiteite, die speel van enige casinospelle of

dobbelmasjiene wat deur sodanige enkeldoel-kamera, -opnemer of -monitor besigtig en opgeneem word, staak totdat herstelwerk voltooi is.

(5) Die staking van die dobbelaktiwiteit bedoel in subregulasie (4) is nie van toepassing nie indien alternatiewe monitering- en opnametoerusting onmiddellik in werking gestel word in die geaffekteerde area, afhangende van die herstelwerk van die genoemde toerusting.

(6) Die alternatiewe monitering van die dobbelaktiwiteit bedoel in subregulasie (5) mag nie 'n maksimum tydperk van 24 uur oorskry na die foutwerking van 'n enkeldoel-kamera, opnemer of monitor nie.

Vereistes vir waakstelselopnames

76.(1) Die Raad mag vereis van 'n casinolisensiehouer om alle uitsigte, aktiwiteite en plekke bykomend tot die uitsigte voorgeskryf in hierdie Deel ingesluit, maar nie beperk nie tot, alle ingange en ontvangsareas van die casino op te neem.

(2) 'n Casinolisensiehouer moet 'n geskrewe register hou van alle insidente deur casinowaakstelselpersoneel waargeneem wat ongewoon of onreëlmatig voorkom, of wat blyk om enige wet van die Republiek, die bepalings van die Wet, hierdie regulasies of reëls van die Raad te skend en moet, onmiddellik by die plaasvind van sodanige insident, die Raad in kennis stel.

(3) Alle visuele data-opnames geproduseer deur 'n waakstelsel moet 'n duidelike en onbelemmerde uitsig van die toneel daarop uitgebeeld verskaf.

(4) 'n Casinolisensiehouer moet alle visuele data-opnames vir ten minste sewe dae nadat die opname gemaak is behou, tensy 'n langer tydperk vereis word deur 'n ander regulasie in hierdie Deel van die regulasies of deur bevel van die Raad.

(5) Die waakstelselpersoneel aan diens ten tye van enige opname moet, voor die einde van hul skof, verseker dat elke visuele data-opname gemaak tydens die verloop van sodanige skof gemerk is met die datum-en-tyd-periode wat deur die opname gedek is, die areas gedek deur die opname en geteken is deur die persoon wat die opname gemaak het.

(6) Alle visuele data-opnames moet gemaak word in hetsy werklike tyd of verlengde speelyd en nie in 'n tydsverloop-opnamewyse nie.

Goedkeuring van- en veranderings aan waakstelselplanne

77.(1) Elke applikant om 'n casinolisensie moet 'n waakstelselplan by die Raad indien op die Raad se aanvraag en vir sy goedkeuring.

(2) Die waakstelselplan bedoel in subregulasie (1) moet insluit –

50

(a) 'n casinovloerplan wat die plasing van alle waakstelseltoerusting aandui; en
 (b) 'n breedvoerige beskrywing van die casinowaakstelsel en sy toerusting,
 in verhouding met die gebied wat vereis word om onder bewaking te wees ingevolge hierdie Deel.

(3) 'n Applikant of 'n casinolisensiehouer moet nie die goedgekeurde waakstelselplan bedoel in subregulasie (1) verander, wysig of aanpas sonder dat vooraf goedkeuring van die Raad bekom is nie, soos bedoel in subregulasie (4).

(4) Wanneer ook al 'n applikant of casinolisensiehouer verlang om 'n waakstelselplan te verander, wysig of aan te pas, moet sodanige applikant by die Raad indien, vir die Raad se goedkeuring, die voorgestelde wysigingsplan wat enige verandering, wysiging of aanpassing van die waakstelsel reflekteer, nie later nie as 30 dae voor die implementering van sodanige voorgestelde verandering, wysiging of aanpassing.

HOOFSTUK 4 DOBBELTOERUSTING

Deel 1

Dobbeltoerusting: Registrasie van Persone bedoel in Artikel 66 van Wet

Aansoek om registrasie as vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer

78. 'n Persoon wat verlang om enige dobbeltoerusting bedoel in artikel 66 van die Wet te vervaardig, verkoop, beskikbaar stel, verhuur, versprei, invoer, bemark, in stand hou, versien of herstel, moet by die Raad aansoek doen om registrasie as 'n vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer.

Vorm van aansoek en aansoek doen

79. 'n Aansoek om registrasie bedoel in regulasie 78 moet in 'n vorm ingedien word soos bepaal deur die Raad, wat verkry moet word by die kantore van die Raad tydens normale kantoorure en wat vergesel moet gaan van die betrokke registrasiefooi om aansoek soos voorgeskryf in Bylae 2 van die Wet.

Registrasievoorwaardes

80. Die Raad mag 'n aansoek vir registrasie toestaan, onderhewig aan die gemagtigde aktiwiteite bedoel in regulasie 81, sowel as enige verdere voorwaardes, of die Raad mag 'n aansoek om registrasie weier.

Gemagtigde aktiwiteite gespesifiseer as registrasievoorwaarde

81. Wanneer ook al die Raad 'n registrasiesertifikaat toestaan in ooreenstemming met regulasie 80, moet die Raad die aktiwiteit, as voorwaarde, spesifiseer soos gemagtig deur die registrasie wat enige van of al die volgende mag wees –

- (a) vervaardiging;
- (b) montering;
- (c) programmering of program-duplisering;
- (d) verkope, invoer, distribusie, verhuring of bemarking;
- (e) versiening, instandhouding of herstelling; of
- (f) enige ander verwante aktiwiteit ten opsigte van enige goedgekeurde dobbeltoerusting gemagtig deur die Raad.

Deel 2

Dobbeltoerusting: Registrasie van Dobbeltoerusting

Dobbeltoerusting voldoen aan SABS standaard en geregistreer deur Raad

82.(1) Geen dobbeltoerusting moet gebruik of gedistribueer, verkoop, verhuur, bemark of andersins beskikbaar gemaak word vir spel, of in stand gehou, versien of herstel word deur enige persoon geregistreer in ooreenstemming met die bepalings van hierdie Deel van die regulasies nie, tensy –

- (a) dit gesertifiseer is as in ooreenstemming met hetsy die betrokke SABS standaard, of 'n ander nasionale norm of standaard of, in die afwesigheid van die voorgenoemde, 'n standaard bepaal deur die Raad; en
- (b) dit afsonderlik goedgekeur en geregistreer is deur die Raad by aansoek in 'n vorm bepaal deur die Raad.

(2) 'n Persoon wat verlang om enige dobbeltoerusting te vervaardig, verkoop, beskikbaar stel, verhuur, distribueer, invoer, bemark, in stand hou, versien of herstel mag in sy of haar besit hê dobbel- of verwante toerusting, toestelle of spelle wat nie gesertifiseer, goedgekeur en geregistreer is in ooreenstemming met die bepalings van subregulasie (1) nie, indien sodanige toerusting, toestel of spel –

- (a) uitgevoer sal word vir verkope of distribuering na 'n ander plek buite die Provinsie en dokumentasie ter staving van sodanige uitvoer bestaan;
- (b) in die proses is om ingedien te word vir sertifisering en goedkeuring op die wyse bedoel in subregulasie (1) en toepaslike dokumentasie bestaan om dit te staaf; en
- (c) gebruik word, met skriftelike toestemming van die Raad, vir demonstrasie- of uitstallingsdoeleindes of vir sodanige ander doeleindes as wat die Raad mag goedkeur.

(3) Enige lisensiehouer in besit van dobbel- of verwante toerusting, toestelle of spelle wat nie gesertifiseer, goedgekeur en geregistreer is nie, in ooreenstemming met die bepalings van subregulasie (1) van hierdie regulasie, moet onverwyld aansoek doen om registrasie en goedkeuring op die wyse bepaal deur die Raad.

(4) 'n Persoon bedoel in artikel 66 van die Wet mag te enige tyd, op die wyse en vorm bepaal deur die Raad, aansoek doen om deregistrasie van enige dobbel- of verwante toerusting, toestel en spel geregistreer ingevolge hierdie regulasie.

(5) Enige dobbel- of verwante toerusting, toestel of spel wat goedgekeur en geregistreer is deur die Raad moet op 'n opsigtelike plek die Raad se registrasienommer vertoon.

(6) Dobbelttoerusting moet nie vernietig of verkoop word sonder die vooraf goedkeuring van die Raad nie: Met dien verstande dat die Raad, by verskaffing van goedkeuring, die wyse en vorm van die vernietiging of verkope spesifiseer.

(7) Die gemagtigde vernietiging of verkope van dobbelttoerusting moet uitgevoer word op die wyse en vorm gespesifiseer deur die Raad wanneer sodanige vernietiging of verkope goedgekeur word.

Sertifisering en goedkeuring deur SABS

83.(1) 'n Geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer moet, sonder versuim en onderhewig aan die bepalings van regulasie 82(2), alle nie-gesertifiseerde en nie-goedgekeurde dobbelttoerusting in hul besit indien by die SABS vir sertifisering en goedkeuring.

(2) Die SABS mag enige dobbelttoerusting uitmekaarhaal en mag dele vernietig ten einde die dobbelttoerusting ten volle te toets, inspekteer en evalueer, ten einde om vas te stel hetsy of nie dit voldoen aan die betrokke standaard en geskik is vir sertifisering en goedkeuring.

(3) Die koste verbonde aan die toetsing, inspeksie en sertifisering van dobbelttoerusting, ingesluit enige skade aan sodanige toerusting gedurende die toetsing daarvan, moet gedra word deur die geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer.

(4) Die Raad mag van 'n applikant vereis, vir die doel van die registrasie van dobbelttoerusting, om spesialis-toerusting of die dienste van 'n onafhanklike tegniese deskundige te verskaf om enige dobbelttoerusting te toets, inspekteer en evalueer.

(5) Die lisensiehouer moet, by voltooiing van die toetsing en inspeksie bedoel in hierdie regulasie, die Raad skriftelik in kennis stel hetsy of nie die dobbelttoerusting ingedien by die SABS gesertifiseer is as voldoende aan die betrokke standaard.

(6) By ontvangs van die SABS sertifikaat bedoel in subregulasie (5), moet 'n applikant sodanige sertifikaat by die Raad indien om registrasie van dobbelttoerusting.

(7) Indien die SABS sertifikaat bedoel in subregulasie (5) aandui dat die dobbelttoerusting voldoen aan die betrokke SABS standaard, mag die Raad sodanige dobbelttoerusting

registreer en, indien wel, moet die Raad die applikant voorsien van 'n geskikte registrasiesertifikaat.

Veranderings en wysigings verbode

84. Geen persoon moet toegelaat word om die bedryf van enige behoorlike geregistreerde en goedgekeurde dobbeltoerusting te verander of te wysig sonder die vooraf skriftelike goedkeuring van die Raad nie.

Opskorting van goedkeuring en registrasie

85.(1) Die Raad mag 'n bevel uitreik, met of sonder vooraf kennisgewing, aan enige lisensiehouer of persone geregistreer in ooreenstemming met hierdie Deel, wat die goedkeuring en registrasie van enige dobbeltoerusting ophef, sou die Raad bevind dat sodanige toerusting nie funksioneer soos goedgekeur deur die Raad nie of indien die vervaardiger of leweransier 'n wanvoorstelling op enige manier geskep het rakende die wyse waarop die dobbeltoerusting funksioneer.

(2) Na uitreiking van 'n bevel ingevolge subregulasie (1) mag die Raad alle modelle van die dobbeltoerusting ter sprake verseël of in beslag neem.

Deel 3

Dobbeltoerusting: Opleiding van Versienings- of Vervaardigingswerknemers

Opleidingsprogramme vir versienings- en vervaardigingswerknemers

86. Elke geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer moet aan die Raad vir goedkeuring indien –

- (a) 'n opleidingsprogram vir die opleiding van versienings- en vervaardigingswerknemers in die vervaardiging, versiening en instandhouding van dobbel- of verwante toerusting, toestelle en spelle;
- (b) 'n raamwerk van die opleidingskurrikulum;
- (c) 'n lys van instruksies en hul kwalifikasies; en
- (d) 'n afskrif van die instruksiehandleidings.

Registrasiesertifikaat beskikbaar vir inspeksie

87. Elke werknemer van 'n geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer moet sy of haar registrasiesertifikaat te alle tye beskikbaar hou vir inspeksie terwyl hy of sy aan diens is.

Deel 4

Dobbeltoerusting: Rekords en Opbrengste vir Vervaardigers, Leweransiers en Instandhoudingsverskaffers

Rekenkundige rekords

88. Elke geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer moet, op sodanige wyse as wat die Raad mag goedkeur of vereis, akkurate, volledige, leesbare en permanente rekords van al sy of haar transaksies hou.

Distribusierekords

89. 'n Geregistreerde vervaardiger of leweransier moet geskrewe distribusierekords hou wat die volgende reflekteer –

- (a) die datum van distribusie;
- (b) die naam, adres en lisensienommer van die ontvanger;
- (c) beskrywing en getal toestelle of toerusting verskaf;
- (d) die Raad se goedkeurings- en registrasienommer;
- (e) reeksnommers van toestelle of toerusting verskaf; en
- (f) sodanige verdere inligting soos die Raad mag vereis,

en moet, onmiddellik by versoek, die Raad of 'n inspekteur voorsien van sodanige rekords.

Instandhouding- en herstelrekords

90. 'n Geregistreerde instandhoudingsverskaffer moet geskrewe rekords hou van alle herstelwerk gemaak aan dobbeltoestelle of -toerusting wat reflekteer –

- (a) die datum van herstel;
- (b) die naam, adres en lisensienommer van die eienaar van die toestel of toerusting;
- (c) beskrywing van die werk uitgevoer;
- (d) reeksnommer van toestel of toerusting wat herstel word; en
- (e) sodanige verdere inligting wat die Raad mag vereis,

en moet, onmiddellik op versoek, die Raad of 'n inspekteur voorsien van sodanige rekords.

Voorraadrekords

91. Elke geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer moet deurlopende, geskrewe voorraadrekords hou wat die volgende reflekteer –

- (a) openingsvoorraad beskikbaar;
- (b) voorraad aangekoop/vervaardig;
- (c) distribusies; en
- (d) sluitingsvoorraad beskikbaar,

en moet, onmiddellik op versoek, die Raad of 'n inspekteur voorsien van sodanige rekords.

Ander rekords

92.(1) Elke geregistreerde vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer wat 'n maatskappy is moet by sodanige geregistreerde se besigheidspersoneel of geregistreerde kantore hou of, op versoek, aan die Raad of 'n inspekteur die volgende voorsien –

- (a) 'n afskrif van die memorandum en statute van 'n maatskappy, ingesluit enige wysiging;
- (b) 'n afskrif van die onderneming se aanvangs-sertifikaat om besigheid te begin;
- (c) 'n register van alle huidige en voormalige beamptes en direkteure;

- (d) notules van alle vergaderings van die aandeelhouers;
- (e) notules van alle vergaderings van direkteurs en komitees van die Raad van direkteure;
- (f) 'n register wat 'n lys bevat van alle aandeelhouers met elke aandeelhouer se naam, adres, die getal aandele en die datum waarop die aandele verkry is; en
- (g) enige ander rekords wat die Raad spesifiek vereis om gehou te word.

(2) Elke natuurlike persoon wat geregistreer is as 'n vervaardiger, leweransier of instandhoudingsverskaffer moet sodanige rekords hou soos die Raad mag bepaal.

Opgawes vir indiening

93. Elke persoon geregistreer in ooreenstemming met hierdie Deel van die regulasies moet, op die wyse en formaat bepaal deur die Raad, inligting indien op sodanige tydperke soos die Raad mag bepaal.

HOOFSTUK 5 BEPERKTE UITBETAALMASJIENE

Deel 1

Beperkte Uitbetaalmasjiene: Beperkings

Beperkte uitbetaalmasjiene moet aan SABS standaard voldoen

94. 'n Roete-operateur of 'n onafhanklike perseeloperateur moet, voor aansoek gedoen word op die wyse bedoel in Deel 2 van Hoofstuk 4, om die registrasie van 'n beperkte uitbetaalmasjien of ander dobbeltoerusting, verseker dat sodanige beperkte uitbetaalmasjien of ander dobbeltoerusting gesertifiseer is deur die SABS soos in ooreenkoms met die toepaslike deel van SABS Standaard SABS 1718 en moet verseker dat die betrokke sertifiseringsdokumentasie voorsien word aan die Raad.

Voorgeskrewe maksimum wedgeld

95.(1) Die maksimum inleggeld of bedrag wat gewed mag word om 'n persoon in staat te stel om alle betaallyne op 'n beperkte uitbetaalmasjien te speel is, in totaal, vyf rand.

(2) Vir die doeleindes van subregulasie (1) moet 'n spel enige bonusspelle, wat veroorsaak word deur die gebeurtenis van 'n wenuitslag in die primêre spel insluit, maar enige verdubbeling-spelle uitsluit.

Voorgeskrewe maksimum prys

96.(1) Die maksimum bedrag wat gewen mag word ten opsigte van alle betaallyne van 'n spel op 'n beperkte uitbetaalmasjien is R500,00.

(2) Vir die doeleindes van subregulasie (1) van hierdie regulasie, moet 'n spel enige bonusspel of enige opsie om 'n verdubbeling-spel te speel, wat veroorsaak word deur die gebeurtenis van 'n wenuitslag in die primêre spel insluit. Met dien verstande dat 'n opsie om 'n verdubbeling-spel te speel nie beskikbaar moet wees nie indien die prys- of wengeld wat verdubbel word R250,00 oorskry.

Pryse moet vertoon word

97. Alle moontlike wenkombinasies, tesame met die ooreenstemmende pryse of wengeld, moet duidelik vertoon word of maklik toeganklik wees vir die speler op elke beperkte uitbetaalmasjien beskikbaar gestel vir spel.

Opbrengs aan speler

98. Elke beperkte uitbetaalmasjien blootgestel vir spel moet 'n bevestigde persentasie van teoretiese opbrengs aan speler van nie minder as 85 persent hê nie.

Beperkte uitbetaalmasjien moet kommunikeer met goedgekeurde monitering- en kontrolestelsel

99. Elke beperkte uitbetaalmasjien beskikbaar gemaak vir spel moet geskik wees om met die goedgekeurde monitering- en kontrolestelsel soos bedoel in artikel 27 van die Nasionale Dobbeltwet te kommunikeer.

Deel 2

Beperkte Uitbetaalmasjiene: Registrasie

Besit van beperkte uitbetaalmasjiene, spelle en verwante toerusting

100. Elke beperkte uitbetaalmasjien en ander dobbeltoerusting wat goedgekeur en geregistreer is by die Raad moet ingesluit word in die Raad se rekords.

Bedryf van- en instandhouding van beperkte uitbetaalmasjiene

101.(1) 'n Roete-operateur of 'n onafhanklike perseeloperateur moet nie die bedryf van 'n geregistreerde beperkte uitbetaalmasjien of ander dobbeltoerusting wysig sonder vooraf goedkeuring van die Raad nie.

(2) 'n Roete-operateur of 'n onafhanklike perseeloperateur moet 'n gelisensieerde instandhoudingsverskaffer gebruik om die beperkte uitbetaalmasjiene in stand te hou en dobbeltoerusting in 'n geskikte toestand te hou.

(3) 'n Roete-operateur of 'n onafhanklike perseeloperateur mag slegs beperkte uitbetaalmasjiene aangewend deur hom of haar in die bedryf van sy of haar gelisensieerde aktiwiteite in stand hou, herstel of wysig deur gebruik te maak van geskikte, gekwalifiseerde en ervare personeel, en met dien verstande dat sodanige beperkte uitbetaalmasjiene in die goedgekeurde fisiese konfigurasie bly.

Rekords gehou van beperkte uitbetaalmasjiene, spelle en verwante toerusting

102. 'n Roete-operateur of 'n onafhanklike perseeloperateur moet, vir 'n tydperk van vyf jaar, rekords hou van alle beperkte uitbetaalmasjiene, spelle en verwante toerusting geregistreer in ooreenstemming met die bepalings van regulasie 82, ingesluit, maar nie beperk nie tot, vervaardiger, aankoopdatum, masjienreeksnommer, modelnommer, registrasienommer van Raad en datum van deregistrasie deur die Raad.

HOOFSTUK 6
PERSEELOPERATEURS

Deel 1

Perseeloperateurs: Bepalings Algemeen tot Perseeloperateurs

Aktiwiteite gemagtig deur perseeloperateurslisensie

103. 'n Perseeloperateurslisensie of 'n onafhanklike perseeloperateurslisensie is gemagtig om te bedryf en hou, in of op die gelisensieerde perseel, of sodanige deel van sodanige perseel soos gespesifiseer is in die lisensie, beperkte uitbetaalmasjiene gespesifiseer in die lisensie, onderhewig aan die volgende voorwaardes –

- (a) die getal beperkte uitbetaalmasjiene per gelisensieerde perseel moet nie die maksimum getal voorgeskryf in hierdie Deel van die regulasies oorskryf nie; en
- (b) alle beperkte uitbetaalmasjiene moet op die gelisensieerde perseel op sodanige wyse geplaas word dat dit nie toeganklik is vir persone onder die ouderdom van agtien jaar nie.

Tipes perseeloperateurs

104.(1) Die Raad mag, onderhewig aan die Wet en vir die doeleindes van die aktiwiteite bedoel in regulasie 103, die volgende lisensieer –

- (a) 'n tipe "A" perseeloperateur wie se primêre besigheid óf 'n *bona fide* sportsklub, 'n openbare kroeg, 'n gelisensieerde taverne, 'n bingosaal, óf 'n gelisensieerde weddenskapsverkoopspunt is: Met dien verstande dat die spel van beperkte uitbetaalmasjiene op sodanige perseel 'n sekondêre aktiwiteit vorm tot die hoof-aktiwiteit van die perseel; en
- (b) 'n tipe "B" perseeloperateur wie se primêre besigheid vermaaklikheid in aard is, ingesluit 'n bingosaal: Met dien verstande dat spel op beperkte uitbetaalmasjiene op sodanige perseel 'n sekondêre aktiwiteit vorm tot die hoof-aktiwiteit van die perseel.

(2) Die Raad moet, wanneer perseeloperateurs soos bedoel in subregulasie (1) gelisensieer word, voldoen aan die Regulasies op Beperkte Uitbetaalmasjiene gepubliseer kragtens Regeringskenningsgewing No. R. 1425 gedateer 21 Desember 2000 en die Regulasies op Nasionale Dobbelyary gepubliseer kragtens Regeringskenningsgewing No. R. 1342 gedateer 12 November 2004.

*Deel 2**Perseeloperateurs: Tipe "A" Perseeloperateurslisensie***Aansoek om tipe "A" perseeloperateurslisensie****105.(1) 'n Persoon –**

(a) wat verlang om 'n tipe "A" perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie te bekom; en

(b) wie se primêre besigheid is soos bedoel in regulasie 104(1)(a),

moet, as 'n gevolg op die publikasie van 'n kennisgewing verwys na in regulasie 13, aansoek doen by die Raad om 'n perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie op die wyse bepaal deur die Raad in sy Reëls.

(2) Bykomend tot enige inligting wat 'n applikant verplig is om te verskaf ingevolge die bepalings van Deel 2 van hierdie Hoofstuk vir 'n lisensie bedoel in subregulasie (1), moet die applikant aan die Raad verskaf –

(a) die fisiese adres van die perseel waarby die applikant beplan om besigheid te bedryf as 'n perseeloperateur of onafhanklike perseeloperateur;

(b) die fisiese adres van enige perseel waar die applikant alreeds besigheid bedryf as 'n gelisensieerde perseeloperateur of onafhanklike perseeloperateur;

(c) 'n volledige beskrywing van die bestaande of voorgestelde besigheidsaktiwiteite wat alreeds aangebied is, of aangebied sal word, op die perseel betreffende die aansoek, tesame met 'n afskrif van enige besigheid of ander lisensie betreffende sodanige besigheidsaktiwiteite;

(d) indien beskikbaar en indien van toepassing, die naam van die gelisensieerde roete-operateur wat die beperkte uitbetaalmasjiene sal voorsien vir die bedryf van die applikant se voorgestelde perseel en 'n afskrif van enige bestaande skriftelike ooreenkoms tussen die applikant en sodanige roete-operateur, soos bedoel in regulasie 121;

(e) 'n vloerplan van die betrokke perseel wat die gebied aandui vir die voorgestelde plasing van die beperkte uitbetaalmasjiene;

(f) goedkeuring van die plaaslike owerheid vir beide die primêre besigheid wat bedryf word, of wat bedryf sal word, op die betrokke perseel en vir die dobbelaktiwiteite van die perseeloperateur; en

(g) enige ander inligting soos die Raad mag benodig.

Gronde vir weiering van tipe "A" perseeloperateurslisensie

106. Die Raad mag nie 'n aansoek vir 'n tipe "A" perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie toestaan nie –

(a) indien die applikant nie die vereistes nakom nie soos voorgeskryf in die Regulasies op Beperkte Uitbetaalmasjiene gepubliseer kragtens Regeringskennisgewing No. R. 1425 gedateer 21 Desember 2000 en die Regulasies

op Nasionale Dobbelary gepubliseer kragtens Regeringskennisgewing No. R. 1342 gedateer 12 November 2004;

(b) vir die bedryf en aanhou van meer as die maksimum getal beperkte uitbetaalmasjiene voorgeskryf in regulasie 107;

(c) indien die applikant se primêre besigheid nie 'n *bona fide* sportsklub, 'n openbare kroeg, 'n gelisensieerde taverne of 'n gelisensieerde weddenskapsverkooppunt vorm nie;

(d) tensy die Raad tevrede is dat spel op beperkte uitbetaalmasjiene op sodanige perseel 'n sekondêre aktiwiteit sal vorm tot die hoof-aktiwiteit van die perseel; of

(e) indien die perseel nie voldoen nie aan die minimum standaarde voorgeskryf in regulasie 108 van hierdie regulasies of in artikel 18 van die Nasionale Dobbelwet.

Maksimum getal beperkte uitbetaalmasjiene

107.(1) Onderhewig aan die bepalings van hierdie regulasies, is vyf die maksimum getal beperkte uitbetaalmasjiene wat beskikbaar gestel mag word vir spel in of op die gelisensieerde perseel van 'n tipe "A" perseeloperateur of onafhanklike perseeloperateur.

(2) Indien 'n applikant die eienaar van die verskeie afsonderlike persele is wat op dieselfde terrein of gebou geleë is en sodanige applikant doen aansoek om tipe "A" perseeloperateurlisensies of onafhanklike perseeloperateurlisensies, ten opsigte van meer as een van sodanige terreine, mag die Raad die aansoek toestaan ten opsigte van een of meer van die terreine en die maksimum van vyf beperkte uitbetaalmasjiene per terrein mag goedgekeur word vir elke perseel.

(3) Wanneer ook al 'n applikant aansoek doen om 'n tipe "A" perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie, ten opsigte van 'n enkel terrein waarvan hy of sy die eienaar is en wat geleë is op die terrein waar perseeloperateurlisensies of onafhanklike perseeloperateurslisensies alreeds toegestaan is aan ander perseeloperateurs of onafhanklike perseeloperateurs wat nie in assosiasie met die applikant is nie, mag die Raad die aansoek ten opsigte van sodanige perseel toestaan: Met dien verstande dat die getal beperkte uitbetaalmasjiene in enige enkel *bona fide* sportsklub, openbare kroeg, 'n gelisensieerde taverne, 'n bingosaal, of 'n gelisensieerde weddenskapsverkooppunt nie die maksimum van vyf bedoel in subregulasie (1) oorskry nie.

(4) Indien 'n applikant meer as een primêre besigheid vanaf dieselfde perseel bedryf, soos, maar nie beperk nie tot, 'n sportsklub en 'n openbare kroeg, word sodanige besighede beskou as een besigheid vir die doel van 'n aansoek om 'n tipe "A" perseeloperateurslisensie en in die geval dat die lisensie toegestaan is, moet die getal beperkte uitbetaalmasjiene gespesifiseer in die lisensie nie die maksimum van vyf voorgeskryf in subregulasie (1) oorskry nie.

Minimum standaarde vir perseel

108. Die perseel van 'n tipe "A" perseeloperateur of onafhanklike perseeloperateur moet aan die volgende minimum standaarde voldoen –

- (a) nakoming van enige nasionale gesondheids- en veiligheidsregulasies of enige munisipale gesondheids- en veiligheidsverordeninge; en
- (b) alle beperkte uitbetaalmasjiene wat bedryf sal word vanaf die gelisensieerde perseel moet geplaas word op sodanige wyse dat dit nie toeganklik is vir persone onder die ouderdom van 18 jaar nie.

Beperking op reklame

109. 'n Tipe "A" perseeloperateur of onafhanklike perseeloperateur mag nie die teenwoordigheid van beperkte uitbetaalmasjiene op enige reklameborde buite sy of haar perseel adverteer nie.

*Deel 3**Perseeloperateurs: Tipe "B" Perseeloperateurslisensie***Aansoek om tipe "B" perseeloperateurslisensie**

110.(1) 'n Persoon wat verlang om 'n tipe "B" perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie te bekom, en wie se primêre besigheid is soos bedoel in regulasie 104(1)(b) moet, na die publikasie van 'n kennisgewing soos verwys na in regulasie 13, by die Raad aansoek doen om 'n perseeloperateurslisensie, op die wyse bepaal deur die Raad in sy Reëls.

(2) Die bepalings van Deel 1, 2 en 3 van Hoofstuk 2 van die regulasies is, met die nodige veranderinge, van toepassing op 'n persoon wat aansoek doen om 'n tipe "B" perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie.

(3) Bykomend tot enige inligting vereis van 'n applikant om 'n tipe "B" perseeloperateurslisensie ingevolge die bepalings van Deel 1 van Hoofstuk 2 van die regulasies, moet die applikant die Raad voorsien van –

- (a) die fisiese adres van die perseel in of waarop die applikant beoog om die besigheid as perseeloperateur te bedryf;
- (b) 'n volledige beskrywing van die applikant se bestaande of voorgenome besigheid wat die primêre vermaaklikheids- en ontspanningsaktiwiteite spesifiseer wat aangebied word op die perseel betreffende die aansoek;
- (c) bewyse ter illustrasie dat die beskikbaarstelling van beperkte uitbetaalmasjiene op die applikant se perseel eerder 'n aanvraag om dobbelary in die area sal vul as om 'n aanvraag te skep;
- (d) indien beskikbaar, die naam van die gelisensieerde roete-operateur wat die beperkte uitbetaalmasjiene sal voorsien aan die applikant se voorgenome perseel-bedryf en besonderhede van die voorgenome of werklike geskrewe ooreenkoms tussen die applikant en sodanige roete-operateur bedoel in regulasie 121;

- (e) 'n vloerplan van die betrokke perseel wat die gebied aandui vir die voorgestelde plasing van die beperkte uitbetaalmasjiene;
- (f) goedkeuring van die plaaslike owerheid vir beide die primêre besigheid wat bedryf word op die betrokke perseel en vir die voorgenome dobbelbesigheid; en
- (g) enige ander inligting wat die Raad mag vereis.

(4) Die Raad moet voldoen aan die bepalings van regulasies 3(2) van die Regulasies op Beperkte Uitbetaalmasjiene gepubliseer kragtens Regeringskennisgewing No. R. 1425 gedateer 21 Desember 2000 wanneer 'n aansoek om 'n tipe "B" perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie oorweeg word.

Gronde vir weiering van tipe "B" perseeloperateurslisensie

111. Die Raad mag nie 'n aansoek toestaan vir 'n tipe "B" perseeloperateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie nie –

- (a) indien die applikant nie voldoen nie aan die vereistes soos voorgeskryf in die Regulasies op Beperkte Uitbetaalmasjiene gepubliseer kragtens Regeringskennisgewing No. R. 1425 gedateer 21 Desember 2000 en die Regulasies op Nasionale Dobbelary gepubliseer kragtens Regeringskennisgewing No. R. 1342 gedateer 12 November 2004;
- (b) indien die Raad van mening is dat die teenwoordigheid van beperkte uitbetaalmasjiene op die betrokke perseel nie in die openbare belang sal wees nie of 'n negatiewe sosio-ekonomiese impak sal hê op die samelewing in die omgewing van die voorgestelde perseel;
- (c) indien die Raad van mening is dat die toestaan van die lisensie nie sal lei tot die verwesenliking van enige van die oogmerke van die Raad, bedoel in artikel 6(1) van die Wet nie.
- (d) tensy die Raad tevrede is dat die speel van beperkte uitbetaalmasjiene op sodanige perseel 'n sekondêre aktiwiteit tot die primêre aktiwiteit van die perseel sal vorm; of
- (e) indien die perseel nie voldoen nie, of nie sal voldoen nie, na enige omskakeling gemagtig deur die Raad, aan die minimum voorgeskrewe standarde in regulasie 113, of in artikel 18 van die Wet op Nasionale Dobbelary.

Maksimum getal beperkte uitbetaalmasjiene

112. Die maksimum getal beperkte uitbetaalmasjiene wat vir spel beskikbaar gestel mag word in of op die gelisensieerde perseel van 'n tipe "B" perseeloperateur, is 40.

Minimum standarde vir perseel

113. Die perseel van 'n tipe "B" perseeloperateur moet aan die volgende minimum standarde voldoen –

- (a) goedkeuring van die plaaslike owerheid vir die primêre besigheid wat bedryf, of wat bedryf sal word, op sodanige perseel;

- (b) nakoming van enige nasionale gesondheids- en veiligheidsregulasies of enige munisipale gesondheids- en veiligheidsverordeninge;
- (c) alle beperkte uitbetaalmasjiene wat vanaf die perseel bedryf word moet op sodanige manier geplaas word dat dit nie toeganklik is vir persone onder die ouderdom van 18 jaar nie;
- (d) voldoende parkeringsfasiliteite in ooreenstemming met enige verordeninge van die plaaslike owerheid; en
- (e) die sekuriteitsreëlings so ontwerp om die veiligheid van klante en hul eiendom te bevorder moet deur die Raad as voldoende beskou word.

Beperking op reklame

114.(1) 'n Tipe "B" perseeloperateur moet vooraf goedkeuring van die Raad bekom om die teenwoordigheid van beperkte uitbetaalmasjiene te adverteer op enige eksterne reklamebord by die terrein van die perseel.

(2) Enige goedkeuring toegestaan deur die Raad ingevolge subregulasie (1) is onderhewig aan 'n tipe "B" perseeloperateur wat vooraf goedkeuring van die plaaslike owerheid vir die advertensie verkry het.

Toekenning van lisensie vir omskepping van perseel

115. Indien die Raad tevrede is dat 'n *bona fide* behoefte bestaan om 'n lisensiehouer tyd toe te staan vir die omskepping van 'n perseel, mag die Raad 'n lisensie toestaan: Met dien verstande dat dit 'n voorwaarde van sodanige lisensie moet wees dat –

- (a) die omskepping van die perseel voltooi word voor die beperkte uitbetaalmasjiene beskikbaar gemaak word vir spel;
- (b) goedkeuring verleen is deur die betrokke plaaslike owerheid; en
- (c) alle beperkte uitbetaalmasjiene by die gelisensieerde perseel op sodanige wyse geplaas word dat dit nie toeganklik sal wees vir persone onder die ouderdom van 18 jaar nie.

Deel 4

Perseeloperateurs: Diverse

Beperkte uitbetaalmasjiene en dobbeltoerusting nie gewysig, in stand gehou of herstel deur lisensiehouer nie

116.(1) 'n Perseeloperateur –

- (a) mag nie die bedryf van 'n geregistreerde beperkte uitbetaalmasjiene of dobbeltoerusting wysig nie; en
- (b) mag nie enige instandhouding of herstel aan enige beperkte uitbetaalmasjiene, dobbel- of verwante toerusting onderneem nie:

Met dien verstande dat geskikte, gekwalifiseerde of ervare personeel van 'n gelisensieerde roete-operateur die instandhouding, herstel of wysiging van enige beperkte uitbetaalmasjiene

mag verrig: Met dien verstande verder dat die goedgekeurde konfigurasie van die beperkte uitbetaalmasjien nie daardeur gewysig word nie.

HOOFSTUK 7 ROETE-OPERATEURS EN ONAFHANKLIKE PERSEELOPERATEURS

Deel 1

Roete-operateurs en Onafhanklike Perseeloperateurs: Voorgeskrewe Aktiwiteite en Bedryfsbeperkings

Voorgeskrewe aktiwiteite van roete-operateur

117.(1) Onderhewig aan enige voorwaardes wat die Raad mag voorskryf, mag 'n roete-operateur –

(a) sodanige getal beperkte uitbetaalmasjiene, soos gespesifiseer is in die roete-operateurslisensie, beskikbaar stel om gespeel te word op die perseel van enige gelisensieerde perseeloperateur: Met dien verstande dat –

(i) die totale getal beperkte uitbetaalmasjiene so gespesifiseer nie die maksimum getal voorgeskryf in regulasie 107 of in regulasie 112 oorskry nie; en

(ii) die beperkte uitbetaalmasjiene en die spelle daarop gespeel voldoen in alle opsigte aan die bepalings van Deel 1 van Hoofstuk 5;

(b) onderhewig aan die bepalings van regulasie 101, die gereelde instandhouding of herstel, vervanging of opgradering van 'n beperkte uitbetaalmasjien gespesifiseer in die roete-operateurslisensie onderneem; en

(c) die voorgeskrewe belasting kollekteer by perseeloperateurs en sodanige belasting oorbetaal aan die Provinsiale Inkomstefonds.

(2) 'n Roete-operateur is verantwoordelik vir die berekening en boekhouding van die belasting verskuldig deur die bedryf van die perseeloperateurs met wie die roete-operateurs gekontrakteer is om beperkte uitbetaalmasjiene beskikbaar te stel vir spel.

Voorgeskrewe aktiwiteite van onafhanklike perseeloperateur

118.(1) Onderhewig aan enige voorwaardes wat die Raad mag voorskryf, in sy diskresie, mag 'n onafhanklike perseeloperateur –

(a) sodanige getal beperkte uitbetaalmasjiene, soos gespesifiseer in die lisensie, beskikbaar stel vir spel op goedgekeurde perseel: Met dien verstande dat –

(i) die totale getal beperkte uitbetaalmasjiene so gespesifiseer nie die maksimum voorgeskryf in regulasies 107 of 112 oorskry nie; en

(ii) die beperkte uitbetaalmasjiene en spelle daarop gespeel voldoen in alle opsigte aan die bepalings van Deel 1 van Hoofstuk 5; en

(b) onderhewig aan die bepalings van regulasie 101, die gereelde instandhouding of herstel, vervanging of opgradering van 'n beperkte uitbetaalmasjiene gespesifiseer in die lisensie onderneem.

(2) 'n Onafhanklike perseeloperateur is verantwoordelik vir die berekening en boekhouding van die belasting verskuldig deur sy bedryf en vir betaling van sodanige belasting aan die Provinsiale Inkomstefonds.

Maksimum getal beperkte uitbetaalmasjiene per roete-operateurslisensie

119. Die maksimum getal beperkte uitbetaalmasjiene wat die Raad per roete-operateurslisensie mag spesifiseer is 1000.

Aansoek om roete-operateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie

120. Bykomend tot enige inligting wat vereis word van 'n applikant om 'n roete-operateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie, om te voorsien ingevolge die bepalings van Deel 1 van Hoofstuk 2, moet die applikant, so ver as moontlik teen die tyd wanneer aansoek gedoen word, die Raad ook voorsien van:

- (a) 'n volledige beskrywing van die beperkte uitbetaalmasjiene, insluitend hul reeksnommers, wat die applikant van voorneme is om beskikbaar te stel vir spel;
- (b) die betrokke sertifisering deur die SABS vir elke tipe beperkte uitbetaalmasjiene, soos bedoel in regulasie 94;
- (c) besonderhede van die eienaarskap van die beperkte uitbetaalmasjiene of van enige kontrak of ooreenkoms met 'n ander party rakende die huur, uitlening of verhuring van die betrokke beperkte uitbetaalmasjiene;
- (d) in die geval van 'n applikant om 'n roete-operateurslisensie, die fisiese adres van die terrein of terreine op of waar die applikant van voorneme is om die beperkte uitbetaalmasjiene beskikbaar te stel vir spel, volle bekendmaking van die getal beperkte uitbetaalmasjiene beoog vir elke terrein en alle finansiële en ander ooreenkomste of kontrakte alreeds aangegaan, of van voorneme is om aan te gaan, met elke potensiële perseeloperateur;
- (e) in die geval van 'n applikant om 'n onafhanklike perseeloperateurslisensie, die fisiese adres van die perseel waar die applikant van voorneme is om die beperkte uitbetaalmasjiene beskikbaar te stel vir spel en volle bekendmaking van die getal beperkte uitbetaalmasjiene bestem vir die terrein; en
- (f) enige ander inligting vereis soos per die aansoekvorm.

Skriftelike ooreenkoms tussen roete-operateur en perseeloperateur

121. 'n Gelisensieerde roete-operateur moet 'n skriftelike ooreenkoms aangaan met 'n gelisensieerde perseeloperateur vir die beskikbaarstelling van beperkte uitbetaalmasjiene op die perseel van die perseeloperateur, welke ooreenkoms die wyse moet spesifiseer waarop die bruto dobbelinkoms, na aftrekking van die dobbelbelasting voorgeskryf in die KwaZulu-

65

Natal Belastingwet op Dobbelary en Weddery, 2010, verdeel sal word tussen die gelisensieerde roete-operateur en die gelisensieerde perseeloperateur.

*Deel 2**Roete-operateurs en Onafhanklike Perseeloperateurs: Monitering- en Beheerstelsels***Elektroniese-moniteringstelsel**

122. Die Raad moet vereis dat alle beperkte uitbetaalmasjiene verbind moet wees aan die nasionale sentrale elektroniese-moniteringstelsel daargestel en in stand gehou deur die Nasionale Dobbelraad ingevolge artikel 27 van die Nasionale Dobbelwet.

*Deel 3**Roete-operateurs en Onafhanklike Perseeloperateurs: Interne Beheer***Minimum bedryf- en interne beheerstandaarde vir roete-operateur en onafhanklike perseeloperateur**

123.(1) Die Raad moet die minimum bedryfstandaarde en minimum standaard vir interne beheerprosedures opneem en beskikbaar stel aan applikante om 'n roete-operateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie en aan alle lisensiehouers.

(2) Die Raad mag, van tyd tot tyd, enige van die standaard bedoel in subregulasie (1) wysig, vervang of herroep, in welke geval hy sodanige wysiging, vervanging of herroeping beskikbaar stel aan alle applikante vir 'n roete-operateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie en alle lisensiehouers.

(3) Elke gelisensieerde roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur is verplig om aan die standaard aangeneem deur die Raad te voldoen.

Minimum interne beheer

124.(1) Elke roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet administratiewe en rekenkundige prosedures daarstel en in stand hou vir die doel van bepaling van die aanspreeklikheid van sodanige roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur vir belasting en gelde kragtens die Wet, met die uitoefening van doeltreffende beheer oor sy of haar interne finansiële sake ten doel.

(2) Die administratiewe- en rekenkundige prosedures bedoel in subregulasie (1) moet so ontwerp word ten einde redelik te verseker dat –

- (a) bates beskerm word;
- (b) finansiële rekords akkuraat en betroubaar is;
- (c) transaksies uitgevoer word deur werknemers in ooreenstemming met bestuur se algemene of spesifieke magtiging;

- (d) transaksies word voldoende aangeteken om behoorlike verslaggewing van dobbelinkomste en gelde en belasting moontlik te maak; en
- (e) funksies, pligte en verantwoordelikhede is toepaslik geskei en word verrig, in ooreenstemming met gesonde praktyke, deur bevoegde, gekwalifiseerde personeel.

Interne beheerstelsel goedgekeur deur Raad

125.(1) Elke –

- (a) roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur; en
- (b) applikant om 'n roete-operateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie moet –
  - (i) die administratiewe- en rekenkundige prosedures; en
  - (ii) die interne beheerstelsel,

wat voldoen aan die toepaslike norme en standaarde bepaal deur die Raad, dokumenteer en moet 'n afskrif daarvan by die Raad indien vir goedkeuring voor die implementering van hetsy die prosedures of die stelsel.

(2) Elke stelsel van interne beheer ingedien vir goedkeuring ingevolge subregulasie (1), moet insluit –

- (a) 'n organisatoriese diagram wat die skeiding van funksies en verantwoordelikhede uitbeeld;
- (b) 'n beskrywing van die pligte en verantwoordelikhede van elke pos aangedui op die organisatoriese diagram;
- (c) 'n omvattende, verhalende beskrywing of 'n omvattende stelselvloediagram van die administratiewe- en rekenkundige prosedures ontwerp om die vereistes van regulasies 124 en 127 tevrede te stel;
- (d) 'n brief van 'n onafhanklike geoktrooieerde rekenmeester wat verklaar dat die interne beheerstelsel hersien is deur die rekenmeester en voldoen aan die vereistes van hierdie Deel; en
- (e) sodanige verdere inligting soos die Raad mag vereis.

(3) Indien die Raad bepaal dat 'n applikant of lisensiehouer se interne beheerstelsel nie voldoen aan die vereistes van hierdie Deel nie moet hy, op skrif, die applikant of lisensiehouer daarvan in kennis stel.

(4) Die applikant of lisensiehouer moet binne 30 dae na ontvangs van die kennisgewing bedoel in subregulasie (3) sy of haar interne beheerstelsel wysig en moet 'n afskrif van die gewysigde stelsel by die Raad indien vir goedkeuring.

Wysiging van bestaande interne beheerstelsel

126.(1) 'n Gelisensieerde wat verlang om sy of haar interne beheerstelsel te wysig moet, voor die implementering van sodanige gewysigde stelsel, 'n afskrif van die voorgename gewysigde interne beheerstelsel by die Raad indien vir goedkeuring.

(2) Die bepalings van regulasie 125(2) tot (4) is van toepassing, met die nodige veranderinge, op 'n aansoek om goedkeuring bedoel in subregulasie (1).

Deel 4

Roete-operateurs en Onafhanklike Perseeloperateurs: Rekenkundige Rekords en Opgawes

Rekenkundige rekords

127.(1) Elke roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet, op sodanige manier as wat die Raad mag goedkeur of vereis, akkurate, volledige, leesbare en permanente rekords hou van alle transaksies aangegaan deur sodanige roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur.

(2) Elke roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet –

- (a) algemeen-aanvaarde rekenkundige rekords op 'n dubbelinskrywing-rekeningkundigestelsel hou en moet omvattende, ondersteunende en aanvullende rekords, wat inkomste, uitgawes, bates, laste en aandele identifiseer, byhou;
- (b) analiseverslae van beperkte uitbetaalmasjiene hou wat omsette en uitbetalings reflekteer en werklike hou-persentasies met teoretiese hou-persentasies vergelyk op 'n daaglikse, maandelikse, kwartaallikse, en 12 maandelikse rolbasis, ten opsigte van elke individuele beperkte uitbetaalmasjien;
- (c) die rekords vereis deur die lisensiehouer se goedgekeurde interne beheerstelsel hou; en
- (d) enige ander rekords wat die Raad spesifiek vereis om in stand gehou te word.

Geouditeerde finansiële verslae

128.(1) 'n Roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet, aan die einde van die finansiële jaar, voorberei of voorbereiding teweegbring van finansiële state in 'n formaat wat beide goedgekeur is deur die Raad en voorberei is in ooreenstemming met verklarings van Algemene Aanvaarde Rekenkundige Praktyk, soos uitgevaardig deur die Raad vir Rekeningkundige Praktyke, van tyd tot tyd.

(2) Elke roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet 'n onafhanklike ouditeur, geregistreer ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (Wet No. 80 van 1991), aanstel om sy of haar bedryf se finansiële verslae te ouditeer in ooreenstemming met algemene-aanvaarde ouditeerstandaarde.

(3) 'n Roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet, binne drie maande vanaf die laaste dag van die finansiële jaar, by die Raad twee afskrifte van die jaarlikse finansiële verslae indien wat na behore geouditeer is in ooreenstemming met die bepalings van subregulasie (2), tesame met enige verslae, ingesluit bestuursbriewe, wat die uitslag kommunikeer.

(4) Die Raad mag, met goeie beweegrede bewys deur 'n lisensiehouer, die tydperk bedoel in subregulasie (3) verleng met 'n tydperk wat nie ses maande oorskry nie.

(5) Die Raad mag bykomende inligting of dokumente versoek vanaf òf –
 (a) die roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur; òf
 (b) die ouditeur aangestel deur sodanige operateur, onderhewig aan vooraf verkrygte toestemming van die roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur, in verband met die finansiële verslae of die dienste verrig deur sodanige ouditeur.

Ander rekords

129.(1) 'n Roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur, wat 'n maatskappy is, moet by sodanige operateur se besigheidperseel hou, of moet aan die Raad op sy versoek, die volgende rekords, dokumente of hulle ekwivalente verskaf –

- (a) 'n afskrif van die memorandum en statute van die besigheid, ingesluit enige wysigings;
- (b) 'n afskrif van die besigheid se aanvangs-sertifikaat om besigheid te begin;
- (c) 'n register van alle huidige en voormalige beamptes en direkteure;
- (d) notules van alle vergaderings van die aandeelhouers;
- (e) notules van alle vergaderings van direkteure en komitees van die Raad van direkteure;
- (f) 'n register van alle aandeelhouers wat 'n lys insluit van elke aandeelhouer se naam, adres, die getal aandele in besit en die datum waarop die aandele verkry is; en
- (g) enige ander rekords wat die Raad van tyd tot tyd spesifiek vereis om in stand gehou te word.

(2) 'n Roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur, wat 'n natuurlike persoon is, moet sodanige rekords hou soos die Raad mag bepaal.

Deel 5

Roete-operateurs en Onafhanklike Perseeloperateurs: Diverse

Indiening van sekuriteit

130.(1) Elke roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet, onmiddellik na die toestaan van 'n lisensie en voor die aanvang van besigheid, sekuriteit indien by die Hoof-Uitvoerende Beampte, in die vorm bedoel in subregulasie (2) en ten sodanige bedrae soos die Raad van tyd tot tyd mag bepaal vir die betaling van –

- (a) enige gelde, belasting of boetes; en
- (b) enige prysgelde verskuldig aan 'n speler.

(2) Die sekuriteit bedoel in subregulasie (1) moet bestaan uit –

- (a) 'n kontantdeposito;

(b) 'n bankierswaarborg; of

(c) sodanige ander vorm van sekuriteit soos die Raad mag aanvaar.

(3) Die Raad mag vereis van 'n roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur om een of meer bestaande sekuriteit te vervang met ander sekuriteite of om addisionele sekuriteite te verskaf, sou die Raad die bestaande sekuriteit òf onvoldoende òf ongeskik ag.

(4) Die roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur moet, ten tye van die indiening van sekuriteit, die Raad voorsien van skriftelike magtiging wat die Raad volmag gee om van soveel moontlik van die sekuriteite ingedien te verkoop, tegelde te maak, af te koop en oordrag van soveel van die sekuriteite soos die Raad nodig mag ag om enige gelde verskuldig aan die Provinsiale Inkomstefonds of aan 'n speler namens die roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur te delg.

(5) Die Hoof-Uitvoerende Beampte moet, by die vervalling, nie-hernuwing of kansellasië van 'n roete-operateurslisensie of onafhanklike perseeloperateurslisensie, enige sekuriteite ingedien deur die roete-operateur of onafhanklike perseeloperateur enige oorblywende sekuriteite of gedeelte van sodanige sekuriteite soos wat oorgebly het na die skuld bedoel in subregulasie (4) gedebiteer is, terugbesorg.

HOOFSUK 8

BINGO

Deel 1

Bingo: Aktiwiteite Gemagtig deur Lisensie en Aansoeke

Aktiwiteite gemagtig deur bingolisensie

131. Onderhewig aan enige voorwaardes wat die Raad mag beveel, mag 'n bingolisensiehouer toegelaat word om enige of al die volgende te doen –

(a) 'n perseel in stand hou waar die primêre dobbelaktiwiteit aangebied die spel van bingo is, wat gespeel moet word in ooreenstemming met die bepalings van die Wet, hierdie regulasies en enige reëls van die Raad;

(b) koppel met ander gelisensieerde bingosale, deur elektroniese of ander soortgelyke wyses, ten einde om gekoppelde bingospelle te speel, wat gekoppel en gespeel moet word in ooreenstemming met die bepalings van die Wet, hierdie regulasies en enige reëls van die Raad; en

(c) onderneem die gereelde instandhouding of herstel, vervanging of opgradering van enige bingotoerusting.

Aansoek om bingolisensie

132. Die applikant om 'n bingolisensie moet, bykomend tot enige inligting vereis om voorsien te word ingevolge hierdie regulasies ten tye van die aansoek, die Raad voorsien van –

- (a) omvattende besonderhede van enige opname, analise of studie wat hy of sy onderneem het of teweegbring het om te onderneem, tesame met 'n besigheidsplan wat die geprojekteerde inkomste en uitgawes aandui met die doel om aan die Raad te demonstreer dat die applikant gepoog het om die omvang van die aanvraag vir 'n bingosaal in die betrokke area te bepaal;
- (b) die fisiese adres van die perseel in of waarop die applikant onderneem om die besigheid te bedryf;
- (c) 'n aansoek om goedkeuring van die perseel in of waarop die applikant onderneem om die besigheid te bedryf, ingesluit 'n vloerplan van die betrokke bingosaal, wat die gebied aandui waarin die spel van bingo gespeel sal word;
- (d) skriftelike bevestiging van die betrokke munisipaliteit dat die voorgestelde bingosaal aan munisipale standaarde voldoen en dat die perseel gebruik mag word vir die voorgenome dobbelbesigheid;
- (e) indien beskikbaar, die tersaaklike sertifisering deur die SABS van alle bingotoerusting;
- (f) besonderhede met betrekking tot die eienaarskap van die bingotoerusting of van enige kontrak of ooreenkoms met 'n ander party in verband met die huur, uitlening of verhuring van die betrokke bingotoerusting;
- (g) besonderhede van die elektroniese-monitoringstelsel wat die applikant van voorneme is om te gebruik vir doeleindes om die Raad in staat te stel om die applikant se bedryf te monitor; en
- (h) enige ander inligting soos die Raad mag vereis.

Minimum standaarde vir bingosaal

133.(1) Die perseel gebruik vir 'n bingosaal moet –

- (a) aan enige munisipale gesondheids- en veiligheidstandaarde voldoen;
- (b) ontwerp wees op sodanige wyse dat die area waarin dobbelary plaasvind nie toeganklik is vir persone onder die ouderdom van 18 jaar nie;
- (c) voldoende parkeerfasiliteite insluit in ooreenstemming met enige munisipale verordeninge; en
- (d) sekuriteitsreëlins insluit om die veiligheid van klante en werknemers en hul eiendom te verseker, ter bevrediging van die Raad.

(2) Die perseel gebruik vir 'n bingosaal moet ook voldoen aan enige ander standaard wat die Raad in sy reëls bepaal.

Gronde vir weiering van bingolisensie

134. Die Raad moet nie 'n aansoek vir 'n bingolisensie toestaan nie indien die voorgestelde perseel nie aan die minimum standaarde voldoen nie soos bedoel in regulasie 133 of is, in die opinie van die Raad, andersins nie geskik vir die doeleindes van 'n bingosaal nie.

*Deel 2**Bingo: Wedgeld, Pryse en Maksimum Getal Elektroniese Bingoterminalle***Wedgeld of deelnamegeld ten opsigte van bingo**

135.(1) Die maksimum bedrag wat op 'n enkelspel van bingo gewed mag word, deur 'n speler van 'n bingospel, is R200,00.

(2) Vir die doeleindes van hierdie regulasie is die wedgeld op 'n enkelspel van bingo die totale bedrag gespandeer deur 'n speler van 'n enkelspel van bingo, hetsy op bingokaarte of soortgelyke toestelle.

Pryse ten opsigte van bingo

136. Die persentasie van teoretiese opbrengs aan 'n speler van die spel van bingo moet nie minder as 70 persent wees nie.

Maksimum getal elektroniese bingoterminalle

137.(1) Die maksimum getal elektroniese bingoterminalle wat beskikbaar gestel mag word vir spel in enige bingosaal, is óf 150 óf so 'n maksimum soos voorgeskryf mag word ingevolge die Nasionale Dobbeltwet, afhangende van watter voorgeskrewe maksimum die minste van die twee is.

(2) Indien die maksimum getal elektroniese bingoterminalle wat beskikbaar gestel mag word vir spel in enige bingosaal, soos voorgeskryf ingevolge die Nasionale Dobbeltwet, minder as 150 is, is 'n bingosaal gemagtig deur 'n lisensie in die Provinsie om meer elektroniese bingoterminalle as die nasionale maksimum beskikbaar te stel, moet binne 18 maande na die inwerkingtreding van die nasionale maksimum, die getal elektroniese bingoterminalle beskikbaar in sodanige bingosaal verminder tot die nasionale maksimum getal, of tot 'n laer getal.

*Deel 3**Bingo: Registrasie, Deregisrasie en Instandhouding van Bingotoerusting, Spelle en Verwante Toerusting***Bingo- en verwante toerusting moet voldoen aan SABS of Raad standaard**

138.(1) 'n Bingolisensiehouer moet, voor die aansoek doen om die registrasie van enige bingotoerusting, verseker dat –

- (a) alle bingotoerusting gespesifiseer in sy of haar lisensie, onderhewig aan die bepalings van subregulasie (2), gesertifiseer is deur die SABS as in ooreenkoms met die toepaslike deel van SABS Standaard SABS 1718; en
- (b) die Raad voorsien is van die betrokke SABS sertifisering.

(2) Die Raad mag 'n standaard vir enige bingotoerusting bepaal wat nie onder die SABS standaard vir bingotoerusting, verwys na in subregulasie (1)(a), val nie.

Aansoek om registrasie, deregistrasie of hernuwing van bingo- en verwante toerusting

139.(1) By ontvangs van sertifisering deur SABS of die Raad op die wyse bedoel in regulasie 138, moet 'n bingolisensiehouer by die Raad aansoek doen, in 'n vorm bepaal deur die Raad in sy reëls, om die registrasie van enige bingotoerusting en verwante toerusting, wat van die aard is soos gesertifiseer deur die SABS of die Raad.

(2) Die Raad mag, onderhewig aan regulasie 142 bingotoerusting goedkeur en registreer wat gesertifiseer is soos bedoel in regulasie 138(1)(a), of wat bevind is as in nakoming met 'n standaard vir bingotoerusting bedoel in regulasie 138(2).

(3) Alle bingotoerusting en verwante toerusting goedgekeur en geregistreer deur die Raad moet –

- (a) gespesifiseer word in die betrokke bingolisensie;
- (b) ingesluit wees in die Raad se rekords; en
- (c) die Raad se registrasienommer op 'n opsigtelike plek vertoon.

(4) 'n Bingolisensiehouer mag, te enige tyd en sonder die betaal van enige fooi, in 'n vorm bepaal deur die Raad, aansoek doen by die Raad om die deregistrasie van bingotoerusting of verwante toerusting geregistreer ingevolge subregulasie (1).

Bedryf en instandhouding van geregistreerde bingo- en verwante toerusting

140. 'n Bingolisensiehouer moet –

- (a) nie die bedryf van enige bingotoerusting of verwante toerusting geregistreer in ooreenstemming met die bepalings van regulasie 138, sonder die vooraf skriftelike goedkeuring van die Raad, wysig nie; en
- (b) verseker dat alle bingotoerusting in stand gehou word in 'n geskikte toestand, hetsy deur eie pogings, of deur die gebruikmaking van die dienste van 'n geregistreerde instandhoudingsverskaffer.

Rekords gehou deur bingolisensiehouer

141. 'n Bingolisensiehouer moet 'n rekord hou van alle bingotoerusting en verwante toerusting geregistreer in ooreenstemming met die bepalings van regulasie 138, ingeluit vervaardiger, aankoopdatum, reeksnommer, registrasienommer van Raad en deregistrasiedatum deur Raad.

Toerusting om met goedgekeurde moniteringstelsel te kommunikeer

142. Indien die Raad 'n moniteringstelsel vir bingotoerusting goedgekeur het, moet alle bingotoerusting beskikbaar gestel vir spel in staat wees om met sodanige goedgekeurde moniteringstelsel te kommunikeer.

73

*Deel 4**Bingo: Interne Beheer***Minimum bedryf- en interne beheerstandaarde**

143.(1) Die Raad moet reëls uitvaardig om voorsiening te maak vir –

- (a) minimum bedryfstandaarde vir bingosale; en
- (b) interne beheerprosedures vir bingosaal bedrywe.

(2) Die reëls bedoel in subregulasie (1) moet, betreffende die gelisensieerde bingosale, so ontwerp wees om redelik te verseker dat –

- (a) bates beveilig is;
- (b) finansiële verslae akkuraat en betroubaar is;
- (c) transaksies slegs verrig word in ooreenstemming met bestuur se algemene of spesifieke magtiging;
- (d) transaksies voldoende aangeteken word ten einde behoorlike verslaggewing van dobbelinkomste en van fooie en belasting toe te laat; en
- (e) funksies, pligte en verantwoordelikhede toepaslik toegeken en verrig word in ooreenstemming met gesonde praktyke deur bevoegde, gekwalifiseerde personeel.

Minimum interne beheer

144. 'n Bingolisensiehouer moet, in ooreenstemming met die reëls uitgevaardig deur die Raad, administratiewe- en rekenkundige prosedures daarstel vir die doel om sy of haar aanspreeklikheid vir belasting en gelde kragtens die Wet te bepaal en vir die doel om doeltreffende beheer oor sy of haar finansiële sake uit te oefen.

Interne beheerstelsel goedgekeur deur Raad

145.(1) 'n Bingolisensiehouer en 'n applikant om 'n bingolisensie moet –

- (a) omvattende administratiewe- en rekenkundige prosedures dokumenteer; en
- (b) 'n afskrif daarvan by die Raad indien vir goedkeuring voor implementering van die stelsel.

(2) Elke interne beheerstelsel ingedien vir goedkeuring soos bedoel in subregulasie (1), moet insluit –

- (a) 'n organisatoriese diagram wat skeiding van funksies en verantwoordelikhede aandui;
- (b) 'n beskrywing van die pligte en verantwoordelikhede van elke persoon aangedui op die organisatoriese diagram;
- (c) 'n omvattende, verhalende beskrywing van die administratiewe- en rekenkundige prosedures ontwerp om te voldoen aan die vereistes van regulasies 144 en 147;
- (d) 'n brief deur 'n onafhanklike geoktrooieerde rekenmeester wat verklaar dat die interne beheerstelsels hersien is deur die rekenmeester en voldoen aan die vereistes van hierdie Deel; en
- (e) sodanige verdere inligting soos die Raad mag vereis.

(3) Indien die Raad bepaal dat 'n applikant of lisensiehouer se interne beheerstelsel nie voldoen aan die vereistes van hierdie Deel nie, moet die Raad die applikant of lisensiehouer ooreenkomstig, en op skrif, in kennis stel.

(4) Binne 30 dae na ontvangs van die kennisgewing bedoel in subregulasie (3), moet die applikant of lisensiehouer sy of haar interne beheerstelsel ooreenkomstig wysig, en moet 'n afskrif van die gewysigde stelsel by die Raad ingedien word vir goedkeuring.

Wysiging van bestaande interne beheerstelsel

146.(1) Indien die houër van 'n bingolisensie verlang om die interne beheerstelsel te wysig, moet sodanige lisensiehouer, voor die implementering van sodanige gewysigde stelsel, 'n afskrif van die geskrewe interne beheerstelsel, soos gewysig, indien by die Raad vir goedkeuring.

(2) Die bepalings van regulasie 145(2) tot (4) is van toepassing, met die nodige veranderinge aan 'n aansoek om goedkeuring bedoel in subregulasie (1).

Deel 5

Bingo: Rekenkundige Rekords en Opgawes

Rekenkundige rekords

147.(1) 'n Bingolisensiehouer moet, op sodanige manier soos die Raad mag goedkeur of vereis, akkurate, volledige, leesbare en permanente rekords van al sy transaksies hou.

(2) 'n Bingolisensiehouer moet –

- (a) algemeen-aanvaarde rekenkundige rekords hou op 'n dubbelinskrywing-rekenkundigestelsel; en
- (b) omvattende, ondersteunende en aanvullende rekords byhou wat inkomste, uitgawes, bates, laste en aandele identifiseer, en enige ander rekords wat die Raad spesifiek vereis om in stand gehou te word.

Geouditeerde finansiële verslae

148.(1) Ten einde om te voldoen aan subregulasie (3) moet elke houër van 'n bingolisensie, aan die einde van sodanige lisensiehouer se finansiële jaar, jaarlikse finansiële verslae voorberei of teweegbring om voorberei te word in 'n formaat goedgekeur of vereis deur die Raad wat in ooreenstemming moet wees met verslae van die Algemene Aanvaarde Rekenkundige Praktyk.

(2) Elke bingolisensiehouer moet 'n onafhanklike ouditeur, geregistreer as betrokke by openbare praktyk ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (Wet No. 80 van 1991), aanstel om die finansiële state van sodanige lisensiehouer se bingo- en

beperkte uitbetaalmasjienbedryf te ouditeer in ooreenstemming met algemeen-aanvaarde ouditeerstandaarde.

(3) 'n Bingolisensiehouer moet, binne drie maande vanaf die laaste dag van die finansiële jaar, by die Raad twee afskrifte van die jaarlikse finansiële verslae indien wat na behore geouditeer is in ooreenstemming met die bepalings van subregulasie (2), tesame met enige verslae, ingesluit bestuursbriewe, wat die uitslag kommunikeer.

(4) Die Raad mag bykomende inligting of dokumente aanvra van òf die bingolisensiehouer òf die ouditeur betrokke by sodanige lisensiehouer, in verband met die finansiële verslae of die dienste verrig deur sodanige ouditeur.

Ander rekords

149.(1) Elke bingolisensiehouer, wat 'n maatskappy is, moet by sodanige lisensiehouer se bingosaal of geregistreerde kantore hou, en moet aan die Raad voorsien, op sy versoek, die volgende rekords of dokumente of ekwivalent –

- (a) 'n afskrif van die memorandum en statute van verwantskap van die maatskappy, ingeluit enige wysigings;
- (b) 'n afskrif van die besigheid se aanvangs-sertifikaat om besigheid te begin;
- (c) 'n register van alle huidige en voormalige beamptes en direkteure;
- (d) notules van alle vergaderings van die aandeelhouers;
- (e) notules van alle vergaderings van die direkteure en komitees van die Raad van direkteure;
- (f) 'n register van alle aandeelhouers wat 'n lys bevat met elke aandeelhouer se naam, adres, die getal aandele in besit en die datum waarop die aandele verkry is; en
- (g) enige ander rekords wat die Raad, van tyd tot tyd, spesifiek mag vereis om bygehou te word.

(2) 'n Bingolisensiehouer wat 'n natuurlike persoon is moet sodanige dokumente en rekords byhou soos deur die Raad bepaal mag word.

Opgawes ingedien

150. Elke bingolisensiehouer moet, in 'n formaat bepaal deur die Raad, sodanige inligting na sodanige tydsverloop as wat die Raad mag bepaal, indien.

Deel 6

Bingo: Diverse

Indiening van sekuriteit

151.(1) Elke bingolisensiehouer moet, onmiddellik na die toestaan van 'n lisensie en voor die aanvang van besigheid, sekuriteit indien by die Hoof-Uitvoerende Beampte, in 'n vorm

bedoel in subregulasie (2) en ten sodanige bedrae soos die Raad van tyd tot tyd mag bepaal vir die betaling van –

- (a) enige fooie, belasting of boetes; en
- (b) enige prysgelde verskuldig aan 'n speler

(2) Die sekuriteit bedoel in subregulasie (1) moet bestaan uit –

- (a) 'n kontantdeposito;
- (b) 'n bankierswaarborg; of
- (c) sodanige ander vorm van sekuriteit soos die Raad mag bepaal.

(3) Die Raad mag van 'n bingolisensiehouer vereis –

- (a) om een of meer bestaande sekuriteite te vervang met ander sekuriteite; of
- (b) om bykomende sekuriteite te voorsien.

(4) Die bingolisensiehouer moet, ten tye van indiening van sekuriteit, die Raad voorsien van skriftelike magtiging wat die Raad volmag gee om van soveel moontlik van die sekuriteite ingedien te verkoop, tegelde te maak, af te koop en oordrag van soveel van die sekuriteite soos die Raad nodig mag ag om enige gelde verskuldig aan die Provinsiale Inkomstefonds of aan 'n speler namens die bingolisensiehouer oor te betaal.

(5) Die Hoof-Uitvoerende Beampte moet, by die vervalling, nie-hernuwing of kansellasië van 'n lisensie of 'n bingolisensiehouer, enige sekuriteite ingedien deur die bingolisensiehouer, of gedeelte van sodanige sekuriteite soos wat oorgebly het na die skuld bedoel in subregulasie (4) gedebiteer is, terugbesorg.

HOOFSTUK 9 VERMAAKLIKHEIDSMASJIENE

Deel 1

Vermaaklikheidsmasjiene: Regulerings van Vermaaklikheidsmasjiene

Regulasies nie van toepassing op sekere persone nie

152. Die bepalings van hierdie Deel van die regulasies is nie van toepassing op enige persoon –

- (a) wat 'n vermaaklikheidsmasjien vervaardig, monteer, herstel of versien nie; en
- (b) wat sodanige masjiene aanhou op 'n wyse dat dit net beskikbaar is vir verkope of vir die doeleindes om herstel of versien te word en word op geen manier beskikbaar gestel om gespeel te word nie.

Aanskaffing van vermaaklikheidsmasjiene

153. Enige persoon wat 'n vermaaklikheidsmasjien aanskaf moet, voor sodanige masjiene beskikbaar gestel word vir spel, by die Raad aansoek doen, op die wyse voorgeskryf in

hierdie Deel van die regulasies, om sodanige masjien te laat registreer en vir magtiging om sodanige masjien beskikbaar te stel vir spel.

Beperkings op aanhou en beskikbaar stel van vermaaklikheidsmasjiene

154.(1) 'n Persoon mag nie 'n vermaaklikheidsmasjien aanhou of beskikbaar stel vir spel nie tensy gemagtig deur die Raad om so te mag doen op die wyse voorgeskryf in sy Reëls en tensy sodanige vermaaklikheidsmasjien geregistreer is by die Raad op die wyse voorgeskryf in regulasie 155.

(2) 'n Vermaaklikheidsmasjien mag beskikbaar gestel word op dieselfde perseel as dobbeltoerusting slegs indien –

- (a) die persoon wat magtiging het om sodanige masjien aan te hou ook die houër van 'n casinolisensie, bingolisensie, onafhanklike perseeloperateurslisensie, of perseeloperateurslisensie is; en
- (b) enige dobbeltoerusting teenwoordig op sodanige perseel nie toeganklik is nie tot persone onder die ouderdom van 18 jaar wat vermaaklikheidsmasjiene op sodanige perseel speel.

(3) Indien 'n persoon wat 'n vermaaklikheidsmasjien speel geregtig is op 'n prys as beloning vir suksesvolle spel of die bedryf of spel en bedryf van vermaaklikheidsmasjien, mag sodanige prys nie afgekoop word vir kontant, of omgesit word in kontant, deur enige persoon nie.

Aansoek om registrasie van vermaaklikheidsmasjien

155.(1) Enige persoon wat –

- (a) 'n vermaaklikheidsmasjien besit; of
- (b) 'n vermaaklikheidsmasjien beskikbaar stel vir spel,

moet by die Raad aansoek doen, in 'n vorm bepaal deur die Raad in sy reëls, vir sodanige masjien om geregistreer te wees.

(2) Die Raad moet, by die toestaan van 'n aansoek bedoel in subregulasie (1), die applikant voorsien van 'n registrasiesertifikaat, welke registrasiesertifikaat moet bevat, maar nie beperk sal wees nie tot, die volgende inligting –

- (a) 'n volledige beskrywing van elke vermaaklikheidsmasjien gelys in die registrasiesertifikaat tesame met die registrasienommer wat die Raad aan elke vermaaklikheidsmasjien toegeken het;
- (b) die fisiese adres waar elke vermaaklikheidsmasjien gehou word en beskikbaar gestel word vir spel, of gehou sal word en beskikbaar gestel sal word vir spel;
- (c) volledige maatskappybesonderhede van, of die naam, identiteitsnommer en fisiese adres van die eienaar van elke vermaaklikheidsmasjien; en

(d) volledige maatskappybesonderhede van, of die naam, identiteitsnommer en fisiese adres van die persoon wat die vermaaklikheidsmasjien beskikbaar stel vir spel.

Vermaaklikheidsmasjien moet registrasienuommer vertoon

156.(1) Die eienaar van 'n vermaaklikheidsmasjien moet verseker dat elke vermaaklikheidsmasjien, gespesifiseer in die registrasiesertifikaat, op 'n opsigtelike plek die registrasienuommer toegeken daaraan deur die Raad vertoon.

(2) Enige persoon wat 'n registrasienuommer deur die Raad toegeken in ooreenstemming met hierdie regulasie op 'n masjien, apparaat of toestel aanbring wat nie deur die Raad geregistreer is nie ingevolge hierdie Deel van die regulasies nie, is skuldig aan 'n misdryf.

Vermaaklikheidsmasjien aangehou en beskikbaar gestel by plek gespesifiseer in registrasiesertifikaat

157.(1) 'n Vermaaklikheidsmasjien mag slegs aangehou en beskikbaar gemaak word vir spel by die fisiese adres gespesifiseer in die registrasiesertifikaat: Met dien verstande dat 'n vermaaklikheidsmasjien verskuif mag word na 'n ander adres sodra die Raad in kennis gestel is daarvan, skriftelik, deur die persoon gemagtig om sodanige vermaaklikheidsmasjien aan te hou en beskikbaar te stel en by erkenning van sodanige kennisgewing deur die Raad, skriftelik, voor die verwydering van sodanige masjien.

(2) Die Raad moet, teen geen koste, die registrasiesertifikaat wysig wanneer ook al 'n masjien verskuif word na 'n ander fisiese adres in ooreenstemming met die voorbehoud van subregulasie (1).

Wysiging van registrasie of magtiging om vermaaklikheidsmasjien aan te hou en beskikbaar te stel

158. Enige persoon wat 'n registrasiesertifikaat vir 'n vermaaklikheidsmasjien aanhou, of enige persoon wat gemagtig is om vermaaklikheidsmasjiene aan te hou en beskikbaar te stel, in ooreenstemming met hierdie Deel van die regulasies, mag te enige tyd en na die betaling van die fooi voorgeskryf in Bylae 2 tot die Wet, by die Raad aansoek doen om –

- (a) wysiging van die registrasiesertifikaat; of
- (b) die wysiging van die magtiging om vermaaklikheidsmasjiene aan te hou en beskikbaar te stel.

Raad se bevoegdheid om aansoek toe te staan of te weier

159.(1) Die Raad mag –

- (a) 'n aansoek om registrasie van 'n vermaaklikheidsmasjien toestaan; of
- (b) 'n aansoek om magtiging om vermaaklikheidsmasjiene aan te hou en beskikbaar te stel toeken,

onderhewig aan enige voorwaardes soos hy mag neerlê.

- (2) Die Raad moet 'n aansoek om registrasie van 'n vermaaklikheidsmasjien, of 'n aansoek om magtiging om vermaaklikheidsmasjiene aan te hou of beskikbaar te stel weier, indien –
- (a) die inligting vervat in die aansoek nie volledig is nie; of
  - (b) die Raad van oordeel is dat die betrokke toestel beskou moet word as dobbeltoerusting, eerder as 'n vermaaklikheidsmasjien.

Registrasiesertifikaat en magtiging opvallend vertoon

160. 'n Registrasiesertifikaat en die skriftelike magtiging deur die Raad om vermaaklikheidsmasjiene aan te hou en beskikbaar te stel vir spel moet opvallend vertoon word in 'n opsigtelike plek op die perseel waar sodanige vermaaklikheidsmasjiene aangehou word en beskikbaar gestel word vir spel.

HOOFSTUK 10 WEDDERY

Deel 1

Weddery: Aansoek om Beroepswedderslisensie

Verkoop van beroepswedderereg deur Raad

161.(1) Wanneer ook al 'n beroepswedderereg uit die weg geruim moet word ingevolge artikels 7(2)(d), 45(7), 99(8)(b) of 99(11)(b) van die Wet, moet die Raad van sodanige reg ontslae raak deur openbare tender.

(2) Enige uitnodiging om te tender en enige toekenning van 'n beroepswedderereg voortspruitend uit sodanige tender moet deur die Raad gepubliseer word in die *Koerant*.

(3) Die uitnodiging, publikasie, beregting en toekenning van 'n tender bedoel in subregulasie (1), moet gebaseer wees op –

- (a) bepaling van 'n rangorde en kategorisering van bieërs in ooreenstemming met die nasionale wet op breedgebaseerde swart ekonomiese bemagtiging; en
- (b) 'n toekenning van die tender aan die hoogste bieër binne daardie kategorie van bieërs hoogste op die rangorde van breedgebaseerde swart ekonomiese bemagtiging.

Aansoek om, oorplasing van eienaarskap en hernuwing van beroepswedderslisensie

162.(1) Enige persoon wat verlang om 'n beroepswedderslisensie te bekom moet by die Raad aansoek doen om 'n beroepswedderslisensie op die wyse bepaal deur die Raad in sy Reëls.

(2) Die bepalings van Dele 1, 2, 3 en 4 van Hoofstuk 2 van die regulasies is van toepassing, met die nodige veranderinge, op 'n persoon wat aansoek doen om 'n beroepswedderslisensie.

(3) Bykomend tot enige inligting wat vereis word van 'n applikant om 'n beroepswedderslisensie om te voorsien, ingevolge die bepalings van hierdie regulasies, moet die applikant die Raad voorsien van –

- (a) die fisiese adres van die perseel in- of waarop die applikant beoog om die besigheid as 'n beroepswedder te bedryf;
- (b) 'n vloerplan van die betrokke perseel met 'n omvattende beskrywing van die gebied waar voornemende wedderytransaksies sal plaasvind;
- (c) goedkeuring van die plaaslike owerheid vir die betrokke perseel; en
- (d) enige ander inligting wat die Raad mag vereis.

(4) Die bepalings van regulasie 24 is van toepassing op die oordrag van eienaarskap van 'n beroepswedderbesigheid vanaf 'n natuurlike persoon na 'n korporatiewe liggaam, hetsy of nie sodanige korporatiewe liggaam die eiendom is, in geheel of gedeeltelik, van die natuurlike persoon.

(2) Nieteenstaande regulasie 28(6), moet enige beroepswedderbesigheid wat bedryf word, aansoek doen by die Raad om die hernuwing van die beroepswedderslisensie, nie later nie as 31 Oktober van die jaar waarin die Wet in werking tree.

Deel 2

Weddery: Diverse Aangeleenthede Betreffende Beroepswedders

Wedkamerperseel

163.(1) 'n Beroepswedderbesigheid moet 'n primêre wedkamerperseel aanskaf en in stand hou vir elke betrokke beroepswedderreg, binne die area bepaal deur die Raad vir sodanige beroepswedderreg.

(2) Geen beroepswedderbesigheid mag vanaf enige perseel bedryf word sonder die vooraf goedkeuring van die perseel deur die Raad nie.

(3) Die pligte neergelê deur hierdie Regulasies is gesamentlik van toepassing indien meer as een beroepswedderbesigheid vanaf dieselfde primêre wedkamerperseel bedryf word.

(4) 'n Beroepswedderbesigheid wat nie in staat is om vanaf sy primêre wedkamerperseel bedryf te word nie, moet –

- (a) 'n skriftelike aansoek by die Raad indien om goedkeuring vir die tydelike bedryf van die beroepswedderbesigheid vanaf 'n ander perseel; en
- (b) tegelykertyd die aansoekfooi voorgeskryf in Bylae 2 van die Wet betaal.

(5) 'n Aansoek gedoen soos bedoel in subregulasie (4), moet motivering en enige ander inligting of dokumentasie, soos vereis deur die Raad, insluit.

(6) 'n Beroepswedderbesigheid wat magtiging verlang om vanaf 'n tydelike perseel besigheid te bedryf terwyl besigheid vanaf primêre wedkamerperseel voortduur, moet die Raad voorsien van –

- (a) skriftelike motivering ten opsigte van die redes vir die behoefte om vanaf 'n tydelike perseel besigheid te bedryf terwyl die bedryf vanaf 'n primêre wedkamerperseel voortduur;
- (b) inligting betreffende die fisiese fasiliteite wat die tydelike beroepswedderbesigheid sal huisves, ingesluit die beroepswedderbesigheid se gerekenariseerde-rekordhoudingstelsel en verwante toerusting;
- (c) dokumentasie wat bewys dat die beroepswedder toestemming verkry het by die organiseerders van enige groot sportgebeurtenis of enige ander gebeurtenis of gebeurlikheid, om in 'n spesifieke spasiof plek te bedryf in noue nabyheid aan die plek waarby die groot sportgebeurtenis of ander gebeurtenis of gebeurlikheid sal plaasvind;
- (d) skriftelike bevestiging deur die geleentheidsorganiseerders dat werknemers van die Raad vrye toegang sal verkry tot die fisiese adres wat die tydelike beroepswedderbedryf sal huisves;
- (e) bevestiging dat die situasie en die opset van die beroepswedderbesigheid se gerekenariseerde-rekordhoudingstelsel en verwante toerusting aan hierdie Regulasies voldoen; en
- (f) enige motivering, inligting en ondersteunende dokumente soos deur die Raad vereis mag word.

(7) Die Raad mag nie magtiging toestaan om vanaf 'n tydelike perseel werksaam te wees terwyl besigheid bedryf vanaf die primêre wedkamerperseel tydelik opgeskort is vir 'n tydperk van meer as 90 dae nie: Met dien verstande dat, in uitsonderlike omstandighede en by skriftelike aansoek deur die geaffekteerde beroepswedderbesigheid, die Raad 'n verdere verlenging mag toestaan.

(8) Die Raad mag nie magtiging toestaan om vanaf 'n tydelike perseel besigheid te bedryf nie, terwyl besigheid voortgaan om vanaf 'n primêre wedkamer perseel bedryf te word, vir 'n tydperk van meer as 40 dae.

(9) Indien 'n beroepswedderbesigheid verlang om weddertransaksies aan te gaan op 'n sekondêre wedkamerperseel, moet sodanige beroepswedderbesigheid eerstens aansoek doen, op skrif, by die Raad om die –

- (a) goedkeuring dat die natuurlike persoon beroepswedder of beroepswedder se bestuurder benoem deur die beroepswedderbesigheid, soos die geval mag wees, weddertransaksies mag aangaan vanaf sy of haar residensiële perseel, waar hy of sy normaalweg woonagtig is;
- (b) goedkeuring van die sekondêre wedkamerperseel;

(c) goedkeuring van die tipes toerusting wat gebruik word vir die doel om data van transaksies op die gerekenariseerde-rekordhoudingstelsel van die beroepswedderbesigheid vas te lê vanaf die sekondêre wedkamerperseel; en
 (d) vir die werklike installering van sodanige toerusting by die sekondêre wedkamerperseel.

- (10) Enige toerusting goedgekeur deur die Komitee ingevolge subregulasie (9)(c) moet –
- (a) bedryf word op 'n wyse wat wesenlik dieselfde is as 'n gerekenariseerde terminaal wat normaalweg gebruik word in die beroepswedderbesigheid vir vaslegging van weddertransaksies by die beroepswedderbesigheid se primêre wedkamerperseel; en
  - (b) die beroepswedderbesigheid toelaat om weddertransaksies direk, deur afstandsbeheer en gebruik van die internet, op die beroepswedderbesigheid se gerekenariseerde-rekordhoudingstelsel vas te lê vanaf die beroepswedder se sekondêre wedkamerperseel.

(11) Goedkeuring deur die Raad vir die installering by, en die gebruik van, die gerekenariseerde-rekordhoudingstelsel vanaf die sekondêre wedkamerperseel moet aan die beroepswedderbesigheid gekommunikeer word, voordat die natuurlike persoon beroepswedder of beroepswedder se bestuurder benoem deur die beroepswedderbesigheid weddertransaksies mag aangaan vanaf enige sodanige perseel.

(12) 'n Beroepswedderbesigheid mag slegs weddertransaksies aangaan vanaf die sekondêre wedkamerperseel nadat die primêre wedkamerperseel gesluit is vir die publiek vir besigheid.

(13) Die besigheidsure waartydens die beroepswedderbesigheid se primêre wedkamerperseel oop is vir die publiek, mag, onderhewig aan munisipale wette, bepaal word deur die betrokke beroepswedderbesigheid.

Hervestiging van beroepswedderbesigheid op 'n ander perseel en ombouing van wedkamerperseel

164.(1) Geen beroepswedderbesigheid mag –

- (a) vanaf 'n primêre wedkamerperseel hervestig word op 'n ander perseel; of
- (b) enige strukturele ombouing of aanbouing aan 'n primêre wedkamerperseel aanbring,

sonder die skriftelike vooraf goedkeuring van die Raad nie.

(2) 'n Aansoek om goedkeuring bedoel in subregulasie (1)(a) moet op skrif wees en moet vergesel gaan van 'n kaart wat die ligging van die perseel aandui en 'n vloerplan van die beoogde perseel waarheen die beroepswedderbesigheid hervestig sal word, met die voorgenome ombouings of aanbouings aangedui, indien toepaslik.

(3) 'n Aansoek om goedkeuring bedoel in subregulasie (1)(b) moet op skrif wees en moet vergesel gaan van 'n vloerplan van die goedgekeurde primêre wedkamerperseel wat voorgestelde ombouings of aanbouings aandui.

Sekuriteit deur beroepswedders vir wedderyaanspreeklikhede

165.(1) 'n Beroepswedderlisensiehouer mag nie met die bedryf van 'n beroepswedder voortgaan nie tensy sodanige beroepswedderbesigheid sekuriteit ingedien het by die Raad vir betaling van verpligtinge ten opsigte van wedderytransaksies.

(2) Die sekuriteit verwys na in subregulasie (1) mag nie teruggetrek of verminder word sonder die vooraf goedkeuring van die Raad nie.

(3) Die sekuriteit verwys na in subregulasie (1) moet bestaan uit –

- (a) 'n kontantdeposito;
- (b) 'n bankierswaarborg; of
- (c) sodanige ander bewyse van sekuriteit soos die Raad mag goedkeur.

Wedderydispute

166.(1) Die Raad mag enige wedderydispuut tussen 'n beroepswedderbesigheid en wedder, of tussen een beroepswedderbesigheid en 'n ander besleg.

(2) Enige wedder of beroepswedderbesigheid wat verlang om 'n wedderydispuut in te dien by die Raad moet –

- (a) so doen, op skrif, gerig aan die Hoof-Uitvoerende Beampte, binne 60 dae vanaf die datum waarop die dispuut ontstaan het; en
- (b) terselfdertyd volledige besonderhede van sodanige dispuut voorsien.

(3) Die Hoof-Uitvoerende Beampte mag vereis dat 'n wedder wat 'n wedderydispuut indien, ingevolge subregulasie (2), 'n deposito van R500,00 aan die Raad moet betaal.

(4) Die Hoof-Uitvoerende Beampte mag vereis dat 'n beroepswedder wat 'n weddery dispuut indien ingevolge subregulasie (2) 'n deposito van R2000,00 aan die Raad moet betaal.

(5) Die Hoof-Uitvoerende Beampte moet onmiddellik, by ontvangs van kennisgewing van sodanige dispuut, die besonderhede daarvan in 'n register aanteken wat vir daardie doel aangehou word.

(6) Werknemers van die Raad moet die dispuut ondersoek en 'n verslag van hul bevindings indien by die Raad.

(7) Die Raad, na die ontvangs van 'n verslag deur sy werknemers soos bedoel in subregulasie (6), moet –

- (a) 'n aanhoor betreffende die dispuut belê en hou; en
- (b) by die afloop van die aanhoor die dispuut besleg, soos bedoel in subregulasie (9).

(8) Indien enige betrokke in 'n wedderydispuut versuim om voor die Raad te verskyn na ontvangs van nie minder nie as 14 dae geskrewe kennisgewing om so te doen, mag die Raad voortgaan om die dispuut te oorweeg en besleg in sy of haar afwesigheid.

(9) Die Raad mag –

- (a) beveel dat enige deposito terugbetaal word, nadat die Raad die dispuut aangehoor het, of indien die dispuut teruggetrek is voordat die Raad dit aanhoor ten tye van ontvangs van die kennisgewing dat die dispuut teruggetrek is;
- (b) die verbeuring van enige betaalde deposito beveel indien die Raad die dispuut as onbenullig ag; of
- (c) 'n bevel gelas wat die wyse bepaal waarop die wedderydispuut bygelê moet word, ingesluit, *inter alia*, 'n bevel wat 'n wed ongeldig verklaar, of 'n gedeelte ongeldig verklaar, of 'n bevel wat die betaling bepaal van enige bedrag deur een party aan die ander.

(10) Die aantekening van 'n appèl teen die beslissing of bevel van die Raad gemaak ingevolge subregulasie (7) of (9), hef nie die toepassing van sodanige besluit of bevel op nie: Met dien verstande dat indien 'n beroepswedderybesigheid wat beveel is, deur 'n besluit geneem deur die Raad rakende 'n wedderydispuut, om enige wengelde of enige ander bedrag aan 'n wedder te betaal, die besluit appelleer, betaling van die wengelde of enige ander bedrag, moet deur sodanige beroepswedderybesigheid aan die Raad gemaak word om in 'n trust gehou te word, hangende die uitkoms van die appèl, waarop die Raad die wengelde of ander bedrag moet uitbetaal, hetsy aan die beroepswedderybesigheid òf die wedder, soos beveel deur die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad.

Onvereffende weddenskappe

167.(1) Enige persoon wat 'n geldige eis teen 'n beroepswedderybesigheid het –

- (a) ten opsigte van 'n weddenskap wat sodanige beroepswedderybesigheid versuim het om te vereffen na 'n versoek om so te doen; of
- (b) wat versuim het om 'n eis te vereffen na 'n bevel van die Raad gemaak ingevolge regulasie 166(9)(c),

moet die omstandighede, op skrif, rapporteer aan die Hoof-Uitvoerende Beampte.

(2) Die Hoof-Uitvoerende Beampte, by ontvangs van die verslag bedoel in subregulasie (1), moet –

- (a) dit onmiddelik aanteken in 'n register aangehou vir daardie doel;
- (b) 'n ondersoek na die aangeleentheid gelas;

- (c) die verslag bedoel in subregulasie (1) indien; en
- (d) die uitslag van die ondersoek by die Raad indien sonder ophoud.

(3) Die Hoof-Uitvoerende Beampte, tydens die ondersoek bedoel in subregulasie (2)(b), moet die beroepswedderbesigheid die geleentheid bied om aangehoor te word.

(4) Indien, na 'n aanhoor gehou is vir die doel van oorweging van die verslag bedoel in subregulasie (1), en die uitslag van die ondersoek soos bedoel in subregulasie (2)(d), die Raad tevrede is dat die eis betaal moet word deur die beroepswedderbesigheid, mag die Raad die beroepswedderbesigheid beveel om die eis binne 24 uur te betaal.

(5) Die Raad mag 'n beroepswedder as wanbetaler verklaar indien die beroepswedderbesigheid versuim om aan die bevel bedoel in subregulasie (4) te voldoen.

(6) Indien 'n beroepswedderbesigheid verklaar is as wanbetaler ingevolge subregulasie (5) en indien die beroepswedderbesigheid nie onderhewig is aan finansiële likwidasië of sekwestrasie nie, mag die Raad –

- (a) alle sekuriteit, of soveel as moontlik van die sekuriteit, verskaf aan die Raad deur die beroepswedder ingevolge artikel 126(1)(c) van die Wet, soos wat nodig geag mag word, om 'n betaling te maak teen enige eis wat gelei het tot die bevinding van die beroepswedder as 'n wanbetaler; en
- (b) die beroepswedderslisensie opskort terwyl en vir solank as wat die beroepswedderbesigheid versuim om die sekuriteit wat vir hierdie doel gebruik is aan te vul.

Beheer van vennootskappe wat beroepswedderbesighede bedryf

168.(1) Terwyl 'n beroepswedderbesigheid voortgaan as 'n vennootskap van een of meer gelisensieerde beroepswedders –

- (a) is die vennote gesamentlik en elkeen op sigself aanspreeklik vir al die verpligtinge van die vennootskap; en
- (b) moet elke vennoot aan die vereistes betreffende sekuriteit en lisensies voldoen asof hy of sy besigheid bedryf vir sy of haar eie rekening.

(2) Indien 'n vennootskap van beroepswedders tegelyktydig besigheid bedryf in 'n enkel primêre wedkamerperseel en by enige ander goedgekeurde plek, moet sodanige vennootskap in stand hou –

- (a) een veldkaart –
  - (i) per perdewedren per plek;
  - (ii) per sportgebeurtenis per plek;
  - (iii) per ander gebeurtenis of gebeurlikheid per plek; en
- (b) een toonbankboek.

(3) Indien een of meer beroepswedders besigheid voortsit in vennootskap, moet hulle, op aandrang van die Raad, onmiddellik 'n gesertifiseerde afskrif van die betrokke vennootskaps-ooreenkoms voorlê.

(4)(a) Indien 'n vennootskap van beroepswedders sy besigheid bedryf vanaf 'n enkel wedkamerperseel, moet sodanige vennootskap nie meer as een gerekenariseerde-rekordhoudingstelsel bedryf en in stand hou nie, wat slegs een enkele stel van die voorgeskrewe beroepsweddersrekords en inkomstebelastingopgawes lewer.

(b) Alle boeke, rekords, verslae, opgawes, weddenskapborde en advertensies van sodanige vennootskap moet die naam van die vennootskap en die name van die vennote reflekteer.

(c) Geen weddenskappe mag tussen die vennote of deur enige vennoot met die vennootskap aangegaan word nie.

(5) Die Raad, mag, te enige tyd, en met goeie beweegrede bewys, sodanige voorwaardes neerlê op die lisensies van die beroepswedders wat 'n beroepswedderbesigheid as 'n vennootskap bedryf, soos wat hy nodig mag ag.

(6) Sou dit gebeur dat die vennote van voorneme is om 'n vennootskap van gelisensieerde beroepswedders te beëindig, moet die betrokke vennote die Raad onmiddellik, skriftelik, in kennis stel van hulle voorneme om so te doen.

(7) Onderhewig aan die bepalings van die Wet, in die geval van die dood van 'n gelisensieerde beroepswedder wat in vennootskap besigheid gedoen het, mag enige oorlewende vennoot of vennote binne die vennootskap voortgaan om die beroepswedderbesigheid te bedryf.

Wanbetalende wedder

169.(1) Die Raad mag 'n wedder as 'n wanbetaler verklaar indien die Raad tevrede is, na behoorlike ondersoek, dat die wedder versuim het om die beroepswedder enige bedrag geskuld te betaal ten opsigte van 'n weddenskap aangegaan deur hom of haar met sodanige beroepswedder.

(2) Wanneer ook al die Raad 'n wedder verklaar het as 'n wanbetaler, moet die Raad 'n kennisgewing stuur aan elke gelisensieerde beroepswedder en wedrenklub in die Provinsie.

(3) 'n Beroepswedderbesigheid wat die kennisgewing bedoel in subregulasie (2) ontvang het, moet dit in 'n opsigtelike plek vertoon in die primêre wedkamer, tot sodanige tyd wanneer sodanige beroepswedderbesigheid deur die Raad, ingevolge subregulasie (5)(b), beveel word om dit te verwyder, waarby sodanige beroepswedderbesigheid moet voldoen aan sodanige bevel sonder oponthoud.

(4) By die ontvangs van 'n kennisgewing bedoel in subregulasie (2), moet enige beroepswedderbesigheid aan wie sodanige wedder verskuldig is ten opsigte van weddenskappe aangegaan met sodanige beroepswedderbesigheid, moet die Raad onmiddellik ingelig word oor die besonderhede van sodanige skuldslas.

- (5) (a) Enige wedder wat deur die Raad bevind is as 'n wanbetaler mag nie enige perseel –
- (i) gelisensieer as 'n wedrenbaan ingevolge die Wet; of
  - (ii) enige perseel waarop 'n gelisensieerde beroepswedderbesigheid bedryf word, betree of op teenwoordig wees nie tot sodanige stadium wat al sy of haar aanspreeklikheid vir skuld aan die beroepswedders nagekom is en die Raad tevrede is dat hy of sy 'n geskikte en gepaste persoon is om weddenskappe te hervat.
- (b) Wanneer die Raad tevrede is, soos bedoel in paragraaf (a), moet hy onmiddellik elke gelisensieerde beroepswedderbesigheid beveel om die kennisgewing bedoel in subregulasie (2) te verwyder.

Sekuriteit vir belasting

170.(1) Die sekuriteit wat ingedien moet word deur 'n beroepswedderbesigheid vir die betaling van belasting soos voorgeskryf in die KwaZulu-Natal Belastingwet op Dobbelay en Weddery, 2010, moet wees vir sodanige bedrag soos bepaal mag word deur die Raad en moet bestaan uit –

- (a) 'n kontantdeposito;
- (b) 'n bankierswaarborg; of
- (c) sodanige ander vorm van sekuriteit wat die Raad mag goedkeur.

(2) Die Raad mag sodanige bedrag van die ingediende sekuriteit verkoop of verwesentlik soos nodig mag wees om enige skuldlaste aan die Provinsiale Inkomstefonds af te los.

Goedkeuringsprosedure: Ander gebeurtenisse en gebeurlikhede

171.(1) Enige persoon wat verlang van die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad om 'n beslissing te maak rakende 'n gebeurtenis of gebeurlikheid moet 'n aansoek, op skrif, indien by die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad.

- (2) 'n Skriftelike aansoek bedoel in subregulasie (1) moet ten minste die volgende insluit –
- (a) die beroep, naam, posadres en ander kontakbesonderhede van die applikant;
  - (b) 'n duidelike, volledige en saaklike beskrywing van die aard van die gebeurtenis of gebeurlikheid waarvoor die beslissing versoek word;
  - (c) inligting rakende enige organisasie wat, op enige manier, die gebeurtenis of gebeurlikhede beheer waarvoor die beslissing versoek word;
  - (d) motivering dat die handeling van weddery op die gebeurtenis of gebeurlikheid waarvoor die beslissing versoek word, nie aanstoot sal gee aan openbare morele waardes nie;

- (e) motivering dat die handeling van weddery op die gebeurtenis of gebeurlikheid waarvoor die beslissing versoek word, nie die gebeurtenis of gebeurlikheid onredelik sal blootstel aan of ontvanklik maak vir die manipulasie van die verslag of uitkomste daarvan, of vir ander dade van bedrog of korrupsie nie; en
- (f) motivering dat die gebeurtenis of gebeurlikheid waarvoor die beslissing versoek word, integriteit en deursigtigheid aan die dag lê en nie wedders sal mislei of op enige ander wyse onregverdiglik benadeel nie.

(3) Enige beslissing gemaak deur die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad moet uitgereik word deur middel van 'n kennisgewing gepubliseer in die *Provinsiale Koerant*.

(4) Die datum van inwerkingtreding van 'n bepaling deur die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad soos bedoel in hierdie regulasie is die publikasiedatum van die *Provinsiale Koerant* waarin die betrokke kennisgewing gepubliseer is.

Persone nie toegelaat om te wed nie: Perdewedrenne, sportgebeurtenisse en ander gebeurtenisse of gebeurlikhede

172.(1) Geen persoon wat aan enige sportkode deelneem as –

- (a) 'n speler, ruiter, bestuurder, spanlid of soortgelyke deelnemer;
- (b) 'n skeidsregter, lynregter, assistent-skeidsregter, beoordelaar of soortgelyke deelnemer;
- (c) 'n span-afrigter, span- of spelerbestuurder, opleier of soortgelyke deelnemer; of
- (d) 'n span-eienaar, honde-eienaar of soortgelyke deelnemer,

mag wed op enige sportgebeurtenis waaraan –

- (i) daardie persoon;
- (ii) 'n span wat die persoon bestuur, besit, oplei of afrig;
- (iii) 'n speler, ruiter, bestuurder, spanlid of soortgelyke deelnemer wat die persoon bestuur, oplei of afrig; of
- (iv) 'n dier wat daardie persoon besit, oplei of afrig,

deelneem nie.

(2) Geen persoon wat deelneem aan enige gebeurtenis of gebeurlikheid as –

- (a) 'n speler, spanlid, mededinger of soortgelyke deelnemer;
- (b) 'n vervaardiger, geleentheidsorganiseerder, skeidsregter, beoordelaar of soortgelyke deelnemer; of
- (c) 'n span-afrigter, span-eienaar, 'n speler of spanlid se bestuurder, 'n mededinger se bestuurder of agent, of soortgelyke deelnemer,

mag wed op sodanige ander gebeurtenis of gebeurlikheid nie.

(3) Enige weddenskap aangegaan in teenstelling met hierdie regulasie is vernietigbaar deur 'n beroepswedder, deur 'n totalisatoroperateur of deur die Raad.

Lys van beroepswedders ingedien deur renbaanoperateur

173. 'n Lys van alle beroepswedders wat op 'n perdewedrenbaan besigheid bedryf het, moet, aan die einde van elke resiesdag, deur die betrokke renbaanoperateur by die Raad ingedien word.

*Deel 3**Weddery: Diverse Aangeleenthede Betreffende Totalisators***Totalisatorwedderystelsel**

174.(1) 'n Totalisatorlisensiehouer moet 'n totalisatorwedderystelsel, goedgekeur deur die Raad, gebruik vir die optekening van alle wedderytransaksies.

(2) Voor 'n totalisatorlisensiehouer gebruik maak van totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene gekoppel aan sy totalisatorwedderystelsel om weddenskappe aan wedders uit te reik, moet die totalisatorlisensiehouer die Raad se goedkeuring verkry vir sodanige gebruik.

(3) Indien 'n toepaslike SABS standaard vir totalisatorwedderystelsels of totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene bestaan, moet 'n totalisatorlisensiehouer 'n nakomingsertifikaat van sodanige standaard verkry en moet die totalisatorlisensiehouer by die Raad indien, tesame met sy aansoek om goedkeuring van sy totalisatorwedderystelsel, of totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene.

(4) Indien 'n toepaslike SABS standaard vir totalisatorwedderystelsels of totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene nie bestaan nie, sal die Raad beide 'n standaard vir totalisatorwedderystelsels en totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene bepaal, soos die geval mag wees, en die prosedure en dokumentasie wat deur die totalisatorlisensiehouer gebruik moet word om die aansoek om die goedkeuring van sy totalisatorwedderystelsel of totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene.

(5) Alle verwante uitgawes vir die toetsing, sertifisering en goedkeuring van totalisatorwedderystelsels, of van totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene, moet deur die persoon of organisasie wat die totalisatorwedderystelsel of totalisatoroutomatieseverkoopmasjiene indien by die SABS vir sertifisering en by die Raad vir goedkeuring, gedra word.

(6) 'n Totalisatorwedderystelsel moet, tydens sy normale besigheid, outomaties –

(a) datalêers skep wat sal dien as 'n volledig-geouditeerde bewys van elke weddenskap aangegaan op die stelsel en van elke gekanselleerde weddenskap;

(b) 'n rekord skep van elke weddenskap aangegaan op die stelsel, welke rekord die volgende minimum inligting moet insluit –

(i) die weddenskap-strokienummer ten opsigte van elke weddenskaps-transaksie;

- (ii) 'n aanduiding of die weddenskap 'n weddenskap op 'n perdewedren, op 'n sportgebeurtenis, of op enige gebeurtenis of gebeurlikheid is;
  - (iii) die datum van die perdewedren, sportgebeurtenis, of enige gebeurtenis of gebeurlikheid;
  - (iv) die naam of identifiserende nommer van die perdewedren, sportgebeurtenis of ander gebeurtenis of gebeurlikheid;
  - (v) die plek van die perdewedren, sportgebeurtenis, of ander gebeurtenis of gebeurlikheid;
  - (vi) die seleksies of onderwerp waarop die weddenskap gemaak is; en
  - (vii) die wedder se wedgeld,
- (c) by die invoer van uitslae van perdewedrenne, sportgebeurtenisse, en ander gebeurtenisse of gebeurlikhede in die stelsel, wedders se wengelde en belasting verskuldig bereken; en
- (d) 'n gedrukte, of drukbare, omvattende rekord van die weddenskap of weddenskappe aangegaan deur die wedder uitreik aan wedders vir elke weddenskap aangegaan op die stelsel.

(7) Die Raad moet stelsels en prosedures skep om totalisatorwedderystelsels te toets volgens die standaard vir sodanige stelsels: Met dien verstande dat die primêre oogmerke van sodanige toetsing sal wees om te bepaal –

- (a) die akkuraatheid van die berekening van die uitbetalings aan wenwedders;
- (b) die akkuraatheid van die berekening van die belastingkwantum verskuldig; en
- (c) die weerstand van die stelsel teen moontlike kwaadwillige pogings om data of oudio-opnames te manipuleer.

Gerekenariseerde reserwekopië van data en rekords

175.(1) Alle data bedoel in regulasie 174(6)(a) en die rekords bedoel in regulasie 174(6)(b), moet aan die einde van elke dag op 'n geskikte en draagbare elektroniese-opnamemedium of toestel gekopieer word.

(2) Die elektroniese-opnamemedium of elektroniese-opnametoestel bedoel in subregulasie (1) en die data daarop gestoor moet veilig behou word in chronologiese volgorde vir inspeksiedoeleindes op 'n perseel anders as die totalisatorperseel.

(3) Bykomend tot die data en rekords bedoel in subregulasie (1), moet die volgende inligting en rekords gekopieer en behou word soos bedoel in subregulasie (1) –

- (a) die belasting betaalbaar;
- (b) breukdele; en
- (c) onopgeëiste dividende.

(4) Die Raad moet bepaal hetsy of nie 'n draagbare elektroniese-opnamemedium of elektroniese-opnametoestel soos bedoel in subregulasie (1) geskik is vir die doel bedoel in subregulasie (1) en moet verder die geskiktheid bepaal van die plek en wyse waarop

sodanige draagbare elektroniese-opnamemedium of elektroniese-opnametoestel aangehou word.

(5) Die totalisatorlisensiehouer moet die data en opnames bedoel in subregulasie (1) vir 'n tydperk van vyf jaar behou.

Totalisatorreëls en wedderydispute

176.(1) 'n Totalisatoroperateur, 'n totalisatorbestuurder of 'n totalisatoragent moet die totalisator bedryf in ooreenstemming met reëls gemaak deur die totalisatorlisensiehouer, welke reëls by die Raad ingedien moet word vir goedkeuring, op die wyse bepaal deur die Raad in sy Reëls.

(2) 'n Totalisatoroperateur, 'n totalisatorbestuurder of 'n totalisatoragent, soos die geval mag wees, moet onmiddellik enige dispuut met 'n wedder rakende die uitkoms van 'n weddenskaptransaksie, of die uitbetalings van wengeld gebaseer op die uitslag van 'n weddenskaptransaksie, hetsy opgelos of nie, aan die Raad rapporteer.

(3) Die Raad mag enige onopgeloste wedderydispuut tussen 'n totalisatoroperateur, 'n totalisatorbestuurder of 'n totalisatoragent en 'n wedder besleg.

(4) Enige wedder of totalisatoroperateur, totalisatorbestuurder of totalisatoragent wat verlang om 'n onopgeloste wedderydispuut by die Raad in te dien moet –

- (a) so doen, op skrif, gerig aan die Hoof-Uitvoerende Beampte, binne 60 dae vanaf die datum waarop die dispuut ontstaan het; en
- (b) terselfdertyd volledige besonderhede van sodanige dispuut voorsien.

(5) Die Hoof-Uitvoerende Beampte mag vereis dat 'n wedder wat 'n wedderydispuut ingevolge subregulasie (4) indien, 'n deposito van R500,00 aan die Raad moet betaal.

(6) Die Hoof-Uitvoerende Beampte mag vereis dat 'n totalisatoroperateur, totalisatorbestuurder of totalisatoragent wat 'n wedderydispuut indien ingevolge subregulasie (4), 'n deposito van R2 000,00 aan die Raad moet betaal.

(7) Die Hoof-Uitvoerende Beampte moet, onmiddellik by ontvangs van kennisgewing van sodanige dispuut, die besonderhede daarvan aanteken in 'n register aangehou vir daardie doel.

(8) Werknemers van die Raad moet die dispuut ondersoek en 'n verslag betreffende hul bevindings voorberei vir indiening by die Raad.

(9) Die Raad, na ontvangs van 'n verslag opgestel deur sy werknemers soos bedoel in subregulasie (8), moet –

- (a) 'n aanhoor betreffende die dispuut hou; en
- (b) by die afloop van die aanhoor, beslis oor die dispuut soos bedoel in subregulasie (11).

(10) Indien enige betrokke in 'n wedderydispuut versuim om voor die Raad te verskyn na ontvangs van nie minder nie as 14 dae geskrewe kennisgewing om so te doen, mag die Raad voortgaan om die dispuut te oorweeg en besleg in sy of haar afwesigheid.

(11) Die Raad mag –

- (a) beveel dat enige betaalde deposito terugbetaal word, nadat die Raad die dispuut aangehoor het, of indien die dispuut teruggetrek is voor die Raad dit aanhoor, teen die tyd dat die kennisgewing van terugtrekking van die dispuut ontvang is;
- (b) verbeuring van enige betaalde deposito beveel indien die Raad die dispuut as onbenullig ag; of
- (c) 'n bevel gelas wat die wyse bepaal waarop die wedderydispuut opgelos moet word, ingesluit, *inter alia*, 'n bevel wat 'n wed ongeldig verklaar, of 'n seleksie ongeldig verklaar, of 'n bevel wat die betaling van enige bedrag deur een party aan die ander bepaal.

(12) Die notering van 'n appèl teen die besluit of bevel van die Raad gemaak ingevolge subregulasie (11) hiervan, hef nie die toepassing van sodanige besluit of bevel op nie: Met dien verstande dat indien 'n totalisatoroperateur, totalisatorbestuurder of totalisatoragent wat beveel was, deur 'n besluit geneem deur die Raad oor 'n wedderydispuut, om enige wengeld of ander bedrag aan 'n wedder te betaal, die besluit appelleer, betaling van die wengeld of ander bedrag moet deur sodanige totalisatoroperateur, totalisatorbestuurder of totalisatoragent aan die Raad gemaak word om in 'n trust gehou te word, hangende die uitkoms van die appèl, waarop die Raad die wengeld of ander bedrag moet uitbetaal, sou die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad so beveel.

Verhouding tussen totalisatorlisensiehouer en totalisatoroperateur, totalisatorbestuurder of totalisatoragent

177.(1) 'n Totalisatorlisensiehouer, nieteenstaande enige kontraktuele ooreenkoms ten teendeel, bly ten volle aanspreeklik aan die Raad vir die handeling of nalatighede van sy totalisatoroperateur, sy totalisatorbestuurders en totalisatoragente, in soverre as wat dit nakoming van die Wet betref.

(2) Die totalisatorlisensiehouer moet 'n gesertifiseerde afskrif van enige skriftelike ooreenkoms tussen die totalisatorlisensiehouer en 'n totalisatoragent, of tussen die totalisatorlisensiehouer en 'n totalisatorbestuurder aan die Raad verskaf.

HOOFSTUK 11 DIVERSE

Deel 1

Diverse: Betekening van Kennisgewings

Wyse vir betekening van kennisgewing

178.(1) Enige kennisgewing aan 'n persoon beteken ingevolge die Wet deur die Raad of 'n komitee van die Raad, moet op skrif wees en beteken word deur –

- (a) persoonlike aflewering;
- (b) geregistreerde pos;
- (c) e-pos; of
- (d) faksimilee transmissie.

(2) Enige kennisgewing beteken ingevolge subregulasie (1) word beskou as ontvang –

- (a) in die geval van persoonlike aflewering, by die aflewering van die kennisgewing by sodanige persoon se fisiese adres;
- (b) in die geval van geregistreerde pos, 14 dae nadat dit gepos is; of
- (c) in die geval van e-pos of faksimilee transmissie, teen 10h00 van die eerste besigheidsdag na die transmissiedatum.

Deel 2

Diverse: Kullery en Bedrieglike Handelinge

Gebruik van sekere toestelle verbode

179.(1) Geen persoon mag enige toestel of middel gebruik of besit met die voorneme om dit te gebruik by enige gelisensieerde perseel nie, om te help met –

- (a) die voorspelling van die uitkoms van 'n spel;
- (b) tred hou van die kaarte gespeel in 'n spel wat die gebruik van kaarte behels;
- (c) die analise van die waarskynlikheid van die voorkoms van 'n geleentheid met betrekking tot 'n spel; of
- (d) die analise van spel-strategie vir gebruik in speel of weddery in 'n spel,

tensy so goedgekeur deur die Raad, op skrif, by die geskrewe versoek van 'n lisensiehouer.

(2) Die bepalings van subregulasie (1) moet nie beskou word nie as om te verbied –

- (a) die maak van, en verwysing maak na, handgeskrewe rekords van die kaarte gespeel in *punto banco* of baccarat nie;
- (b) die maak van, en verwysing maak na, handgeskrewe rekords van roulette resultate nie; of
- (c) die gebruik deur enige persoon van daardie persone se verstandelike vermoë alleen, om hom of haar te help om –

- (i) die uitkoms van 'n spel te voorspel; of

- (ii) tred te hou met die kaarte gespeel in 'n spel wat die gebruik van kaarte behels.

Bedrieglike handelinge

180. Geen persoon mag –

- (a) die uitkoms van 'n casinospel, sportgebeurtenis, perdewedren of enige gebeurtenis of gebeurlikheid, waarop weddenskappe geplaas is, wysig of wanvoorstel nadat die uitslag bepaal is maar voordat dit aan die wedders bekend gemaak is nie;
- (b) 'n weddenskap plaas, verhoog of verminder of die speelmanloop in 'n spel bepaal nie –
- (i) nadat kennis verkry is, wat nie beskikbaar is aan alle spelers nie, van die uitkoms van sodanige spel of enige geleentheid wat die uitslag van die spel beïnvloed, of welke uitslag die onderwerp van die weddenskap is;
- (ii) enige persoon van hulp wees om kennis te verkry, wat nie beskikbaar is aan alle spelers nie, van die uitslag van sodanige spel of enige geleentheid wat die uitslag van die spel affekteer, of welke uitslag die onderwerp van die weddenskap is, vir die doel om die plasing, verhoging of vermindering van 'n weddenskap of vir die doel om die verloop van spel te bepaal, afhangend van daardie geleentheid of uitslag;
- (c) eis, kollekteer of neem, of poog om te eis, kollekteer of neem, enigiets van waarde by of van enige dobbelaktiwiteit, met die voorneme om te bedrieg sonder om 'n weddenskap as voorwaarde daarvoor te plaas, of 'n bedrag groter as die bedrag gewen te eis, kollekteer of neem nie;
- (d) 'n weddenskap plaas of verhoog nadat kennis bekom is van die uitslag van 'n casinospel, sportgebeurtenis, perdewedren of enige gebeurtenis of gebeurlikheid, wat die onderwerp van die weddenskap is nie;
- (e) die bedrag vermindert of die weddenskap kanselleer nadat kennis verkry is oor die uitslag van die casinospel, sportgebeurtenis, perdewedren of ander gebeurtenis of gebeurlikheid, wat die onderwerp van die weddenskap is nie; of
- (f) enige komponent van dobbeltoerusting beskadig of gemanipuleer op sodanige wyse teenstrydig met die ontwerp en normale bedryfsdoel van die komponent, sodanig dat die moontlikheid bestaan dat die beskadiging of die manipulasie die uitslag van die spel affekteer nie.

Wederregtelike gebruik van muntstukke, vervalste dobbelskyfies, plakette en tekenmunte

181.(1) Wanneer bevind is dat muntstukke wederregtelik gebruik is by 'n gelisensieerde perseel en tensy die Raad of 'n hof met regsbevoegdheid anders gelas in 'n bepaalde geval, mag 'n lisensiehouer ontslae raak van munte van die Republiek van Suid-Afrika, of van enige ander nasie, deur –

- (a) in te sluit, in die geval van die plaaslike geldeenheid, welke munte in sodanige lisensiehouer se munt-inventaris;
- (b) wisseling, in die geval van buitelandse munte, van sodanige munte vir die plaaslike geldeenheid of munte en hulle insluit in sodanige lisensiehouer se geldeenheid of munt-inventaris; of
- (c) ontslae te raak daarvan op enige wettige manier.

(2) Elke lisensiehouer moet aanteken –

- (a) die werklike en beweerde getal en denominasies van enige vervalste dobbelskyfies, plakette en tekenmunte vernietig of andersins weggemaak ingevolge hierdie regulasie;
- (b) die datum waarop enige vervalste dobbelskyfie, plakket of tekenmunt gevind was;
- (c) die datum, plek en wyse van vernietiging of ander vorm van wegmaking, ingesluit, in die geval van buitelandse muntwisseling, die wisselkoers en die identiteit van die bank, wisselmaatskappy, of ander besigheid of persoon waarby of deur wie die munte gewissel was;
- (d) die name van die persone wat die vernietiging of ander vorm van wegmaking namens die lisensiehouer uitgevoer het; en
- (e) sodanige ander inligting as wat die Raad mag vereis.

Aanhouding en ondervraging van vermeende oortreders

182. Enige inspekteur of enige lisensiehouer of enige van sy of haar beamptes of agente wat redelike bewegegrede het om te glo dat 'n oortreding van hierdie Deel of van artikel 142 van die Wet deur enige persoon begaan is, mag daardie persoon in aanhouding neem, die Suid-Afrikaans Polisie diens inlig en sodanige persoon op die gelisensieerde perseel aanhou op 'n redelike wyse tot 'n polisiebeampte opdaag.

Beslaglegging op voorwerpe of toestelle

183.(1) Enige voorwerp of toestel gebruik of geskik om gebruik te word vir kullery by 'n dobbelspel mag beslag gelê word op deur 'n inspekteur of polisiebeampte.

(2) Enige voorwerp of toestel bedoel in subregulasie (1) –

- (a) moet nie aan die eienaar of enige ander persoon terugbesorg word nie; en
- (b) moet teruggehou en vernietig word op 'n wyse bepaal deur die Raad in sy Reëls.

Deel 3

Diverse: Appèlle

Appèl teen besluit van komitee, afgevaardigde of Hoof-Uitvoerende Beampte

184.(1)(a) 'n Appèl teen 'n besluit van 'n komitee van die Raad, of teen 'n besluit van die Hoof-Uitvoerende Beampte, of teen 'n besluit van 'n afgevaardigde van die Raad, ingevolge artikel 140 van die Wet, moet aangeteken word deur indiening by die Hoof-Uitvoerende Beampte

van 'n skriftelike kennisgewing van appèl aan die Raad, met uiteensetting van die gronde waarop sodanige appèl gebaseer is.

(b) Sodanige kennisgewing van appèl aan die Raad moet by die Hoof-Uitvoerende Beampte ingedien word binne 30 dae vanaf die datum van die besluit van die komitee van die Raad, of die afgevaardigde, of van die Hoof-Uitvoerende Beampte, teen wie die appèl genotuleer is, of binne 21 dae vanaf die datum waarop die geskrewe kommunikasie van die besluit en die redes vir daardie besluit, ontvang is deur die partye geraak deur die besluit, watter datum ook al die laaste is.

(2) Onderhewig aan regulasies 166 en 176, moet 'n appellant, wanneer 'n appèl aangeteken word ingevolge subregulasie (1), 'n deposito van R2000,00 aan die Hoof-Uitvoerende Beampte betaal.

(3)(a) Die voorsitter moet, binne 60 dae nadat die appèl aangeteken is, 'n vergadering van die Raad belê vir die oorweging van die appèl deur die Raad.

(b) Lede van die Raad wat die appèl oorweeg mag nie daardie lede insluit nie wat deel was van 'n komitee wat die besluit geneem het waarteen appèl aangeteken word.

(4) Die Raad mag –

(a) 'n appèl van die hand wys, die besluit van die komitee, afgevaardigde, of Hoof-Uitvoerende Beampte bekragtig, soos die geval mag wees en –

(i) beveel dat enige betaalde deposito terugbetaal word nadat die appèl van die hand gewys is, of, indien die appèl teruggetrek is voordat die Raad dit oorweeg het, teen die tyd dat die kennisgewing van terugtrekking van die appèl ontvang is; of

(ii) verbeuring van enige betaalde deposito beveel indien die Raad van mening is dat die appèl onbenullig is;

(b) die appèl in geheel of gedeeltelik bevestig en beveel dat enige betaalde deposito terugbetaal moet word en –

(i) sy besluit vervang met die besluit van die komitee, afgevaardigde of Hoof-Uitvoerende Beampte; of

(ii) die besluit van die komitee, afgevaardigde, of Hoof-Uitvoerende Beampte wysig.

(5) Die Hoof-Uitvoerende Beampte moet binne 14 dae die appellant in kennis stel van die Raad se besluit.

(6) Skriftelike redes vir die besluit moet aan die appellant verskaf word, op skriftelike versoek.

Appèl teen besluit van Raad

185.(1)(a) 'n Appèl aan die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad teen 'n besluit van die Raad ingevolge artikel 140 van die Wet moet aangeteken word deur die indiening by die Hoof-Uitvoerende Beampte van 'n skriftelike kennisgewing van appèl wat die gronde uiteensit waarop sodanige appèl gebaseer is.

(b) Sodanige kennisgewing van appèl moet by die Hoof-Uitvoerende Beampte ingedien word binne 30 dae vanaf die besluit waarteen die appèl aangeteken word, of binne 21 dae vanaf die datum waarop die kennisgewing bedoel in regulasie 184(5) aan die appellant voorsien was, watter een ook al die laaste is.

(2) Onderhewig aan regulasies 166 en 176, moet 'n appellant, wanneer 'n appèl aangeteken word ingevolge subregulasie (1), 'n deposito van R2000,00 aan die Hoof-Uitvoerende Beampte betaal.

(3) Die Raad moet, binne sewe dae vanaf die aanteken van 'n appèl, 'n afskrif van die kennisgewing van appèl aanstuur, tesame met 'n afskrif van die Raad se redes vir sy besluit en alle relevante dokumente rakende die aangeleentheid, aan die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad vir sy of haar oorweging.

(4) Die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad moet binne 30 dae van ontvangs van die dokumentasie bedoel in subregulasie (3) 'n appèl oorweeg.

(5) Die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad moet 'n paneel aanstel om die appèl te oorweeg en hom of haar oor die appèl te adviseer.

(6) Die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad mag –

(a) 'n appèl van die hand wys, die besluit van die Raad bevestig en –

(i) beveel dat enige betaalde deposito terugbetaal word, nadat die appèl van die hand gewys is of, indien die appèl teruggetrek is voor hy of sy dit oorweeg het, ten tye dat die kennisgewing van die terugtrekking van die appèl ontvang is; of

(ii) verbeuring van enige betaalde deposito beveel, indien hy of sy die appèl as onbenullig ag;

(b) die appèl in geheel of gedeeltelik bevestig en beveel dat enige betaalde deposito terugbetaal moet word en –

(i) sy of haar besluit vervang met die van die Raad; of

(ii) die besluit van die Raad wysig;

(c) die aansoek terugverwys na die Raad vir heroorweging en 'n besluit, met sodanige instruksies soos hy of sy dit nodig ag.

(7) Die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad moet, binne 14 dae na die besluit geneem is, beide die Raad en die appellant, skriftelik, in kennis stel van die besluit.

(8) Skriftelike redes vir die besluit moet aan die appellant verskaf word, op skriftelike versoek.

(9) Die bevoegdheede verleen aan die Lid van die Uitvoerende Raad ingevolge hierdie artikel mag nie gedelegeer word nie.

(10) Die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad, in sy of haar diskresie, mag egter die appèl verwys na enige ander Lid van die Uitvoerende Raad in die Provinsie vir 'n besluit indien –

(a) die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad van mening is dat die besluit beter gemaak sal word deur daardie ander verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad in die Provinsie; of

(b) die appellant in subregulasie (1) versoek het dat die besluit gemaak word deur iemand anders as die verantwoordelike Lid van die Uitvoerende Raad en die appellant geldige redes verskaf vir sodanige versoek.

Deel 4

Diverse: Sperdatum vir Belasting en Belastingstate

Sperdatum vir betaling van belasting en indiening van belastingstate

186.(1) Elke lisensiehouer, anders as 'n persoon gelisensieer as 'n beroepswedder of as 'n totalisator, moet oorbetal, in die Provinsiale Inkomstefonds, binne 10 dae na die einde van elke maand, die belasting verskuldig deur sodanige lisensiehouer vanaf die voorafgaande belastingstydperk in ooreenstemming met die bepalings van die KwaZulu-Natal Belastingwet op Dobbelay en Weddery.

(2) Vir die doel van hierdie regulasie, beteken “**belastingtydperk**” 'n kalendermaand.

(3) Die Raad moet die formaat van die belastingstaat bepaal vir elke tipe lisensiehouer, wat gesamentlik die verklarings van die belasting verskuldig deur elke lisensiehouer ten opsigte van 'n belastingstydperk bevat.

(4) Elke lisensiehouer moet, binne 10 dae na die einde van elke maand, 'n akkurate, voltooide belastingstaat indien by die Hoof-Uitvoerende Beampte.

(5) 'n Belastingstaatvorm wat nie korrek voltooi is nie moet deur die Hoof-Uitvoerende Beampte geag word as nie ingedien nie.

(6) Indien 'n lisensiehouer versuim om òf die verskuldige belasting te betaal òf om die belastingstaatvorm teen die sperdatum in te dien, word sodanige lisensiehouer se lisensie

beskou as opgeskort terwyl, en vir so lank as wat, sodanige versuiming om die genoemde staat in te dien en die genoemde belasting en enige verskuldige boetes te betaal, voortduur.

(7) Indien 'n lisensiehouer versuim om óf die verskuldige belasting te betaal óf 'n belastingstaatvorm teen die sperdatum in te dien, moet die Hoof-Uitvoerende Beamppte sodanige lisensiehouer onmiddellik inlig dat sodanige lisensiehouer se lisensie as opgeskort beskou word en, tensy die lisensiehouer in staat is om aan die Hoof-Uitvoerende Beamppte goeie beweegrede te verskaf waarom die opskorting nie bekragtig moet word nie, moet die Hoof-Uitvoerende Beamppte doelmatige stappe neem om sodanige opskorting te bekragtig.

(8) Enige lisensiehouer wat besigheid bedryf terwyl sy of haar lisensie opgeskort is ingevolge die bepalings van hierdie regulasie, is skuldig aan 'n misdryf.

Deel 5

Diverse: Kredietverlening

Kredietverlening

187. Geen lisensiehouer mag krediet verleen aan enige klant wat dubbel by sodanige lisensiehouer op 'n manier, hetsy in konflik met enige nasionale wet wat handel oor die toestaan van krediet of in konflik met die toepaslike reëls uitgevaardig deur die Raad.

HOOFSUK 12

HERROEPING VAN REGULASIES EN KORT TITEL

Deel 1

Herroeping van Regulasies

Herroeping van regulasies

188. Die regulasies verwys na in artikel 150(a) van die Wet word hiermee herroep.

Deel 2

Kort titel

Kort titel

189. Hierdie regulasies heet die KwaZulu-Natal Regulasies op Dobbelary en Weddery, 2012.

No. 64

29 kuNhlanguvana 2012

**IHHOVISI LIKANDUNANKULU
ISAZISO SOMTHETHONQUBO**

IMITHETHONQUBO YEMIDLALO YEMALI NOKUBHEJA YAKWAZULU-NATALI, 2012

Ngalokhu ngisungula iMithethonqubo equkethwe kulolu Hlelo olungezansi ngokwesigaba 146 soMthetho weMidlalo yeMali nokuBheja waKwaZulu-Natali, 2010 (uMthetho No. 8 ka 2010).

Sikhishwe ngaphansi kwesandla sami eMgungundlovu ngalolu suku lomhla we-14 kuNhlanguvana, oNyakeni weziNkulungwane eziMbili neShumi naMbili.

.....

DKT. ZL MKHIZE

iLungu loMkhandlu oPhethe esiFundazweni saKwaZulu-Natali
elibhekele ezeMidlalo yeMali nokuBheja

2

UHLELO
UKUHLELEKA KWEMITHETHONQUBO

UMthethonqubo

ISAHLUKO 1
OKWEJWAYELEKILE

Ingxenye 1
Izincazelo

1. Izincazelo

Ingxenye 2

IBhodi yezeMidlalo yeMali nokuBheja yaKwaZulu-Natali

2. IBhodi iyohlinzeka iLungu loMkhandlu oPhethe ngolwazi oluthile
3. IBhodi iyohlinzeka iKomidi lesiShayamthetho ngolwazi oluthile
4. Ukuholelwa kwabasebenzi beBhodi
5. Izicelo zokukhokhelwa kwamalungu eBhodi amaholo nezindleko eziphathelele nemisebenzi ayenzile
6. Amaminithi omhlangano avulekile ukuba ahlolewe
7. Amakhophi noma nokucashunwe embhalweni kanye nezimali ezikhokhwayo
8. Ukufunga nokuzibophezela
9. Ukusungulwa kwezikhwama ezikhethekile
10. Ukuphathwa kwezikhwama ezikhethekile
11. Amandla eBhodi okuhlawulisa noma okugweba umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile

ISAHLUKO 2

**IZINHLENGEKO EZIPHATHELENE NAZO ZONKE IZICELO, ABANIKAZI BAMALAYISENSI
KANYE NABANTU ABABHALISILE**

Ingxenye 1

*Izinhlizeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: IziCelo noPhenyo*

12. Ukufakwa kwezicelo nokugunyazwa kwazo

3

13. Isimemo sokuba kufakwe izicelo
14. Isaziso sezicelo ezitholakele nokuhlolwa kwezicelo umphakathi
15. Izethulo zabantu abanentshisekelo nempendulo evela kofake isicelo mayelana nezethulo
16. Umbiko wamaphoyisa
17. Ukuchitshiyelwa kolwazi nokuthola noma nokuveza olunye ulwazi
18. Ukukhokhwa kwezindleko zophenyo
19. Umfakisicelo uyoqinisekisa ukuthi imininingwane iyiqiniso futhi iphelele
20. Ukuhoxiswa kwesicelo
21. Ukulalelwa kwesicelo
22. Izizathu ezenza umfakisicelo abe umuntu ongakufanele nongakulungele ukugunyazwa kwesicelo sakhe
23. Ithuba lokulungisa izizathu ezibangela ukungafaneleki
24. Ukudluliselwa kwelayisensi
25. Ukususwa kwebhizinisi liyiswa kwezinye izakhiwo

Ingxenye 2

*Izinhlinzeko eziphathelene nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: Ukulalelwa kweziCelo nokuKhishwa kwamaLayisensi*

26. Uhlelo lokulalelwa kwezicelo
27. Irekhodi lohlelo lokulalelwa kwezicelo
28. Izinqumo, ukukhishwa kwamalayisensi noma kwezitifiketi zokubhalisa nokuvuselelwa kwazo

Ingxenye 3

*Izinhlinzeko eziphathelene nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: Ukufaneleka koMuntu wesiThathu nama-Ejenti ezindawo zokuGembula*

29. Umnikazi welayisensi uyoveza imininingwane ngezinkontileka nezivumelwano zokusebenza
30. Ukufakwa kwesicelo sesitifiketi sokufaneleka sabantu abathile abasebenzisana nomnikazi welayisensi
31. Ukuhlomula ngokwezezimali komnikazi wesitifiketi sokufaneleka
32. Ukumiswa noma ukwesulwa kwesitifiketi sokufaneleka
33. Ukunqanyulwa kwesivumelwano noma kokusebenzisana
34. Izinhlinzeko zeNgxenye ezisebenza kubakhiqizi, kubahlinzeki bezidingo nakwabalungisa impahla

4

Ingxenye 4

*Izinhlinzeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: Ushintsho ekuhlomuleni ngokwezezimali*

35. Isaziso sethuba lokuhlomula ngokwezezimali nesicelo semvume
36. Ukunqunywa kokufaneleka nokungafaneleki komfakisicelo
37. Abahlomulayo bayodalulwa

Ingxenye 5

*Izinhlinzeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: Ukubhaliswa kwabaSebenzi*

38. Abasebenzi abakhethekile abaqashwe umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile
39. Ubufakazi bokubhaliswa kumarekhodi okuqasha omnikazi welayisensi
40. Ukumiswa nokwesulwa kokubhalisa

Ingxenye 6

*Izinhlinzeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: Ezingxubevange*

41. Ilayisensi kumele ivezwe obala

**ISAHLUKO 3
AMAKHASINO**

Ingxenye 1

AmaKhasino: Izicelo zamaKhasino nezicelo samaLayisensi

42. Ukukhishwa kwencwadi yokumema izicelo
43. Isimemo sokuba kufakwe isicelo selayisensi yekhasino
44. Inqubo yokukhishwa kwelayisensi yekhasino
45. Isicelo selayisensi yekhasino

Ingxenye 2

AmaKhasino: Izinhlelo zokuQapha nokuLawula

46. Uhlelo lokuqapha lwamakhompyutha

5

Ingxenye 3

AmaKhasino: IMidlalo yaseKhasino

47. Izinhlobo zemidlalo yasekhasino evumeleke ukuba ingadlalwa
48. Iziteki nemiklomelo yemidlalo yasekhasino ngale kwemishini yemidlalo yemali
49. Imishini yemidlalo yemali

Ingxenye 4

AmaKhasino: Ukubhaliswa nokwesulwa kweMpahla yeMidlalo yeMali neMishini yeMidlalo yeMali noma yokuDlala nokulungiswa kwayo

50. Impahla yemidlalo yemali, imishini yemidlalo yemali nemishini yokudlala iyohambisana namazinga e-SABS noma eBhodi
51. Ukuthola impahla yemidlalo yemali, imishini yemidlalo yemali noma imishini yokudlala
52. Ukusetshenziswa nokulungiswa kwempahla yemidlalo yemali nemishini yemidlalo yemali
53. Amarekhodi ayogcinwa umnikazi welayisensi

Ingxenye 5

AmaKhasino: Ama-Chip, ama-Plaque, ama-Token, ama-Intergrated Circuits Cards nokunye kokuDlala okumele iMali

54. Izincazelo
55. Okunye kokudlala okumele imali
56. Inqubo yokuthola ama-*chip*, ama-*plaque*, noma ama-*token* kumkhiqizi noma kumsabalalisi wawo
57. Irejista yokugcinwa kwama-*chip*, kwama-*plaque* noma kwama-*token*
58. Irekhodi lokusebenza kwama-*chip*, kwama-*plaque* noma kwama-*token*

Ingxenye 6

AmaKhasino: Ukugembulisa abantu abaneminyaka yobudala engaphansi kwevumelekile

59. Ukugembulisa abantu abaneminyaka yobudala engaphansi kwevumelekile akuvunyelwe

Ingxenye 7

AmaKhasino: Ukudlala ngemali engukheshi

60. Imidlalo ethile yenqatshelwe

Ingxenye 8

AmaKhasino: Izindlela zokuLawula zangaPhakathi

61. Izindlela zokulawula zangaphakathi

6

62. Amazinga aphansi okusebenza nokulawula angaphakathi kumnikazi welayisensi yekhasino
63. Amazinga aphansi okulawula angaphakathi
64. Izindlela zokulawula zangaphakathi ezigunyazwe iBhodi
65. Ukuchitshiyelwa kwezinhlelo ezikhona zokulawula zangaphakathi

Ingxenywe 9

AmaKhasino: AmaRekhodi eziMali neNzuzo

66. Amarekhodi ezimali
67. Izitatimende zezimali ezicwaningiwe
68. Amanye amarekhodi

Ingxenywe 10

AmaKhasino: EzokuQapha nokuVikela

69. Ukuhambisana nezinhlinzeko zeNgxenywe
70. Izidingo ezejwayelekile zezinhlelo zokuqapha
71. Izinhlelo zokuqapha ezindlini zokubala izimali nasemagumbini okheshiya emakhasino
72. Izinhlelo zokuqapha emagumbini emidlalo yasematafuleni nemidlalo yamakhadi
73. Izinhlelo zokuqapha zemishini yemidlalo yemali
74. Izinhlelo zokuqapha zamahhovisi ezokuvikela asekhasino
75. Ukungasebenzi kwempahla esetshenziselwa uhlelo lokuqapha ekhasino
76. Izidingo zokuba uhlelo lokuqapha lukwazi ukuqopha
77. Ukugunyazwa nokushintshwa kwamasu ohlelo lokuqapha

ISAHLUKO 4

IMPAHLA ESETSHENZISELWA IMIDLALO YEMALI

Ingxenywe 1

Impahla eSetshenziselwa iMidlalo yeMali: Ukubhaliswa kwaBantu ababalulwe esigabeni 66 soMthetho

78. Isicelo sokubhalisa somkhiqizi, sohlinzeka impahla noma solungisa impahla
79. Ifomu nokufakwa wesicelo
80. Imibandela yokubhalisa
81. Imisebenzi egunyaziwe echazwe njengemibandela yokubhalisa

7
Ingxenye 2

IMpahla eSetshenziselwa iMidlalo yeMali: Ukubhaliswa kweMpahla esetshenziselwa iMidlalo yeMali

82. Impahla esetshenziselwa imidlalo yemali iyohambisana namazinga e-SABS futhi ibhaliswe iBhodi
83. Ukuqinisekiswa nokugunyazwa yi-SABS
84. Ukushintshwa nokuthuthukiswa kwempahla kwenqatshelwe
85. Ukumiswa kwemvume nokubhaliswa

Ingxenye 3

IMpahla eSetshenziselwa iMidlalo yeMali: UkuQeqeshwa kwabaSebenzi abaSevisa iMishini nabaKhiqiza iMishini

86. Izinhlalo zokuqeqeshwa kwabasebenzi abasevisa imishini nabakhiqiza imishini
87. Isitifiketi sokubhaliswa siyohlala obalwa ukuze sihlolwe

Ingxenye 4

IMpahla eSetshenziselwa iMidlalo yeMali: Amarekhodi noMbiko weMali eNgenayo koMkhiqizi, koHlinzeka iMpahla nokoLungisa iMpahla

88. Amarekhodi ezezimali
89. Amarekhodi okuthunyelwa kwempahla
90. Amarekhodi okulungiswa nokukhandwa kwempahla
91. Amarekhodi esitokwe
92. Amanye amarekhodi
93. Kumele kulethwe umbiko wezimali ezingenayo

ISAHLUKO 5

IMISHINI EKHOKHA ISAMBA ESITHILE

Ingxenye 1

IMishini ekhokha iSamba esithile: Imikhawulo

94. Imishini nemidlalo yemali ekhokha isamba esithile iyohambisana namazinga e-SABS
95. Isiteki esikhulu esinqunyiwe
96. Umklomelo omkhulu onqunyiwe
97. Imiklomelo kumele ivezwe obala
98. Imali etholwa umuntu odlalayo

8

99. Imishini ekhokha isamba esithile iyoxhumana nohlelo lokuqapha nokulawula olugunyaziwe

Ingxenye 2

IMishini ekhokha iSamba esithile: Ukubhaliswa

100. Ukuba nemishini ekhokha isamba esithile, imidlalo yemali nenye impahla ehambisanayo

101. Ukusetshenziswa nokulungiswa kwemishini ekhokha isamba esithile

102. Ukugcinwa kwamarekhodi emishini ekhokha isamba esithile, imishini yokudlala nenye impahla ehambisanayo

ISAHLUKO 6

ABAHUBI BEZINDAWO

Ingxenye 1

AbaQhubi beziNdawo: Izinhlinzeko ezejwayelekile kubaQhubi beziNdawo

103. Imisebenzi egunyazwe yilayisensi yomqhubi wendawo

104. Izinhlobo zabaqhubi bezindawo

Ingxenye 2

AbaQhubi beziNdawo: Ilayisensi ewuhlobo "A" yomQhubi weNdawo

105. Ukufakwa kwesicelo selayisensi ewuhlobo "A" yomqhubi wendawo

106. Izizathu zokuchithwa kwesicelo selayisensi ewuhlobo "A" yomqhubi wendawo

107. Isibalo semishini ekhokha isamba esithile okungamele kweqe kusona

108. Amazinga izakhiwo okumele okungenani zibe kuwona

109. Imikhawulo yokukhangisa

Ingxenye 3

AbaQhubi beziNdawo: Ilayisensi ewuhlobo "B" yomQhubi weNdawo

110. Ukufakwa kwesicelo selayisensi ewuhlobo "B" yomqhubi wendawo

111. Izizathu zokuchithwa kwesicelo selayisensi ewuhlobo "B" yomqhubi wendawo

112. Isibalo semishini ekhokha isamba esithile okungamele kweqe kusona

113. Amazinga izakhiwo okumele okungenani zibe kuwona

114. Imikhawulo yokukhangisa

115. Ukukhishwa kwelayisensi uma izakhiwo ziguquliwe

9

Ingxenye 4

AbaQhubi beziNdawo: Ezingxubevange

116. Imishini ekhokha isamba esithile nempahla yemidlalo yemali angeke ishintshwe noma ilungiswe umnikazi welayisensi

ISAHLUKO 7

ABAHUBI BEMIZILA NABAHUBI BEZINDAWO ABAZIMELE

Ingxenye 1

AbaQhubi beMizila nabaQhubi beziNdawo abazimele: Imisebenzi eNqunyiwe nemiKhawulo yokuSebenza

- 117. Imisebenzi enqunyelwe umqhubi womzila
- 118. Imisebenzi enqunyelwe umqhubi wendawo ozimele
- 119. Isibalo semishini ekhokha isamba esithile selayisensi ngayinye yomqhubi wendawo
- 120. Isicelo selayisensi yomqhubi womzila noma yomqhubi wendawo ozimele
- 121. Isivumelwano esibhalwe phansi phakathi komqhubi womzila nomqhubi wendawo

Ingxenye 2

AbaQhubi beMizila nabaQhubi beziNdawo abazimele: IziHlelo zokuHlola nokuQapha

- 122. Uhlelo lokuqapha lukagesi

Ingxenye 3

AbaQhubi beMizila nabaQhubi beziNdawo abazimele: IziNqubo zokuLawula zangaPhakathi

- 123. Amazinga okusebenza nokulawula kwangaphakathi omqhubi womzila nomqhubi wendawo ozimele
- 124. Izindlela zokulawula zangaphakathi
- 125. Uhlelo lokulawula lwangaphakathi olugunyazwe iBhodi
- 126. Ukuchitshiyelwa kohlelo olukhona lokulawula lwangaphakathi

Ingxenye 4

AbaQhubi beMizila nabaQhubi beziNdawo abazimele: AmaRekhodi eziMali neziMali eziNgenayo

- 127. Amarekhodi ezimali
- 128. Izitatimende zezimali ezicwaningiwe
- 129. Amanye amarekhodi

10

Ingxenye 5

AbaQhubi beMizila nabaQhubi beziNdawo abazimele: Ezingxubevange

130. Ukuqinisekiswa kwezokuvikela

ISAHLUKO 8

IBHINGO

Ingxenye 1

IBhingo: Imisebenzi eGunyazwe yiLayisensi neziCelo

131. Imisebenzi egunyazwe ilayisensi yebhingo

132. Isicelo selayisensi yebhingo

133. Amazinga adingekayo egumbini lokudlalela ibhingo

134. Izizathu zokuchithwa kwesicelo selayisensi yebhingo

Ingxenye 2

IBhingo: Iziteki, imiklomelo nesibalo kungeke kweqiwe kuso samaTheminali kaGesi eBhingo

135. Iziteki nezimali zokungenela mayelana nebhingo

136. Imiklomelo mayelana nebhingo

137. Isibalo okungeke kweqiwe kuso samatheminali kagesi ebhingo

Ingxenye 3

IBhingo: Ukubhaliswa, ukweSulwa nokulungiswa kweMishini yeBhingo, kweMishini yokuDlala neMpahla ehambisana nayo

138. Imishini yebhingo nempahla ehambisana nayo iyohambisana namazinga e-SABS naweBhodi

139. Isicelo sokubhalisa, sokwesula nesokuvuselela ibhingo nempahla ehambisana nayo

140. Ukusetshenziswa nokulungiswa kwempahla yebhingo ebhalisiwe nempahla ehambisana nayo

141. Umnikazi welayisensi yebhingo uyogcina amarekhodi

142. Impahla iyoxhunywa ohlelweni olugunyaziwe lokuqapha

Ingxenye 4

IBhingo: Izindlela zokuLawula zangaPhakathi

143. Amazinga aphantsi okusebenza nokulawula kwangaphakathi

144. Izindlela ezisezingeni eliphansi zokulawula kwangaphakathi

11

- 145. Uhlelo lokulawula lwangaphakathi olugunyazwe iBhodi
- 146. Ukuchitshiyelwa kohlelo lokulawula lwangaphakathi olukhona

Ingxenye 5

IBhingo: Amarekhodi eziMali neziMali eziNgenayo

- 147. Amarekhodi ezimali
- 148. Izitatimende zezimali ezicwaningiwe
- 149. Amanye amarekhodi
- 150. Imininingwane eyezimali ezingenayo

Ingxenye 6

IBhingo: Ezingxubevange

- 151. Ukuqinisekiswa kwezokuvikela

ISAHLUKO 9

IMISHINI YOKUDLALA

Ingxenye 1

Imishini yokudlala: Ukulawulwa kweMishini yokuDlala

- 152. Imithethonqubo ayisebenzi kubantu abathile
- 153. Ukuthola umshini wokudlala
- 154. Imibandela yokugcina neyokuhlinzeka umshini wokudlala
- 155. Isicelo sokubhaliswa komshini wokudlala
- 156. Umshini wokudlala uyokuba nenombolo yokubhaliswa
- 157. Umshini wokudlala uyogcinwa futhi utholakale endaweni ebhalwe esitifiketini sokubhaliswa
- 158. Ukuchitshiyelwa kokubhaliswa noma kwegunya lokugcina nokuhlinzeka umshini wokudlala
- 159. Amandla eBhodi okugunyaza noma okuchitha isicelo
- 160. Isitifiketi sokubhaliswa nemvume kumele kube sobala

ISAHLUKO 10

UKUBHEJA

Ingxenye 1

Ukubheja: Isicelo selayisensi kabhuki

- 161. Ukudayiswa kwelungelo lobubhuki yiBhodi
- 162. Isicelo selayisensi kabhuki

12

Ingxenye 2

Ukubheja: Izinhlizeko ezahlukahlukene mayelana nobhuki

163. Isakhiwo esinegumbi lokubheja
164. Ukususwa kwebhizinisi lobubhuki liyiswa kwezinye izakhiwo nokushintshwa kwezakhiwo ezinegumbi lokubheja
165. Isibambiso sikabhuki mayelana nezikweletu zokubheja
166. Ukungaboni ngasolinye mayelana nokubheja
167. Ukubheja okungakhokhelwe
168. Ukudluliselwa kobunikazi nokulawulwa kwebhizinisi lobubhuki
169. Obhejayo ongakhokhi kahle
170. Isibambiso sentela
171. Inqubo yokugunyaza: Eminye imicimbi nemidlalo

172. Abantu abangavunyelwe ukubheja: Imijaho yamahhashi, imicimbi yezemidlalo neminye imicimbi nemidlalo
173. Uhlu lobhuki luyolethwa umqhubi wenkundla yomjaho

Ingxenye 3

Ukubheja: Izinhlizeko ezahlukahlukene eziphathelele namaThotho

174. Uhlelo lokubheja lwasethotho
175. Imininingwane namarekhodi okugcinwe ngohlelo lwekhompyutha
176. Imithetho yasethotho nokungaboni ngasolinye mayelana nokubheja
177. Ubudlelwane phakathi komnikazi welayisensi yethotho nomqhubi wethotho, nemenenja yethotho kanye ne-ejenti yethotho

ISAHLUKO 11
EZINGXUBEVANGE

Ingxenye 1

Ezingxubevange: Ukukhishwa kweZaziso

178. Uhlelo lokukhipha isaziso

13

Ingxenye 2

Ezingxubevange: Izenzo zobuGebengu nokuKhwabanisa

- 179. Ukwenqatshelwa kokusetshenziswa kwamadivayisi athile
- 180. Izenzo zokukhwabanisa
- 181. Ukusetshenziswa ngokungemthetho kwama-coin, kwama-counterfeit chip, kwama-plaques nama-token
- 182. Ukuvalelwa nokuphekwa ngemibuzo komuntu osolwa ngokwephula umthetho
- 183. Ukudliwa kwempahla ethile noma kwedivayisi

Ingxenye 3

Ezingxubevange: Izikhalo

- 184. Isikhalo mayelana nesinqumo sekomidi, sonikezwe amandla noma sesiKhulu esiPhezulu
- 185. Isikhalo mayelana nesinqumo seBhodi

Ingxenye 4

Ezingxubevange: Izinsuku zokukhokhwa kweNtela kanye neziTatimende zeNtela

- 186. Izinsuku zokukhokhwa kwentela nokuhanjiswa kwezitatimende zentela

Ingxenye 5

Ezingxubevange: Ukwelulwa kwesikweletu

- 187. Ukwelulwa kwesikweletu

ISAHLUKO 12

UKUCHITHWA KWEMITHETHONQUBO NESIHLOKO ESIFINGQIWE

Ingxenye 1

Ukuchithwa kwemithethonqubo

- 188. Ukuchithwa kwemithethonqubo

Ingxenye 2

Isihloko esifingqiwe

- 189. Isihloko esifingqiwe

14
ISAHLUKO 1
OKWEJWAYELEKILE

Ingxenye 1
Okwejwayelekile: Izincazelo

Izincazelo

1. Kule Mithethonqubo, "uMthetho" kushiwo uMthetho weMidlalo yeMali nokuBheja waKwaZulu-Natali, 2010 (uMthetho No. 8 ka 2010), futhi noma iliphi igama noma isisho esincazelo yaso ikhona eMthethweni sinaleyo ncazelo esinikezwe yona, ngaphandle uma ingqikithi isho okwehlukile –

"**umshini wokudlala**" kushiwo umshini, ithuluzi noma idivayisi –

(a) edlalwayo kodwa odlala lowo mshini, lelo thuluzi noma leyo divayisi angatholi mklomelo ngqo noma ngandlela thile; noma

(b) enikeza umuntu odlalayo ngqo noma ngandlela thile umklomelo wokudlala kahle noma wokuqhuba kahle noma wokudlala nokuqhuba kahle umshini, ithuluzi noma idivayisi, njengomklomelo ofanelekile: Kuncike ekutheni lowo mklomelo akumele ube yimali engukheshi, ithokeni, imali yokudlala noma enye into okuzoboniswa ngayo, kodwa kumele kube umklomelo ongeyona imali engukheshi osamba sawo aseqi esambeni semali esinqunywe ngokwesigaba 47 soMthetho wezokuGembula kaZwelonke;

"**imali engukheshi**" kushiwo uhlweza noma imali eyiphepha esetshenziswa futhi eyamukelwa njengento yokuthenga esemthethweni kulelo zwe eliyisebenzisayo;

"**i-chip**" kushiwo into emele imali ekhishwa noma edayiswa umnikazi welayisensi ukuze isetshenziswe ezakhiweni ezinelayisensi zomnikazi welayisensi futhi ebuyiselwayo umuntu athole imali yakhe;

"**okumele imali**" kushiwo incwadi, esayinwe odlalayo, eveza inani lemali yokudlala etholwe yilowo odlalayo ukuze ayisebenzise uma egembula kuleyo mishini ehlonziwe ethatha amasheke egunyazwe kulowo odlalayo yikhasino, etholakala ngokuthi lowo odlalayo anikeze ikhasino isheke noma okunye okusayiniwe angavumelana ngakho nekhasino;

15

"ongakhokhi kahle" kushiwo –

- (a) ubhuki ohlulekayo ukuhambisana nomyalelo weBhodi, ngokomthethonqubo 169, ukukhokhela isimangalo amangalelwe ngaso mayelana nemali yokubheja ahlulekile ukuyikhokha;
- (b) ubhuki iBhodi okutholakala ukuthi uyehluleka ukukhokhela isikweletu sakhe mayelana nokubheja okwenziwe uyena futhi okumele akukhokhele;
- (c) obhejayo iBhodi okutholakala ukuthi uhlulekile ukukhokhela ubhuki noma isiphi isamba semali obekumele asikhokhele lowo bhukhi; noma
- (d) umuntu onikezwe isexwayiso yiNhlango yezeMijaho yamaHhashi kaZwelonke;

"izikhulu eziqokiwe" kushiwo lezo zikhulu zoMnyango eziqokwe iLungu loMkhandlu oPhethe futhi ezibhekele izindaba ezithinta iBhodi nakho konke okuphathele nezemidlalo yemali nokubheja eMnyangweni;

"ukuphonsa" kusho, –

- (a) uma kungumdlalo wasetafuleni, isamba semali engukheshi, *sama-chip*, *sama-token*, *sama-plaques* kanye nama-*credit markers* akwi-*drop box*; noma
- (b) uma kuyimishini yemidlalo yemali, isamba esiphelele –
  - (i) sikakheshi noma *sama-token* okudingeka aphonswe kwi-*drop box* noma *kwi-drop bucket* yalowo mshini ngokuhambisana nesamba okumele sifakwe kulowo nalowo mshini; noma
  - (ii) esifakwa ekhadini lokudlala noma entweni yokudlala emele imali yalowo muntu odlalayo ayisebenzisa ngokufaka lelo khadi noma leyonto yokudlala emshinini wokudlala;

"i-drop box" noma **"i-drop bucket"** kushiwo –

- (a) uma kukhulunywa ngemidlalo yasetafuleni, ibhokisi elikhuyiwe elibhalwe igama lomdlalo, ishifu kanye nenombolo efanayo nenombolo engasuki esetafuleni lokudlala, okufakwa kulona yonke imali noma izinto zokudlala okudlalwa ngazo kulelo tafula ukuze umuntu athole ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* okudlala nayo yonke imibhalo ephathelene nokusebenza kwezimali kulelo tafula; noma
- (b) uma kukhulunywa ngemishini yokudlala, ibhokisi elisendaweni ekhiywayo yomshini noma ngaphakathi emshinini lapho kungena khona imali noma ama-

16

token okudlala engasetshenziswa umshini ukuze ukhokhele abantu abawinayo;

"okumele imali" kushiwo –

(a) isheke, iphepha elimele imali, umbhalo wokushintshisana, isibambiso nanoma imuphi omunye umbhalo noma into emele imali; kanye

(b) nezinto, ezifaka phakathi kokunye ama-*token*, ama-*plaque* nama-*chip*, okudlala anikezwa –

(i) umuntu odlalayo umnikazi welayisensi ukuze awasebenzisele ukugembula, abhalwe inani lemali ayimele; futhi

(ii) atholwa yilowo muntu odlalayo uma esekhokhele umnikazi welayisensi imali elingana naleyo ebhalwe kuwona.

"i-fill" kusho –

(a) uma kukhulunywa ngemidlalo yasetafuleni, ukufaka amanye ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* etafuleni lokudlala; noma

(b) uma kukhulunywa ngemishini yokudlala, ukufaka imali engukheshi noma i-*token* kwi-*hopper* yomshini wemidlalo yemali;

"itafula lemidlalo yemali" kushiwo itafula ekhasino lapho kudlalwa khona imidlalo ethile yasekhasino;

"iNhloko yoMnyango" kushiwo umuntu oqokwe ngokoMthetho wemiSebenzi kaHulumeni, 1994, njengenhloko yezokuphatha yalowo mnyango kaHulumeni wesiFundazwe saKwaZulu-Natali okunguyena onikezwe amandla okuphatha nokusebenzisa uMthetho;

"i-hopper" kushiwo indawo emshinini emidlalo yemali eyakhelwe ukubamba ama-*coin*, noma ama-*token* okudlala asuke esengakhokhela umdlali okungathi uma umdlali ekhetha ukuwakhapha, acindezele inkinobho yokukhokhelwa, umshini uwakhiphela ethileyini lokumukela imali lomshini;

"ikhadi lokudlala imidlalo ehlukehukene" kushiwo uqwembe oluthi malufane futhi lume njengekhadi lemali, elisetshenziselwa ukugcina kulona imali yokudlala, olusetshenziwa yikhasimende lomqhubi wendawo yokugembula ukuze likwazi

17

ukugembula nalowo mqhubi wendawo yokugembula, ngokuthi lifakwe emshinini ngenhloso yokudlala;

"ijankethi" kushiwo ukuvakasha noma ukumenywa komuntu noma kwabantu okuhlelwa i-ejenti yejankethi ukuba bazogembula ekhasino abanikezwa izibonelelo ezifana nezinto zokuhamba, ukudla nendawo yokuhlala njengomhlomulo wokubamba iqhaza ekugembuleni;

"i-ejenti yejankethi" kushiwo umuntu, ngokubambisana nomnikazi welayisensi yekhasino, ohlela ijankethi, ngokuthi uzobonelelwa, ngesamba esithile emalini ezuzwe ngokugembula noma nganoma ikuphi okunye;

"uMthetho weNtela yeMidlalo yeMali nokuBheja" kushiwo uMthetho weNtela yeMidlalo yeMali nokuBheja waKwaZulu-Natali, 2010 (uMthetho No. 9 ka 2010);

"umkhiqizi, olungisa nohlinzeka impahla" kushiwo umuntu ohlongozwe esigabeni 66 soMthetho;

"ukubheja okuhlanganyele" kushiwo uhlobo lokubheja oluhambisana nohlelo lokubheja oluhlongozwe encazelweni "yethotho" esigabeni 1 soMthetho;

"umugqa okhokhayo" kushiwo umugqa wezinombolo ezihambisanayo emshinini wokugembula okuyizona ezikhombisa ukuthi odlalayo uwinile;

"izakhiwo ezinegumbi lokubheja ezisemthethweni" kushiwo izakhiwo zebhizinisi lobubhuki, njengoba kubhalwe kwilayisensi kabhuki futhi elivulelekile emphakathini ngezikhathi zokusebenza ezijwayelekile ngenhloso yokuqhuba ibhizinisi lobubhuki;

"izakhiwo ezinegumbi lokubheja zesikhashana" kushiwo izakhiwo lapho kuhlala khona umuntu, ubhuki noma imenenja kabhuki eqokwe ibhizinisi lobubhuki, ezingavulelekile emphakathini futhi lapho kuqhutshwa khona imisebenzi yobubhuki egunyaziwe;

"isayithi" kushiwo izakhiwo ezinelayisensi yokufaka umshini noma imishini yokugembula

18

ekhokha isamba esithile ngegunya lelayisensi yomqhubi wendawo noma lelayisensi yomqhubi wendawo ozimele;

"inani lamaphesenti emali okulindeleke ikhokhelwe umdlali" kushiwo inani elikhokhwayo, elibalwa ngamaphesenti, layo yonke imali ewiniwe uma kuqhathaniswa nazo zonke iziteki emdlalweni noma emshinini othile wokugembula ngesikhathi esithile esidlaliwe;

"i-token" kushiwo –

(i) uma kudlalwa umshini womdlalo wemali, icwecwe elisetshenziswayo, elimele imali, futhi elikhishwa liphinde lidayiswe umnikazi welayisensi ukuze lisetshenziswe emishinini yemidlalo yemali, ematafuleni okudlala noma emidlalweni yemali ezakhiweni ezinelayisensi; futhi

(ii) uma kudlalwa umshini wokudlala, icwecwe noma okuthi akube yicwecwe lokudlala kodwa elingenakushintshwa libe yimali, elidayiswa umqhubi wemishini yokudlala ngenhloso yokuthi lisetshenziswe emishinini yokudlala;

"uhlelo lokubheja lwasethotho" kushiwo izinhlelo zemishini kagesi, zokuqopha nezekhompuyutha neminye imishini ezisetshenziselwa uhlelo lomnikazi welayisensi yethotho lokuqoqa imininingwane yokubheja okwenziwe kuleyo thotho, ukukhipha iziliphu zabantu ababhejayo, ukubala izimali eziwiniwe nokubala izintela okumele zikhokhwe kulokho kubheja okwenziwe kuleyo naleyo thotho; futhi

"umshini ofakwa imali wasethotho" kushiwo umshini oyingxenywe yohlelo lokubheja lwasethotho, okwaziyo ukuthi wamukele imali yokubheja kanye nokukhipha iziliphu zokubheja futhi ongasetshenziswa ngqo umuntu obhejayo, okwenzela ukuthi umuntu obhejayo akwazi ukufaka imali yokubheja ethotho ngokuthi azisebenzisele yena lowo mshini.

Ingxenye 2

Okwejwayelekile: IBhodi yezemiDlalo yeMali nokuBheja yaKwaZulu-Natali

IBhodi iyohlinzeka iLungu loMkhandlu oPhethe ngolwazi oluthile

2.(1) IBhodi kumele inikeze iLungu loMkhandlu oPhethe, mhla lu-1 kuNtulikazi onyakeni

19

ngamunye, uhlaka lwezinhloso ezihlongozwayo, imiphumela, izinkomba zamazinga okusebenza nezilinganiso zamazinga okusebenza, ukuze kugunyazwe iLungu loMkhandlu oPhethe.

(2) IBhodi kumele inikeze iLungu loMkhandlu oPhethe, mhla lu-1 kuMandulo onyakeni ngamunye, uhlaka lwamasu okusebenza lweminyaka emithathu kusukela mhla lu-1 kuMbasa wonyaka olandelayo futhi kumele lubandakanye amasu okusebenza, imiphumela, izinkomba zamazinga okusebenza nezilinganiso zokusebenza, njengoba bekukade kugunyaze iLungu loMkhandlu oPhethe.

(3) Amasu okusebenza eBhodi, imiphumela, izinkomba zamazinga okusebenza nezilinganiso zokusebenza kumele zincike ezinhlosweni, emandleni nasemajokeni eBhodi, njengoba kuqukethwe ezigabeni 6 no 7 zoMthetho futhi kumele kubandakanye ukugqugquzelwa kwezokuvakasha, kwamathuba emisebenzi, ukuthuthukiswa komnotho nenhlalo.

IBhodi iyohlizeka iKomidi lesiShayamthetho ngolwazi oluthile

3.(1) IBhodi kumele ihlinzeke umbiko eKomidini lesiShayamthetho ngokwesigaba 7(1)(s) soMthetho, njalo ngamakota onyaka, kanti lowo mbiko kumele uqukathe okungenani lolu lwazi olulandelayo –

- (a) ulwazi mayelana nazo zonke izimemo ezikhishwe yiBhodi zokuba kufakwe izicelo zamalayisensi noma zokubhalisa ngaphansi koMthetho, zekota yonyaka edlulile;
- (b) ulwazi mayelana nazo zonke izicelo zamalayisensi noma zokubhaliswa ngokoMthetho, zekota yonyaka edlulile;
- (c) ulwazi mayelana nawo wonke amalayasensi akhishiwe noma ukubhaliswa okwenziwe ngokoMthetho, ngekota yonyaka edlulile, kubandakanya amakhophi emibandela okukhishwe ngayo leyo layisensi;
- (d) ulwazi mayelana nokutholakala kwezenzo ezingahambisani noMthetho noma noMthetho wokuGembula kaZwelonke, 2004 ngasohlangothini lwabanikazi bamalayisensi, lwabantu ababhalisayo noma abanye abantu, kubandakanya izinyathelo ezithathiwe noma okuhlongozwa ukuba zithathwe mayelana nalezo zenzo zokwehluleka ukuhambisana nomthetho;
- (e) ulwazi mayelana nezicelo ezifakwe abanikazi bamalayisensi noma ababhalisayo ngaphansi koMthetho zokuba kuchitshiyelwe imibandela yelayisensi noma yokubhalisa;
- (f) ulwazi mayelana nenqubekelaphambili yoguquko embonini yezemijaho yamahashi

nezokubheja esiFundazweni;

(g) umbiko ochaza kabanzi ngazo zonke izimali, izintela nezimali eziquqiwe ngekota yonyaka edlulile; kanye

(h) nolwazi mayelana nenqubekelaphambili, ngemisebenzi yeBhodi, ukuze kugqugquzelwe ezokuvakasha, ukusungulwa kwamathuba emisebenzi, nokuthuthukiswa kwezomnotho nenhlalo esiFundazweni kubandakanya ukufezekiswa kwemibandela yelayisensi, izinyathelo ezithathiwe, noma imiklamo eqhutshwe abanikazi bamalayisensi kanye nababhalisile, ewusizo ekugqugquzelweni kwezokuvakasha, ekusungulweni kwamathuba emisebenzi nasekuthuthukisweni komthono nenhlalo esiFundazweni.

(2) IBhodi kumele ihlinzeke iLungu loMkhandlu oPhethe ngekhophi yombiko ohlongozwe kwisigatshana (1).

Ukuholelwa kwabasebenzi beBhodi

4.(1) Uma iBhodi ibikela iLungu loMkhandlu oPhethe ngokwesigaba 27(4) soMthetho, iBhodi kumele ihlinzeke ngale mibhalo elandelayo nolwazi ukuze iLungu loMkhandlu oPhethe likwazi ukubika ngendlela efanele –

(a) umbhalo oveza lezo zikhundla kuphela ohlakeni lwabasebenzi beBhodi ebezivele kade zinqunyiwe ngokwesigaba 27(4) soMthetho kanye nalawo maholo avelayo, nemibandela yokusebenza, nezimpesheni kanye nemihlomulo yomhlalaphansi esikhundleni ngasinye;

(b) umbhalo oveza izikhundla ezikhona nalezo ezihlongozwayo ohlakeni lwabasebenzi beBhodi futhi oveza amaholo ahlolongozwayo, imibandela yokusebenza ehlongozwayo kanye nezimpesheni nemihlomulo yomhlalaphansi ehlongozwayo kulezo zikhundla ezikhona nezihlongozwayo;

(c) umbhalo oveza incazelo yomsebenzi yesikhundla ngasinye esihlongozwayo nesikhona ohlakeni lwabasebenzi beBhodi, ngale ndlela elandelayo –

(i) imininingwane yomsebenzi efinqiwe, kubandakanya, phakathi kokunye, isihloko somsebenzi, indawo aqashwe kuyo nazosebenzela kuyo, kuleso sikhundla;

(ii) inhloso yomsebenzi, kubandakanya isitatimende esifishane esicacile ngenhloso nesizathu sokusungulwa kwaleso sikhundla;

(iii) incazelo mayelana nezinhloso zaleso sikhundla, kubandakanya izinjongo okumele zifezekiswe ukuze kufezwe izinhloso zaleso sikhundla, futhi kucaciswe

21

kahle izinga okumele kwenziwe ngalo lowo msebenzi, kubandakanya phakathi kokunye, amajoka okuphatha nokulawula, uma kudingekile; kanye

(iv) namakhono okumele umsebenzi abe nawo ukuze akwazi ukwenza lowo msebenzi;

(d) isitatimende esikhombisa zonke izindleko zeBhodi mayelana nohlaka lokusebenza lweBhodi oluhlongozwe kwindinyana (a);

(e) isitatimende esikhombisa zonke izindleko zeBhodi mayelana nohlaka lokusebenza lweBhodi oluhlongozwe kwindinyana (b);

(f) izizathu zokusungulwa kwesikhundla ngasinye ohlakeni lokusebenza lweBhodi; futhi

(g) uma imigomo yokusebenza yesiKhulu esiPhezulu namanye amalungu abasebenzi beBhodi ingafani, le migomo yokusebenza kumele ibekwe icace embhalweni oseceleni, noma njengesithasiselo embhalweni ohlongozwe kwizindinyana (a) no (b).

(2) Uma iBhodi ithatha isinyathelo ngokwesigaba 27(4) soMthetho okokuqala ngqa, kumele ihambise umbhalo oveza lezo zikhundla ezigwalisiwe kuphela ohlakeni lokusebenza lweBhodi yezokuGembula endala yaKwaZulu-Natali naseKomidini eliLawula oBhuki elidala laKwaZulu-Natali futhi kuvele amaholo, imibandela yokusebenza, izimpesheni kanye nemihlomulo yomhlalaphansi yesikhundla ngasinye.

(3) IsiKhulu esiPhezulu singaqasha kuphela umuntu ngokwesigaba 25(1) soMthetho uma lowo muntu eqashelwa ukugcwalisa isikhala lapho iholo, imigomo yokusebenza, impesheni kanye nemihlomulo yomhlalaphansi inqunywe ngokwesigaba 27(4) soMthetho.

Izicelo zokukhokhelwa kwamalungu eBhodi amaholo nezindleko eziphathelene nemisebenzi ayenzile

5.(1) ILungu loMkhandlu oPhethe kumele liqinisekise ukuthi ikhona inqubomgomo enikezwe iBhodi mayelana nezicelo zokukhokhelwa ezenziwe amalungu eBhodi ukuze akhokhelwe amaholo nezibonelelo ezigunyazwe ngokwesigaba 17 soMthetho.

(2) Izicelo zokukhokhelwa ezenziwe yilungu leBhodi mayelana nomsebenzi owenziwe yilungu ngalinye, emsebenzini ebejulitshelwe wona lilodwa yiBhodi, kumele zesekwe isisombululo esicacile nesisemthethweni seBhodi, esinikezela lowo msebenzi kulelo lungu: Kuncike ekutheni leso sisombululo kumele sicacise kahle uhlobo nobungako bomsebenzi futhi kumele kube khona kumaminithi eBhodi.

(3) Amalungu eBhodi angeke afake isicelo sokukhokhelwa ngemisebenzi azikhethetele wona ukuyenza futhi iBhodi ingazange igunyaze kuqala ukuthi leyo misebenzi ifanele ukukhokhelwa.

(4) Izicelo zokukhokhelwa amaholo nezibonelelo ezenziwe amalungu eBhodi kumele zigunyazwe ngokusayinwa isikhulu esiqokiwe, ngaphambi kokuba kukhokhelwe noma isiphi isicelo sokukhokhelwa esenziwe ilungu leBhodi.

(5) Amalungu eBhodi ayokhokhelwa kuphela amaholo nezibonelelo ezikhokhwa ngokwenqubomgomo ehlongozwe kwisigatshana (1) futhi angeke athole amaholo kwiBhodi –

(a) njengabeluleki beBhodi; noma

(b) nganoma iyiphi inkontileka yokuhlinzeka impahla nezidingo okungene kuyona ilungu leBhodi nanoma iyiphi inkampani elihlomulayo kuyona, neBhodi.

(6) Ilungu leBhodi angeke lifake isicelo sokukhokhelwa izindleko zokuhamba ezenzeke ngaphandle kwemingcele yaseNingizimu Afrika, ngaphandle uma iLungu loMkhandlu oPhethe likhiphe imvume ebhalwe phansi yokuthi lelo lungu lingathatha lolo hambo.

Amaminithi emihlangano avulelekile ukuba abonwe

6.(1) Kuncike kwizinhlinzeka zezigaba 16(6) no 34(2) zoMthetho, amaminithi emihlangano yeBhodi nawanoma iliphi elinye ikomidi leBhodi kumele afakwe encwadini yamaminithi futhi leyo ncwadi yamaminithi kumele ivuleleke ukuba ibonwe umphakathi emahhovisi eBhodi, ngezikhathi ezijwayelekile zokusebenza zeBhodi.

(2) Zingakedluli izinsuku ezingama-45 kudlule noma imuphi umhlangano weBhodi noma wekomidi elithile leBhodi, amaminithi alowo mhlango kumele aqinisekise bese efakwa encwadini yamaminithi ehlongozwe esigatshaneni (1).

(3) Kumele kugcinwe okungenani ikhophi eyodwa yencwadi yamaminithi ehlongozwe esigatshaneni (1) endaweni ephephile, eqhelile endaweni okugcinwe kuyona incwadi yamaminithi yangempela ukuze ihlolwe umphakathi.

23

Amakhophi noma okucashunwe encwadini kanye nezimali ezikhokhwayo

7. IsiKhulu eziPhezulu, kuncike ezigabeni 16(6) no 34(2) zoMthetho, kumele sinikeze noma imuphi umuntu ocelayo, ikhophi yamaminithi noma okucashunwe emaminithini emihlangano yeBhodi noma ekomidi leBhodi uma lowo muntu ekhokha isamba semali esibekwe eMthethweni wokuGqugquzela ukuTholakala koLwazi, 2000 (uMthetho No. 2 ka 2000): Kuncike ekutheni akukho mali eyokhokhiswa uma ofaka isicelo ecele ukuthunyelelwa ngekhompyutha noma kucashunwe embhalweni iBhodi enawo ngekhompyutha.

Ukufunga nokuzibophezela

8. Uma eqokelwa kwiBhodi, amalungu eBhodi nesiKhulu esiPhezulu kumele enze lesi sifungo noma lesi sibophezelo esilandelayo –

"Mina, (amagama aphelele), ngalokhu ngiyafunga/ngiyazibophezela ukuthi, ngazikhathi zonke ngiyogqugquzela ukufezekiswa kwezinhloso zeBhodi, ngeke ngidalule ngqo noma ngandlela thile noma yiziphi izindaba engaziswe zona ngokuyimfihlo, ngiyophatha isikhundla sami ngenhlonipho nangesizotha futhi ngiyokwenza imisebenzi yesikhundla sami ngokwethembeka nangalo lonke ikhono lami, ngaphandle kokwesaba, kokuchema nangaphandle kokwenzelela, ngokuhambisana nemigomo ebekwe eMthethweni".

Ukusungulwa kwezikhwama ezikhethekile

9. Uma iBhodi ifisa ukusungula isikhwama esikhethekile njengoba kuhlangozwe esigabeni 28 soMthetho, kumele ithumele isicelo esiphelele esiqukethe imininingwane yezinjongo nezinhloso zaleso sikhwama eMkhandlwini oPhethe ukuze ithole imvume.

Ukuphathwa kwezikhwama ezikhethekile

10.(1) IBhodi kumele ivule i-akhawunti eseceleni yasebhange yesikhwama ngasinye esikhethekile esivulayo.

(2) Zonke izimali ezitholwa yileso sikhwama esikhethekile kumele zifakwe ngokushesha kuleyo akhawunti yaso.

(3) Impahla yesikhwama esikhethekile, kuncike ekugunyazweni kuqala iLungu oMkhandlu

24

oPhethe, kumele isetshenziselwe izinhloso zaleso sikhwama noma ezinye izinhloso ezingashayisani nezinhloso zaleso sikhwama njengoba kunganquma iLungu loMkhandlu oPhethe.

(4) Zonke izimali ezitholwa yisikhwama futhi ezingakwazi ukuthi zitshalwe kumele zitshalwe yiBhodi ukuze kuhlomule isikhwama: Kuncike ekutheni kumele kuqinisekise ukuthi lolu tshalomali akulona oloholo olusolisayo.

Amandla eBhodi okuhlulisa noma okugweba umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile

11. Isamba semali noma senhlawulo engabizwa yiBhodi uma ihlawulisa umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile angeke seqe kwizigidi ezimbili zamarandi: Kuncike ekutheni iBhodi angeke ihlawulise isamba senhlawulo esiphindwe kabili emalini ekhokhwayo, kwintela ekhokhwayo noma kwinhlawulo ekhokhwayo noma ingxenye yayo, uma icala kungukwehluleka ukukhokha ngesikhathi imali ekhokhwayo, intela ekhokhwayo noma inhlawulo noma ingxenye yayo.

ISAHLUKO 2

IZINHLENGEKO EZIPHATHELENE NEZICELO, ABANIKAZI BAMALAYISENSI NABANTU ABABHALISILE

Ingxenye 1

*Izinhlizeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: IziCelo noPhenyo*

Izicelo nokugunyazwa kwazo

12.(1) Noma iyiphi ilayisensi, ukubhaliswa, isitifiketi sokufaneleka, ukugunyazwa nemvume etholakale kwiBhodi kumele kuncike kwimigomo namazinga abekwe eMthethweni wezokuGembula kaZwelonke.

(2) Noma iyiphi ilayisensi, ukubhaliswa, isitifiketi sokufaneleka, ukugunyazwa noma imvume ekhishwe yiBhodi ingahoxiswa, phakathi kokunye uma kunokufaneleka kokuthola ilayisensi, kokubhaliswa, kokugunyazwa noma kwemvume futhi, ngaphandle kokuvimbela ilungelo leBhodi

25

lokuqhuba uphenyo, iBhodi inelungelo lokufuna, noma inini, noma iluphi ulwazi elibona lubalulekile ukuze izenelise ukuthi ukugunyazwa kusafanele, okungulwazi okumele lunikezwe iBhodi ezinsukwini eziyi-14 iBhodi ifake isicelo salolo lwazi, noma lesi sikhathi eseluliwe esinganqunywa yiBhodi.

(3) Noma imuphi umuntu ofaka isicelo selayisensi, sokubhaliswa, sesitifiketi sokufaneleka, segunya noma semvume kudingeka ukuba anelise iBhodi kuqala ukuthi lowo muntu akenqatshelwe ekutheni anikezwe leyo layisensi, ukuba abhalise, athole isitifiketi, agunyazwe noma athole leyo mvume.

Isimemo sokuba kufakwe izicelo

13.(1) IBhodi ingamema abantu ukuba bafake izicelo zanoma iyiphi ilayisensi, zokubhaliswa, isitifiketi sokufaneleka, zokugunyazwa, zegunya noma zemvume njengoba kuhlangozwe eMthethweni.

(2) Noma inini uma iBhodi imema abantu ukuba bafake isicelo selayisensi, isiKhulu esiPhezulu kumele sishicilele isaziso esimema izicelo kwiGazethi nasemaphephandabeni okungenani amabili atholakala esifundazweni: Kuncike ekutheni lokhu angeke kwenzekwe uma isicelo kuyisicelo selayisensi yekhasino, okumele kubhekwane naso ngendlela ehlongozwe eNgxenyeni 3 yalesi Sahluko.

(3) Uma iBhodi imema ukuba kufakwe isicelo sokubhalisa, sesitifiketi sokufaneleka, sokugunyazwa noma semvume, ezimweni lapho ukungakhangiswa kwesimemo kungakhubaza abafakizicelo, iBhodi kumele ithathe izinyathelo ezibona zifanele ukuze ikhangise lesi simemo.

(4) Isaziso ezimema izicelo esihlongozwe esigatshaneni (2) –

(a) kumele sicacise ikheli lapho kutholakala khona lawo mafomu ezicelo, uma ikhona, nosuku lokuvala okumele izicelo zilethwe ngalo; futhi

(b) ingakhombisa –

(i) uhlobo nesibalo samalayisensi azokhishwa;

(ii) indawo yokusebenza ephathelene nelayisensi;

(iii) uhlobo lwenqubo esetshenziswayo uma kuhlolwa isicelo;

(iv) noma iziphi ezinye izidingo okumele umfakizicelo ahambisane nazo,

26

kubandakanya ukuhlinzeka ngezinyatheliso zeminwe; kanye

(v) nanoma imiphi eminye imininingwane noma imibhalo iBhodi, ngokubona kwayo, engayicela.

(5) Noma imuphi umuntu ophendula isimemo njengoba kuhlangozwe kulo mthethonqubo, kumele alethe isicelo ngendlela enqunywe yiBhodi emithethweni yayo.

(6) Isicelo kumele sihambisane nemali edingekayo yokufaka isicelo nanoma imaphi amapulani, imibhalo nezincwadi zemvume nolwazi njengoba kungadingwa yiBhodi.

(7) Isicelo esitholakale ngemuva kosuku lokuvala angeke sicutshungulwe yiBhodi.

(8) Umuntu ofisa ukufaka isicelo selayisensi lapho kungazange kube khona simemo esikhishwayo, angaletha, kwiBhodi, incwadi edalula intshisekelo yakhe eyenza afake lesicelo, ngendlela enganqunywa yiBhodi: Kuncike ekutheni uma leyo ncwadi yokudalula intshisekelo isiyamukelwe yiBhodi, iBhodi kumele ngemuva kwalokho ithathe isinqumo sokuthi izosikhipha noma cha isimemo esihlongozwe esigatshaneni (2), okuyothi –

(a) uma inquma ukukhipha isimemo, kudingeke ukuba ikhiphe lesicelo simemo zingakedluli izinyanga ezimbili ithathe lesicelo sinqumo; noma

(b) uma inquma ukungasikhiphi isimemo, kudingeke ukuba yazise umuntu obefake incwadi yokudalula intshisekelo mayelana nesinqumo sayo, kuhambisana nezizathu zaso, engakedluli amasonto amabili kuthathwe lesicelo sinqumo.

(9) Umuntu ofisa ukufaka isicelo –

(a) sanoma iliphi ifomu lokubhalisa elihlongozwe eMthethweni;

(b) sesitifiketi sokufaneleka; noma

(c) sokugunyazwa noma sokuthola imvume ehlongozwe eMthethweni,

lapho kungazange kube khona isimemo sokuba kufakwe izicelo esikhishwe iBhodi, angafaka isicelo kwiBhodi uma kuba nesidingo futhi kumele enze lesicelo ngendlela enqunywe yoBhodi emithethweni yayo.

Isaziso sezicelo ezitholakele nokuhlolwa kwezicelo umphakathi

14.(1) Uma umfakisisicelo efaka isicelo –

(a) sanoma iyiphi ilayisensi, ngale kwelayisensi yekhasino; noma

27

(b) sokubhalisa –

- (i) njengomkhiqizi;
- (ii) njengohlinzeka ngemisebenzi ethile;
- (iii) njengolungisa impahla;
- (iv) njengomqhubi wethotho;
- (v) njengemenenja yethotho;
- (vi) njenge-ejenti yethotho; noma
- (vii) njengemenenja kabhuki,

isiKhulu esiPhezulu kumele sishicilele isaziso sezicelo ezitholwe yiBhodi, kwiGazethi nasemaphephandabeni okungenani amabili atholakala esiFundazweni.

(2) Isaziso esihlongozwe kwisigatshana (1), kumele senziwe zingakedluli izinsuku eziyi-14 kusukela osukwini lokuvala olubhalwe esazisweni esihlongozwe umthethonqubo 13(4)(a), noma uma kungekho suku olubekiwe, ngosuku olunqunywe yiBhodi.

(3) Isaziso sezicelo ezitholakele kumele –

(a) sibe nohlu lwamagama abo bonke abantu abalethe izicelo bephendula isimemo sezicelo okukhulunywe ngaso kumthethonqubo 13, noma uma isicelo singahambisani nesimemo esinjalo, sibe namagama abo bonke abantu abayingxenye yaleso sicelo;

(b) siqukathe imininingwane yesicelo ngasinye;

(c) sikhombise ukuthi izicelo zivulelekile ukuba zihlolwe umphakathi, isikhathi esinqunywe esazisweni, okuyoba yisikhathi esisukela osukwini olubekwe esazisweni, kuncike ebumfihlweni bolwazi okungamele ludalulelwe umphakathi ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigaba 30(5) nesigaba 34(2) soMthetho; futhi

(d) simeme abantu abanentshisekelo ukuba –

(i) balethe izethulo ezibhalwe phansi, ngokuhambisana nezinhlinzeko zomthethonqubo 17, mayelana nanoma isiphi isicelo noma zonke izicelo ezithintekayo, esiKhulwini esiPhezulu, ngosuku lokuvalwa kokuhlolwa kwezicelo umphakathi oluhlongozwe endimeni (c) ngasenhla; futhi

(ii) bakhombise, ezethulweni ezibhalwe phansi, ukuthi bayafuna yini ukwenza izethulo ngomlomo, ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigaba 37 soMthetho, uma iBhodi isilalela izicelo.

(3) Zonke izicelo zamalayisensi ekhasino kumele zicutshungulwe ngendlela ehlongozwe kwiSahluko 3 sale mithethonqubo.

Izethulo zabantu abanentshisekelo nempendulo evela kofake isicelo ezethulweni

15.(1) Noma imuphi umuntu onentshisekelo ofisa ukwenza izethulo mayelana nesicelo esithunyelwe kwiBhodi, kumele abhale incwadi ngosuku olunqunywe isiKhulu esiPhezulu njengoba kuhlangozwe kumthethonqubo 14(2)(d)(i).

(2) Izethulo kumele okungenani zibe nale mininingwane elandelayo –

- (a) igama lomfakisisicelo lezo zethulo eziphathele enaye;
- (b) izizathu zokwenziwa kwalezo zethulo;
- (c) igama, ikheli nenombolo yocingo yomuntu othumela izethulo; kanye
- (d) nokuthi lowo muntu owenza izethulo uyafisa yini ukwenza izethulo ngomlomo uma iBhodi isilalela isicelo ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigaba 37 soMthetho.

(3) Noma iziphi izethulo ezingenayo le mininingwane edingwa yisigatshana somthethonqubo (2) azisebenzi futhi kumele zithathwe njengezingazange zithunyelelwe iBhodi.

(4) Umuntu owenza izethulo kumele akhombise ukuthi kungani iBhodi kumele inqume, ngokwesigaba 34(3) soMthetho, ukuthi igama lakhe akumele lidalulwe.

(5) Zingakedluli izinsuku eziyi-14 sithole isethulo, isiKhulu esiPhezulu kumele, kuncike kwisigaba 34(3) soMthetho, sithumelele umfakisisicelo othintekayo ikhophi yalezo zethulo ngomuntu mathupha, ngeposi noma ngefeksi.

(6) Umfakisisicelo kumele abuyise noma iyiphi impendulo mayelana nezethulo zingakedluli izinsuku eziyi-14 kusukela osukwini athunyelelwe ngalo lezo zethulo: Kuncike ekutheni iBhodi ingelula isikhathi uma umfakisisicelo ebeka izizathu ezizwakalayo zokucela ukwelulelwa isikhathi.

(7) Noma iziphi izethulo, izimpendulo zazo nanoma iluphi olunye ulwazi oluchitshiyelwe noma olwengeziwe lwanikezwa iBhodi kumele, kuncike ezinhlinzekweni zesigaba 30(1) nesigaba 34(2) no (3) soMthetho, zivuleleke ukuhlolwa umphakathi nabantu abanentshisekelo ngalezo zikhathi ezijwayelekile zokusebenza zeBhodi isikhathi esinganqunywa yiBhodi.

Umbiko wamaphoyisa

16. IsiKhulu esiPhezulu kumele, uma sithola isicelo selayisensi, sicele umbiko eMbuthweni wamaPhoyisa waseNingizimu Afrika mayelana –

- (a) namacala, okungaba enziwe kwiRiphabhulikhi noma kwenye indawo, aqoshiwe, ake alahla umfakisicelo nanoma imuphi omunye umuntu ozokuba yingxenywe yebhizinisi elihambisana naleso sicelo;
- (b) nezinye izinto, ngokubona kwaboMbutho wamaPhoyisa waseNingizimu Afrika, ezidingekayo ukuze iBhodi izicubungule mayelana naleso sicelo; kanye
- (c) nanoma iluphi olunye udaba iBhodi engalubona lufanele.

Ukuchitshiyelwa kolwazi nokutholakala noma nokuvezwa olunye ulwazi

17.(1) Umfakisicelo, uma egunyazwe iBhodi, angachibiyela isicelo nganoma iyiphi indlela ngaphambi kokuba iBhodi ithathe isinyathelo sokugcina.

(2) IBhodi, ngesaziso esibhalwe phansi, ingacela noma imuphi umuntu ofake isicelo sokubhalisa noma umuntu osebenzisana naye, ukuba ahlinzeke olunye ulwazi olwengeziwe olungadingwa yiBhodi, ukuze ikwazi ukucubungula kahle isicelo sakhe.

(3) Noma inini uma iBhodi icela olunye ulwazi kumfaki wesicelo selayisensi ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigaba 36 soMthetho noma kumfakisicelo sokubhalisa ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigatshana somthethonqubo (2), kumele icacise usuku okumele lolo lwazi olwengeziwe lufike ngalo kwiBhodi.

(4) Ukwehluleka ukuletha ulwazi olwengeziwe ngosuku olunqunyiwe kungaba yisizathu sokuthi isicelo sichithwe yiBhodi.

Ukukhokhwa kwezindleko zophenyo

18.(1) Ngokwenhloso yalo mthethonqubo "umfakisicelo" kushiwo ofake isicelo –

- (a) selayisensi;
- (b) sokuchibiyela, sokuguqula, sokushintsha umbandela obekwe kwilayisensi;
- (c) sokudlulisela ilayisensi;
- (d) sokususa ibhizinisi lakhe ezakhiweni ezithile ezibhalwe kwilayisensi aliyise kwezinye izakhiwo;
- (e) sanoma ikuphi ukubhaliswa noma imvume edingekayo ngaphansi kweSahluko 13,

30

14, 15 noma 16 soMthetho; noma

(f) sokugunyaza uhlelo lokugcinwa kwamarekhodi ngekhompyutha.

(2) Ngaphambi kokuqala uphenyo mayelana nomfakisicelo, iBhodi noma umuntu oqashwe yiBhodi ukuphenya ngamalayisensi, kumele abale izindleko ezingase zidingeke uma kwenziwa uphenyo futhi kumele akhokhelwe imali eyidiphozi kuqala umfakisicelo enganqunywa uyena.

(3) Imali eyidiphozi okukhulunywe ngayo kwisigatshana somthethonqubo (2) kumele ikhokhwe kwi-akhawunti yasebhange yeBhodi, njengoba kuhlongozwe esigabeni 27(3)(a) soMthetho.

(4) IBhodi, noma oqashwe yiBhodi ukuphenya ngamalayisensi, noma inini uma esenza uphenyo, angacela umfakisicelo ukuba akhokhe enye imali eyidiphozi mayelana nezindleko zophenyo njengombandela wokuba kuqhutshekwe nophenyo.

(5) Zingakedluli izinsuku ezingama-30 kuphothulwe uphenyo, iBhodi noma oqashwe yiBhodi ukuphenya ngamalayisensi, kumele anikeze umfakisicelo othintekayo imininingwane yezindleko nezimali ezidingekayo mayelana nophenyo, okumele zilingane nemali eyidiphozi ekhokhwe umfakisicelo, futhi zonke ezinye izimali okudingeka zibuyiselwe umfakisicelo kumele zibuyiselwe kumfakisicelo uma iBhodi isikhiphe isinqumo esibhalwe phansi mayelana nesicelo.

(6) IBhodi angeke ikhiphe isinqumo sayo esibhalwe phansi mayelana nanoma isiphi isicelo ngaphandle uma imali yezindleko zophenyo isikhokhwe yonke.

(7) Uma kuhoxiswa isicelo, njengoba kuhlongozwe kumthethonqubo 20, iBhodi noma oqashwe yiBhodi ukuphenya ngamalayisensi, kumele abuyisele umfakisicelo izimali ezikhokhwe umfakisicelo mayelana nophenyo noma izimali ezisalile, ngesikhathi iBhodi yamukela ukuhoxiswa kwesicelo.

Umfakisicelo uyoqinisekisa ukuthi ulwazi luyiqiniso futhi luphelele

19.(1) Umfakisicelo kumele aqinisekise ukuthi lonke ulwazi esicelweni sakhe luyiqiniso futhi luphelele ngaphambi kosuku iBhodi eyocubungula ngalo isicelo sakhe noma eyokhipha ngalo isinqumo esibhalwe phansi mayelana nesicelo.

(2) Uma kwenzeka kuba nezinguquko kulokho okubhalwe esicelweni ngemuva kokuba

31

sesihanjisiwe kwiBhodi, ngaphambi kokuba isicelo sicutshungulwe futhi ngaphambi kokuba iBhodi ikhiphe isinqumo esibhalwe phansi mayelana naleso sicelo, umfakisisicelo kumele ngokushesha azise iBhodi ngencwadi mayelana nanoma iziphi izinguquko esezikhona esicelweni sakhe.

(3) Uma ithola isaziso esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (2) iBhodi kumele icele isiKhulu esiPhezulu ukuba siqale phansi inqubo ehlongozwe kumthethonqubo 14.

Ukuhoxiswa kwesicelo

20.(1) Umfakisisicelo angacela iBhodi, ngencwadi, ukuba ihoxise isicelo sakhe noma inini ngaphambi kokuba iBhodi ikhiphe isinqumo mayelana nesicelo.

(2) IBhodi, ngokubona kwayo, uma kwenzeka ukuthi kunophenyo oluqhubekayo mayelana nesicelo, ingalumisa, okungathi ngemuva kwalokho kusetshenziswe izinhlinzeko zomthethonqubo 28 nezingququko ezifanele, kufane nokuthi uphenyo luphuthuliwe.

Ukulalelwa kwesicelo

21.(1) IBhodi kumele ilalele izicelo ngendlela ehlongozwe esigabeni 37 soMthetho, –

- (a) zingakedluli izinsuku ezingama-30 kuphuthulwe uphenyo oluhlongozwe esigabeni 35 soMthetho; noma
- (b) uma umfakisisicelo kudingeka alethe impendulo kwizethulo ngokuhambisana nomthethonqubo 15(6), ezinsukwini ezingama-30 ngemuva kosuku okumele umfakisisicelo alethe ngalo lezo zethulo.

(2) IBhodi, zingakedluli izinsuku ezingama-30 kuphuthulwe uphenyo oluhlongozwe esigabeni 35, ingalalela noma isiphi isicelo sokubhalisa njengomkhiqizi, ohlinzeka ngemisebenzi noma olungisa impahla.

(3) Ukulalelwa kwesicelo okuhlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (2) kuvulelekile emphakathini.

Izizathu ezenza umfakisicelo abe umuntu ongakufanele nongakulungele ukugunyazwa kwesicelo sakhe

22. IBhodi, uma umfakisicelo, ngesikhathi efaka isicelo kwiBhodi –

- (a) eqamba amanga ngesitatimende asenzile, azi kahle ukuthi uqamba amanga;
- (b) egwema ukudalula noma imaphi amaqiniso okubekudingeka ukuba awadalule esicelweni; noma
- (c) egwema ukudalula amaqiniso, okuthe uma ewagwema isicelo sakhe saba ngesidukisayo,

ingathola lowo mfakisicelo engumuntu ongakufanele nongakulungele ukugunyazwa ngokwesigaba 32(1)(l) soMthetho.

Ithuba lokulungisa izizathu zokungafaneleki

23.(1) Umfakisicelo ongafanelekile ngokoMthetho, ngaphambi kokuba iBhodi ithathe isinqumo mayelana nesicelo, kumele anikezwe isikhathi esingeqile ezinsukwini ezingama-60, njengoba kunganquma iBhodi, ukuba alungise izimo ezimenza angafaneleki.

(2) Uma iBhodi inquma ukuthi umfakisicelo ngeke akwazi ukulungisa izimo ezimenza angafaneleki, inganquma ukungamnikezi umfakisicelo ithuba lokuba alungise izimo ezimenza angafaneleki.

Ukudluliselwa kwelayisensi

24.(1) Uma kwenzeka umnikazi welayisensi efisa ukudlulisela ilayisensi yakhe komunye umuntu, kumele alethe incwadi yesicelo kwiBhodi.

(2) Izinhlinzeko zale ngxenye, ngaphandle komthethonqubo 13, zisebenza nezinguquko ezidingekile esicelweni sokudlulisela ilayisensi komunye umuntu.

Ukususwa kwebhizinisi liyiswa kwezinye izakhiwo

25.(1) Uma umnikazi welayisensi noma obhalisile efisa ukususa ibhizinisi lakhe elithole ilayisensi noma elibhaliswe ngokwalo Mthetho, ezakhiweni ezibhalwe kwilayisensi noma esitifiketini sokubhaliswa, aliyise kwezinye izakhiwo, lowo mnikazi welayisensi noma lowo muntu obhalisile kumele afake isicelo uqala kwiBhodi, ngencwadi, semvume yokuyisa ibhizinisi lakhe kwezinye izakhiwo.

(2) IBhodi ingagunyaza isicelo ngemibandela ethile noma ngaphandle kwemibandela: Kuncike ekutheni angeke isigunyaze isicelo –

(a) sokuyisa ibhizinisi ezakhiweni ezingaphandle kwendawo enqunywe yiBhodi, mayelana nalelo bhizinisi; noma

(b) uma kuyikhasino, ukuyiswa kwekhasino ezakhiweni ezisendaweni engaphandle kwendawo lapho kudingeka ikhasino ibe khona ngokwemiyalelo ekhishwe yiLungu loMkhandlu oPhethe ngokwesigaba 47(1)(b) soMthetho.

Ingxenye 2

*Izinhlinzeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, naBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: Ukulalelwa kwezicelo nokukhishwa kwamalayisensi*

Inqubo yokulalelwa kwesicelo

26.(1) Inqubo yokulalelwa kwesicelo kumele, njengoba inganqunywe eMthethweni, inqunywe yiBhodi noma umuntu okunguyela owengamele lokho kulalelwa kwesicelo: Kuncike ekutheni yonke inqubo kulokho kulalelwa kwesicelo kumele ihambisane nemithetho elandelwayo yezobulungiswa.

(2) IBhodi noma umuntu owengamele ukulalelwa kwesicelo angayalela ukuba sichazwe sonke isicelo ngomlomo yilowo muntu onikezwe ithuba lokwethula isicelo futhi angabeka imikhawulo yesikhathi okumele asikhulume.

Ukuqoshwa kwenqubo yokulalelwa kwesicelo

27.(1) IBhodi noma umuntu owengamele kumele ayalele ukuba kugcinwe amaminithi enqubo yokulalelwa kwesicelo.

(2) Izethulo ezenziwe ngomlomo kumele ziqoshwe ngendlela ezoqinisekisa ukuthi kugcinwa konke okukhulunyiwe futhi kumele zigcinwe yiBhodi isikhathi okungenani esiyiminyaka emithathu ngemuva kokuba iBhodi ikhiphe isinqumo esibhalwe phansi mayelana nesicelo noma esinye isikhathi kuze kuphuthulwe isikhalo, enye inqubo yomthetho noma njengoba kudingeka ngokweminye imithetho.

34

(3) Izethulo ezenziwe ngomlomo kumele ziqoshwe uma kucela noma iluphi uhlangothi uma lukhokha imali enqunywe eMthethweni wokuGqugquzelwa kokuTholakala koLwazi, 2000 (uMthetho No. 2 ka 2000).

Izinqumo, ukukhishwa kwamalayisensi noma kwezitifiketi zokubhalisa nokuvuselelwa kwazo

28.(1) IBhodi noma ikomidi kumele likhiphe isinqumo esibhalwe phansi mayelana nazo zonke izicelo elizicubungulile, kubandakanya nezizathu zezinqumo zalo.

(2) Isinqumo seBhodi noma sekomidi kumele siqale ukusebenza uma sekukhishwe isaziso saleso sinqumo.

(3) Uma iBhodi noma ikomidi ligunyaza isicelo selayisensi noma sokubhalisa, umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile kumele, ezinsukwini ezingama-30 ethole isaziso esivela kwiBhodi mayelana nesicelo, akhokhe izimali ezidingekayo ezinqunywe oHlelweni 2 loMthetho, ezikhokhelwa ukukhishwa kwelayisensi noma kwesitifiketi sokubhalisa.

(4) Uma isithole izimali ezidingekayo ezihlongozwe kwisigatshana (5) futhi uma umfakisisicelo ehambisana nazo zonke izidingo zoMthetho, iBhodi kumele ikhiphe ilayisensi noma isitifiketi sokubhalisa ngemuva kwalokho.

(5) Ngaphandle uma uMthetho uhlinzeka ukuthi ilayisensi noma ukubhaliswa kuphelelwa yisikhathi mhla zingama-31 kuZibandlela, bonke abanikazi bamalayisensi nabantu ababhalisile kumele, phakathi komhla lu-1 kuMasingana nomhla lu-1 kuNhlolanja wonyaka ngamunye, bafake izicelo zokuvuselela amalayisensi nokubhaliswa kwawo mhla lu-1 kuMbasa walowo nyaka futhi kumele kanye nalokho bakhokhele iBhodi izimali ezidingekayo ezinqunywe oHlelweni 2 loMthetho.

(6) Uma ilayisensi noma isitifiketi sokubhaliswa sikhishwe ngemuva komhla lu-1 kuNhlolanja nganoma imuphi unyaka, umnikazi waleyo layisensi noma waleso sitifiketi, ngaphambi komhla ziyi-15 kuNdasa walowo nyaka, kumele afake isicelo sokuvuselela ilayisensi noma isitifiketi sokubhalisa, njengoba kungaba njalo, futhi kumele akhokhele iBhodi zonke izimali ezidingekayo ezinqunywe oHlelweni 2 loMthetho.

35

(7) Uma isitifiketi sokubhalisa sivuselelwa ngosuku esakhishwa ngalo, umuntu obhalisile kumele afake isicelo sokuvuselela futhi akhokhe izimali ezidingekayo, kusasele izinsuku ezingama-60 kushaye usuku esakhishwa ngalo.

(8) IBhodi angeke ikhiphe ilayisensi noma isitifiketi sokubhalisa ngenyanga kaNdasa kunoma imuphi unyaka ngaphandle uma lezo zitifiketi zokubhalisa zivuselelwa ngosuku ezakhishwa ngalo.

Ingxenye 3

Izinhlinzeko eziphathelene nazo zonke iziCelo, naBanikazi bamaLayisensi naBantu ababhalisile: Ukufaneleka koMuntu wesiThathu nama-Ejenti ezindawo zokuGembula

Umnikazi welayisensi uyodalula imininingwane yezinkontileka nezivumelwano zebhizinisi

29.(1) Uma iBhodi idinga ukuba umnikazi welayisensi adalule imininingwane ehlongozwe esigabeni 46(a) soMthetho, kumele icele ulwazi elubona lubalulekile kumnikazi welayisensi ngokuthi imnikeze isaziso, kuleso saziso kumele icacise usuku edinga ukuthi lolo lwazi oludingekayo lufinyelele ngalo kwiBhodi.

(2) IBhodi, ngemuva kokunikeza umnikazi welayisensi ithuba lokubeka udaba lwakhe, ingayalela umnikazi welayisensi ukuba anqamule noma iyiphi inkontileka noma isivumelwano ngosuku olunqunywe yiBhodi.

(3) Noma inini uma iBhodi iyalela umnikazi welayisensi ukuba achibiyele noma anqamule inkontileka noma isivumelwano, kumele inikeze umnikazi welayisensi izizathu zezinqumo sayo.

Isicelo sesitifiketi sokufaneleka somuntu othile osebenzisana nomnikazi welayisensi

30.(1) Isicelo sesitifiketi sokufaneleka esihlongozwe esigabeni 46(b) soMthetho kumele –

(a) senziwe ngendlela futhi kusetshenziswe ifomu elinqunywe yiBhodi emithethweni yayo;

(b) sihambisane nemali edingekayo yokufaka isicelo enqunywe oHlelweni 2 loMthetho; futhi

(c) sihambisane nemibhalo nemininingwane engadingwa yiBhodi.

36

(2) IBhodi ingagunyaza isicelo kuncike kunoma iyiphi imibandela noma ingachitha isicelo sesitifiketi sokufaneleka.

(3) Izinhlinzeko zeNgxenywe 1, 2 no 3 yeSahluko 2 zisebenza nezinguquko ezidingekayo noma inini uma umuntu efaka isicelo sesitifiketi sokufaneleka.

Ukuhlomula ngokwezezimali komnikazi wesitifiketi sokufaneleka

31. Izinhlinzeko zeNgxenywe 4 yeSahluko 2 zisebenza nezinguquko ezidingekayo kumnikazi wesitifiketi sokufaneleka.

Ukumiswa nokwesulwa kwesitifiketi sokufaneleka

32. IBhodi, ngemuva kokunikeza umnikazi wesitifiketi sokufaneleka ithuba lokubeka uhlangothi lwakhe, ingamisa lezo sitifiketi isikhathi esithile noma yesule leso sitifiketi –

(a) uma ulwazi olunikezwe esicelweni saleso sitifiketi kubonakala sengathi lungamanga noma lukhishwe izinto ezithile zibalulekile;

(b) uma umnikazi wesitifiketi ehlulekile ukulandela noma ephule imigomo nemibandela yesitifiketi noma ezinye izinhlinzeko zoMthetho, zale Mithethonqubo noma zemithetho yeBhodi; noma

(c) uma kunezizathu ezizwakalayo zokwenze njalo futhi kuhambisana nezinhloso zeBhodi kanye nokulawulwa ngendlela kwezokugembula.

Ukunqanyulwa kwesivumelwano noma kokusebenzisana

33.(1) Uma iBhodi –

(a) ichitha isicelo selayisensi yokufaneleka; noma

(b) imisa noma yesula isitifiketi sokufaneleka,

umnikazi welayisensi kumele ayeke ukwemukela izimpahla noma imisebenzi kulowo mfakisisicelo noma kulowo mnikazi wesitifiketi sokufaneleka.

(2) Uma kunqanyulwa isivumelwano noma ukusebenzisana phakathi komnikazi welayisensi nomnikazi wesitifiketi okungenziwa yinoma imuphi phakathi kwabo, zombili izinhlangothi kumele zazise iBhodi ngokushesha mayelana nokunqanyulwa kwaleso sivumelwano.

Izinhlizeko zeNgxeny eziwebenza kubakhiqizi ababhalisile, kubahlizeki nakwabalungisa impahla

34. Izinhlizeko zale Ngxeny zisebenza nezinguquko ezidingekayo kubakhiqizi ababhalisile, kubahlizeki bempahla nakwabalungisa impahla.

Ingxeny 4

Izinhlizeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, naBanikazi bamaLayisensi naBantu ababhalisile: Ushintsho ekuHlomuleni ngokwezeziMali

Isaziso sethuba lokuhlomula nesicelo semvume

35.(1) Umnikazi welayisensi noma obhalisile, onelayisensi noma obhalise ngokoMthetho, othola umuntu ozokuba namandla okulawula ngqo noma ngandlela thile noma ozohlomula ngokwezezimali ebhizinisini lakhe lowo mnikazi welayisensi noma lowo muntu obhalisile, kumele, ngokushesha azise iBhodi ngencwadi –

(a) mayelana nendlela azohlomula ngayo lowo muntu; kanye

(b) negama neminingwane yokuxhumana yalowo muntu ozohlomula;

ngemuva kwalokho kumele anikeze iBhodi ngolunye ulwazi iBhodi engalubona lubalulekile.

(2) Noma imuphi umuntu oba namandla okulawula ngqo noma ngandlela thile njengoba kuhlangozwe kwisigatshana somthethoqhubo (1) kumele, ezinsukwini eziyi-14 afake isicelo kwiBhodi semvume yokuba nalawo mandla okulawula.

(3) Uma umuntu efaka isicelo esihlongozwe kwisigatshana somthethoqhubo (2) sokuthola ilungelo lokuhlomula ngokwezezimali ngamaphesenti angaphansi kwayisi-5 ebhizinisi lomnikazi welayisensi noma lomuntu obhalisile, iBhodi kumele icubungule isicelo futhi –

(a) ingakhipha imvume ngokushesha mayelana nesicelo sokuthola lelo lungelo lokuhlomula ngokwezezimali; noma

(b) ingenza ukuthi izinhlizeko zezigaba 32 kuya ku 38 soMthetho zisebenze esicelweni semvume yalelo lungelo lokuhlomula, nokuthi isicelo kumele siphathwe ngendlela efanele.

(4) Isicelo semvume yokuthola ilungelo lokuhlomula ngokwezezimali kunoma iyiphi ikhasino, ibhingo, umqhubi womzila, kumqhubi wendawo ozimele, umnikazi welayisensi yomqhubi

38

wendawo, noma kumkhiqizi wempahla yokugembula obhalisile, kohlinzeka impahla noma kolungisa impahla, kumele senziwe ngefomu elinqunywe yiBhodi futhi kumele sihambisane nemali edingekayo yesicelo enqunywe oHlelweni 2 loMthetho nanoma imiphi eminye imibhalo nolwazi njengoba kungacela iBhodi.

(5) Uma umuntu efaka isicelo esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (2) izinhlinzeko zeNgxenywe 1, 2 no 3 zeSahluko 2 sale mithethonqubo ziyasebenza, ngaphandle komthethonqubo 13, osebenza nezinguquko ezidingekayo, kuleso sicelo.

Ukunqunywa kokufaneleka nokungafaneleki kwesicelo

36.(1) IBhodi ingagunyaza noma ichithe isicelo esihlongozwe kumthethonqubo 30(2).

(2) Noma inini uma iBhodi ithola ukuthi umfakisisicelo akakufanele ukuhlomula ebhizinisini lanoma imuphi umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile, kumele isichithe lesicelo.

(3) Uma iBhodi ichitha isicelo njengoba kuhlomozwe kwisigatshana somthethonqubo (2) umfakisisicelo kumele ahoxe ekuhlomuleni ebhizinisini lomnikazi welayisensi noma lomuntu obhalisile ezinyangeni eziyisithupha noma isikhathi esingaphezu kwaleso uma kunezizathu ezizwakalayo ezingemukelwa yiBhodi.

(4) IBhodi, noma inini ngemuva kokuthola ukuthi umuntu ukufanele ukuhlomula emisebenzini yekhasino, yebhingo, yomnikazi welayisensi yomqhubi womzila noma yomqhubi wendawo futhi isimnikezile lowo muntu ithuba lokubeka uhlangothi lwakhe, ingathola lowo muntu engasakufanele ukuqhubeka nalokho kuhlomula.

(5) Uma iBhodi ithola ukuthi umuntu akakufanele ukuhlomula njengoba kuhlomozwe kwisigatshana somthethonqubo (4) lowo muntu kumele ahoxe kulokho kuhlomula ebhizinisini lomnikazi welayisensi zingakedluli izinyanga ezintathu kusukela osukwini iBhodi ekhiphe ngalo isinqumo.

(6) Kusukela osukwini iBhodi ekhiphe ngalo isaziso kumuntu otholakale engakufanele ukuhlomula ngokwesigatshana somthethonqubo (2), lowo muntu kumele ahoxe elungelweni lakhe nqgo noma analo ngomuntu ojutshwe uyena noma ophakanyiswe uyena, lokuvota alithole ngokuhlomula ebhizinisini lomnikazi welayisensi.

Abahlomulayo bayodalulwa

37. Umuntu angeke ahlomule noma avunyelwe ukuhlomula kwilayisensi njenge-ejenti noma njengophakanyiswe umuntu ohlomulayo noma omunye ohlomulayo ongadaliwe.

Ingxenye 5

*Izinhlizeko eziphathelele nazo zonke iziCelo, naBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: UkuBhaliswa kwabaSebenzi*

Abasebenzi abakhethekile abaqashwe umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile

38.(1) Ngokwezinhloso zokubhalisa abasebenzi abakhethekile ngokwesigaba 65 soMthetho –

(a) uma kukhulunywa ngomuntu oqashwe umnikazi welayisensi yekhasino, umnikazi welayisensi yebhingo, umqhubi womzila noma umqhubi wendawo ozimele, osesikhundleni sokuba yimenenja, kumele kubandakanye bonke abantu abasungula izinqubomgomo zezokuphatha zokusebenza; futhi

(b) uma kukhulunywa ngomuntu ogunyazwe umnikazi welayisensi yekhasino, yebhingo, umqhubi womzila noma umqhubi wendawo ozimele, ukuthatha izinqumo ezilawula ukusebenza komnikazi welayisensi, kumele kubandakanye –

(i) noma imuphi umuntu onegunya lokuqapha noma lokulawula isikhathi sokusebenza kwanoma imiphi imisebenzi yezokugembula noma yokuqapha, kubandakanya phakathi kokunye, ukuqapha noma ukulawula konke ukusebenza kwemishini yokugembula, kwemishini yemidlalo yemali noma ezinye izinhlelo zemidlalo yemali; kanye

(ii) nanoma imuphi umuntu onamandla okuqapha nokunikeza labo bantu imiyalelo.

(2) Ngokwezinhloso zesigatshana somthethonqubo (1) iBhodi ayenqatshelwe ukuba ithathe isinqumo sayo ngokufaneleka komsebenzi okhethekile, ngokwezinga lalowo msebenzi owenziwayo, kodwa kumele ibhekelele imisebenzi namajoka omuntu kanye nomuntu othintekayo.

Ubufakazi bokubhalisa kumarekhodi okuqashwa omnikazi welayisensi

39. Umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile, mayelana nabo bonke abasebenzi okudingeka ukuba babhalise noma bathole amalayisensi ngokoMthetho nangokwale Ngxenye, kumele agcine amakhophi ezitifiketi zokubhaliswa kumarekhodi akhe okuqasha.

Ukumiswa noma ukwesulwa kokubhaliswa

40. Uma kwenzeka umsebenzi okudingeka abhalise ngokoMthetho noma athole ilayisensi ngokoMthetho wezokuGembula kaZwelonke, ukubhalisa kwakhe –

- (a) kwesuliwe yiBhodi ngokuhambisana nezinhlizweko zesigaba 71 soMthetho, umnikazi welayisensi noma umuntu obhalisile oqashe lowo muntu kumele ayekise lowo muntu okwesikhashana ukusebenza kuleso sikhundla esidinga ukuba abhalise; noma
- (b) kumisiwe yiBhodi ngokuhambisana nezinhlizweko zesigaba 71 soMthetho, umnikazi welayisensi oqashe lowo muntu kumele amise okwesikhashana lowo muntu kunoma isiphi isikhundla esidinga ukuba abhalise, isikhathi amiswe sona yiBhodi.

Ingxenye 6

*Izinhlizweko eziphathelene nazo zonke iziCelo, aBanikazi bamaLayisensi naBantu
abaBhalisile: Izinhlizweko ezingxubevange*

Ilayisensi kumele ibekwe obala

41. Ilayisensi ekhishwe ngokwezinhlizweko zoMthetho kumele ibekwe obala endaweni ebonakala kalula ezakhiweni zebhizinisi elikhishelwe leyo layisensi.

**ISAHLUKO 3
AMAKHASNO**

Ingxenye 1

AmaKhasino: Izicelo zamaKhasino nezicelo zamaLayisensi

Ukukhishwa kwencwadi yokufaka isicelo

42.(1) IBhodi ingamema abantu abanentshisekelo ukuba bafake izicelo zemiklamo yokwakha amakhasino esiFundazweni ngemuva kokuyalelwa yiLungu loMkhandlu oPhethe njengoba kuhlangozwe esigabeni 47(1) soMthetho.

(2) Isimemo sezicelo kumele –

- (a) sikhombise isibalo samalayisensi azokhishwa;
- (b) siveze uhlelo lokuhlola okumele lulandelwe yiBhodi ukukhetha abanikazi bamalayisensi abafanele, kubandakanya noma iluphi udaba oluhlongozwe emyalelweni weLungu loMkhandlu oPhethe okhishwe ngokwesigaba 47 soMthetho: Kuncike ekutheni akukho hlelo oluhlonzwe yiBhodi okumele lushayisane nomyalelo weLungu loMkhandlu oPhethe;
- (c) kuncike esigabeni 49 soMthetho, sikhombise inqubo ezolandelwa yiBhodi ukukhetha abafakizicelo okuyibona abazothola amalayisensi, kubandakanya lezo zinqubo zenqubomgomo eziqukethwe kwimiyalelo yeLungu loMkhandlu oPhethe ezikhishwe ngokwesigaba 47 soMthetho, uma zikhona: Kuncike ekutheni akukho nqubo ehlonzwe yiBhodi okumele ishayisane nemiyalelo; futhi
- (d) sibandakanye nezimali ezikhokhwayo emazingeni ehlukahlukene okufaka isicelo.

Isimemo sokufaka izicelo zelayisensi yekhasino

43.(1) Uma seluqedliwe uhlelo lokuhlolwa oluhlongozwe kumthethonqubo 42(2)(b), njengoba lusetshenziswa kwizethulo zemiklamo yokwakhiwa kwekhasino nangemuva kokubonisana neLungu loMkhandlu oPhethe, iBhodi kumele imeme abantu abebenze izethulo ukuba benze izicelo zelayisensi yekhasino: Kuncike ekutheni iBhodi kumele icacise kuleso simemo uhlelo lokuqala lohlu lwezethulo ezilethiwe ngenhloso yokuthi kukhethwe abafakizicelo okuyibona abazothola amalayisensi.

(2) Isimemo esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1) kumele siveze ukuthi isicelo kumele senziwe sihambisane nezidingo ezibekwe “eNcwadini yesiCelo sezeThulo” futhi kumele iveze zonke ezinye izidingo zeBhodi eziyizincwadi neminingwane zokweseka isicelo.

(3) Kuncike kumthethonqubo 22, iBhodi kumele uma ithola isicelo esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1), kubandakanya nezimali ezikhokhwayo ezinqunyiwe, iqale uphenyo oluhlongozwe esigabeni 35 soMthetho.

Inqubo yokukhishwa kwelayisensi yekhasino

44.(1) Uma sekuhlungwa izicelo zelayisensi yekhasino, iBhodi kumele isebenzise inqubo okukhulunywe ngayo kumthethonqubo 42(2)(c).

42

(2) Inqubo okukhulunywe ngayo kwisigatshana somthethonqubo (1) kumele isetshenziswe ngokuthi –

- (a) kuqhathaniswe ngokwahlukana umngenelo ngamunye kuyona yonke eminye imingenelo yokuthola ilayisensi yekhasino, esigabeni esisodwa;
- (b) kunikezwe amaphuzu afanele emngenelweni ngamunye; futhi
- (c) kubalwe isibalo esiphelele samaphuzu atholakele.

(3) Isicelo selayisensi yekhasino kumele senelise iBhodi ukuthi lowo mfakisicelo unelungelo elisemthethweni mayelana nendawo lapho kuzokwakhiwa khona ikhasino futhi unayo imali nazo zonke ezinye izidingo ezizodingeka.

(4) Uma, ngokubona kweBhodi, kungekho phakathi kwabafakizicelo mayelana naleyo khasino ofake umngenelo ozwakalayo mayelana nesicelo selayisensi yekhasino, ingamema ukuba kufakwe izicelo ezintsha mayelana naleyo layisensi yekhasino.

Isicelo selayisensi yekhasino

45.(1) Noma imuphi umuntu omenywe yiBhodi ukuba afake isicelo selayisensi yekhasino kumele enze njalo ngokuhambisana nemigomo yesimemo esihlongozwe kumthethonqubo 43 futhi leso sicelo kumele sihambisane nemali yokufaka isicelo ehlongozwe oHlelweni 2 loMthetho.

(2) Izinhlinzeko zeNgxenywe 1, uma kunesidingo, nezeNgxenywe 2 no 3 zalesi Sahluko, sizebenza nezinguquko ezidingekayo, noma inini uma umuntu efaka isicelo selayisensi.

Ingxenywe 2

Amakhasino: Izinhlelo zokuQapha nokuLawula

Uhlelo lokuqapha lwamakhompyutha

46.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele agcine amarekhodi ekhompyutha aphaathelene nohlelo lokuqapha lwekhompyutha ngendlela elandelayo kahle iminyaka emihlanu.

(2) IBhodi kumele –

- (a) inqume indlela eyodwa yokuhlela ezokuxhumana phakathi kweBhodi nohlelo lwezokuqapha nokulawula lwekhasino; futhi
- (b) igunyaze ukuxhunyaniswa noma uhlelo lokuxhunyaniswa kwezinhlelo zombili.

(3) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele axhume yonke imishini yemidlalo yemali edlalwayo endaweni yakhe, ohlelweni lokuqapha nokuhlola njengoba kugunyaze iBhodi ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigatshana somthethonqubo (4).

(4) IBhodi ingagunyaza uhlelo lokuqapha nokuhlola oluhlongozwe esigabeni 58 soMthetho, olugunyazwe njengoluhambisanayo namazinga e-SABS, olwakhiwe ngendlela yokuthi –

(a) luqopha yonke imali efakwa emshinini ngamunye wokudlala uma kudlalwa;

(b) luqopha wonke amanani emali ephumile emabhokisini akhipha imali emshinini enalawo mabhokisi;

(c) luqopha inani lemali ekhokhwa umshini ngamunye wemidlalo yemali;

(d) luqopha inani lemali ekhokhwa ngesandla;

(e) lukhombisa yonke imishini ekhishiwe ohlelweni nekhona ohlelweni lokuqapha, kubandakanya usuku, isikhathi nenombolo yomshini esemthethweni; futhi

(f) luyakwazi ukubika ngokuphuma kwemali okungaveli kumamitha akwazi ukufunda uhlobo lwemali, phakathi kokunye imali efakwe emishinini ngenxa ye-hopper fill.

(5) Kuyicala kunoma imuphi umuntu ukushintsha noma ukukokotela, noma ingayiphi indlela, uhlelo lokuqapha olugunyaziwe njengoba kuhlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (4) ngaphandle kokugunyazwa yiBhodi.

Ingxenye 3

AmaKhasino: Imidlalo yaseKhasino

Izinhlobo zemidlalo yasekhasino evunyelwe ukudlalwa

47. IBhodi kumele igunyaze, uma umnikazi welayisensi yekhasino efaka isicelo, izinhlobo zemidlalo yasekhasino engadlalwa ezakhiweni zomnikazi welayisensi yekhasino futhi leyo midlalo kumele ilawulwe yimithetho yeBhodi emiswe ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigaba 7(1)(m) soMthetho.

Iziteki nemiklomelo yemidlalo yasekhasino ngale kwemishini yemidlalo yemali

48.(1) Iziteki nemikomelo etholakala kuyona yonke imidlalo egunyazwe ukuba idlalwe ekhasino kumele kuhlale kubekwe obala, okungaba isetafuleni lapho kudlalwa khona lowo mdlalo wekhasino noma endaweni esobala eseduze nendawo okudlalwa kuyona lowo mdlalo.

(2) Imininingwane nokukhokha kanye namakhadi emiklomo kumele kucacise ngokusobala izimali ezikhokhiwe noma imiklomo etholakele emdlaweni ngamunye futhi akumele kube ngendlela ezodukisa nezokhohlisa umphakathi.

Imishini yemidlalo yemali

49.(1) Yonke imishini yemidlalo yemali evulelekile ukuba idlalwe kumele ibe nesamba esiqinisekisiwe esiwina umdlali esingekho ngaphansi kwamaphesenti angama-80 kweziteki zonke.

(2) Zonke izinombolo eziwinayo, kanjalo nemiklomo ehambisana nazo, kumele kube sobala, noma kumele umdlali akwazi ukukubona, kuyona yonke imishini evulelekile ukuba idlalwe.

Ingxenye 4

AmaKhasino: Ukubhaliswa nokweSulwa kweMpahla yeMidlalo yeMali neMishini yeMidlalo yeMali noma iMishini yokuDlala kanye nokuNakekelwa kwayo

Impahla yemidlalo yemali, imishini yemidlalo yemali noma imishini yokudlala iyohambisana namazinga eSABS naweBhodi

50. Umnikazi welayisensi yekhasino akumele agcine noma alungise noma iyiphi impahla yemidlalo yemali, imishini yemidlalo yemali noma yemidlalo engagunyaziwe futhi engabhalisiwe ngokuhambisana nomthethonqubo 82.

Ukugcina impahla yemidlalo yemali, imishini yemidlalo yemali noma imishini yokudlala

51. Yonke impahla yemidlalo yemali, imishini yemidlalo yemali noma imishini yokudlala esezakhiweni zekhasino egunyazwe yiBhodi, njengoba kuhlongozwe kwisigatshana 82 kumele ifakwe kumarekhodi eBhodi.

Ukusetshenziswa nokunakekelwa kwempahla yemidlalo yemali nemishini yemidlalo yemali

52.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino akumele ashintshe ukusetshenziswa kwempahla yemidlalo yemali noma kwemishini yemidlalo yemali ebhalisiwe ngaphandle kokugunyazwa yiBhodi.

(2) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele asebenzise abantu abanelayisensi yokulungisa impahla nemishini ukuze ilungiswe ngendlela efanele.

(3) Ngale kokulandela isigatshana somthethonqubo (2) umnikazi welayisensi angalungisa, angakhanda noma angashintsha impahla noma umshini wemidlalo yemali osetshenziwa ekhasino uma kuqhutshwa imisebenzi ephathelene nelayisensi, ngokusebenzisa abasebenzi abaqeqeshiwe futhi abanesipiliyoni: Kuncike ekutheni leyo mpahla noma lowo mshini ugcinwa usesimweni ogunyazwe ukusona.

Amarekhodi ayogcinwa umnikazi welayisensi

53. Umnikazi welayisensi yekhasino kumele agcine, isikhathi esiyiminyaka eyisihlanu, irekhodi lempahla yemidlalo yemali, lemishini yemidlalo yemali nelemishini yokudlala ebhalisiwe ngokuhambisana nezinhlinzeko zale Ngxenye, kubandakanya phakathi kokunye, umkhiqizi, usuku lokuthengwa kwawo, inombolo yokubhaliswa komshini, inombolo yohlobo lwawo, inombolo yokubhaliswa kwawo yiBhodi nosuku lokubhaliswa kwawo yiBhodi.

Ingxenye 5

AmaKhasino: Ama-Chip, ama-Plaque, ama-Token, ama-Intergrated Circuits Cards nokunye kokuDlala okumele iMali

Izinhlinzeko zezincazelo

54. Lezi zinto ezilandelayo ezisetshenziselwa ukudlala, kuncike ezinhlinzekweni zale Ngxenye, zingasetshenziswa ekhasino –

- (a) "i-*chip*" okumele ibe indilinga, engabhalwa noma ingabhalwa inani layo ngamarandi, esetshenziselwa imidlalo yemali edlalwa ematafuleni ekhasino;
- (b) "i-*plaque*" okumele ibe yisikwele, yisikwele esinezinhlangothi ezimbili ezingalingani noma emise kweqanda ebhalwe inani layo ngamarandi futhi esetshenziselwa imidlalo yemali edlalwa ematafuleni ekhasino;
- (c) a "i-*token*" okumele ibe indilinga, ebhalwe inani layo ngamarandi, esetshenziselwa

46

ukudlala imishini yemidlalo yemali ekhasino enelayisensi; kanye

(d) "*i-intergrated Circuit Card*" okumele ime futhi ifane nekhadi lasebhangwe futhi esetshenziselwa ukugcina isamba semali yokudlala imishini yemidlalo yemali ekhasino enelayisensi.

Okunye kokudlala okumele imali

55.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino akumele asebenzise ezinye izinto ezimele imali zokudlala ekhasino, ngale kwama-*intergrated circuit card*, ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token*, ngaphandle uma iBhodi ikhiphe imvume yokuba kusetshenziswe uhlobo oluthile lwento yokudlala emele imali.

(2) IBhodi, ngokubona kwayo, ingenqaba ukuba kusetshenziswe ezinye izinto zokudlala ezimele imali ngale kwama-*intergrated circuit card*, ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* noma ingagunyaza isicelo kuncike kunoma imuphi umbandela ewubona ufanele.

(3) Izinhlinzeko zale Ngxenye zisebenza kuzona zonke izinto zokudlala ezimele imali: Kuncike ekutheni ukwakhiwa, umbala, usayizi nokuma kanjalo nezinga laleyo nto yokudlala emele imali yenza ukuthi ikwazi ukuhlukaniseka kuma-*intergrated circuit card*, kuma-*chip*, kuma-*plaque* noma kuma-*token* okugunyazwe yiBhodi ngokwale Ngxenye.

Inqubo yokuthola ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* kumkhiqizi wawo noma kumsabalalisi wawo

56.(1) Uma kulethwa ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* kusuka kumkhiqizi noma kulowo okusabalalisayo, umnikazi welayisensi kumele aqinisekise ukuthi kuba nabasebenzi okungenani abathathu abakhona, emunye kumele asebenze endaweni yakhe ehluke futhi kumele abhaliswe njengomsebenzi okhethekile, okuyibona okumele babe khona ukuvula nokubheka ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* alethiwe.

(2) Uma ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* esebhekiwe ngokulandela izinhlinzeko zesigatshana somthethonqubo (1), umnikazi welayisensi yekhasino kumele abhale phansi kwirejista yempahla okukhulunywe ngayo kumthethonqubo 57.

(3) Uma kwenzeka abantu ababheka ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* alethiwe bethola

47

ukuthi kukhona ukushoda noma ukungahambisani phakathi kwencwadi yokuthumela impahla yomkhiqizi noma yosabalalisa ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* kanye ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* alethiwe, kumele babike ngokushesha mayelana nalokho kushoda noma lokho kungahambisani kwempahla kwiBhodi futhi baqophe Imininingwane yakho nokubika kwabo ngalokho kwirejista yempahla.

(4) Noma imaphi ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* atholwe ngokuhambisana nezinhlinzeko zalo mthethonqubo, okungahlosiwe ukuba asheshe asetshenziwe ematafuleni noma egumbini lokheshiya ekhasino yomnikazi welayisensi, kumele aqoshwe kwirejista yempahla njengama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* agciniwe futhi agciwe umnikazi welayisensi endaweni ekhiywayo eseceleni ekungaba isesisefweni noma egumbini likakheshiya.

Irejista yokugcina ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token*

57. Umnikazi welayisensi yekhasino kumele agcine irejista yawo wonke ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* agunyaziwe ngenhloso yokuqopha noma iluphi ulwazi oludingeka ngokwale Ngxenye nangenhloso yokuqopha lolu lwazi olulandelayo –

- (a) incazelo yama-*chip*, yama-*plaque* noma yama-*token* ahlukahlukene asetshenziswa ekhasino kubandakanya amanani awo;
- (b) isamba senani ngalinye lama-*chip*, lama-*plaque* noma lama-*token* athengiwe uma esetholakala kumkhiqizi koma kowasabalalisayo;
- (c) usuku nesikhathi okulethwe ngalo ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* afakwa ngalo esitokweni;
- (d) amagama nokusayina kwabasebenzi abakhethekile abavule babheka ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token*;
- (e) noma ikuphi ukungabi sesimweni esifanele noma ukushoda noma ukushayisana nokubika ngakho kwiBhodi;
- (f) amanani nesibalo sama-*chip*, sama-*plaque* noma sama-*token* afakiwe, akhishiwe nabuyisiwe endaweni yokuwagcina;
- (g) ukugcinwa kwama-*chip*, kwama-*plaque* noma kwama-*token* ngosuku, ngenyanga nangonyaka; kanye
- (h) nanoma iluphi olunye ulwazi iBhodi engalubona lufanele.

Irejista yokusebenza kwama-*chip*, kwama-*plaque* noma kwama-*token*

58.(1) Noma inini uma umnikazi welayisensi ebuyisela ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* egumbini likakheshiya noma etafuleni lemidlalo yemali ekhasino –

(a) kumele asuswe noma abuyiselwe egumbini likakheshiya, njengoba kungaba njalo, kukhona okungenani abasebenzi abathathu basekhasino, okumele kube abasebenzi abasebenza emikhakheni emithathu ehlukene futhi okumele bonke babhalise njengabasebenzi abakhethekile; futhi

(b) inani nesamba sama-*chip*, sama-*plaque* noma sama-*token* athathiwe noma asetshenzisiwe kumele siqoshwe kwirejista yokugcina impahla abasebenzi basekhasino ababhalisile abahlongozwe endimeni (1) yalesi sigatshana somthethonqubo, okumele babhale usuku futhi basayine irejista yokugcinwa kwempahla futhi babhale isikhathi abasayine ngaso.

(2) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele, nsuku zonke, afake kwikhompyutha futhi arekhode inani lama-*chip*, lama-*plaque* noma lama-*token* angazange abuyiswe futhi kumele aqophe imininingwane yama-*chip*, yama-*plaque* noma yama-*token* asasetshenziswa kwirejista yokugcinwa kwempahla.

(3) Umnikazi welayisensi yekhasino, okungenani nyanga zonke, kumele aqinisekise ukuthi ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* agciniwe ayasetshenziswa futhi imiphumela yalokho iyaqoshwa kwirejista yempahla egciniwe.

(4) Uma imigomo yokugcinwa kwempahla ibandakanya ukugoqwa kwempahla ifakwe ezindaweni ezikhiywayo, umnikazi welayisensi kumele enze ukuba ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* agciniwe asetshenziswe okungenani kanye ngonyaka.

(5) Ngamahora okungavumelekile ukuba kuqhutshwe ngawo imidlalo yemali, wonke ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* anawo umnikazi welayisensi kumele awagcine esisefweni noma egumbini likakheshiya: Kuncike ekutheni ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* asale etafuleni ngesikhathi kugenjulwa angavalelwa endaweni ephaphile kulona itafula: Futhi kuncike ekutheni iBhodi inquma ukuthi kuphephe ngokwanele ukuba kwenziwe njalo.

(6) Izingqubo okumele zisetshenziswe uma kubalwa ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token* asasetshenziswa nagciniwe kumele zithunyelwe kwiBhodi, umnikazi welayisensi ukuze izigunyaze.

49

*INgxenye 6**AmaKhasino: Ukugembula kwabantu abaneminyaka engaphansi kwevumelekile***Akuvunyelwe ukugembula kwabantu abaneminyaka engaphansi kwevumelekile**

59.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino nanoma imuphi omunye umsebenzi walowo mnikazi welayisensi akumele avumele umuntu oneminyaka engaphansi kweyi-18 ukuba –

- (a) angene ekhasino, ngaphandle uma edlulela kwelinye igumbi noma kwenye indawo engaphakathi esakhiweni: Kuncike ekutheni uma lowo muntu oneminyaka engaphansi kwevumelekile ebhaliswe njengomsebenzi okhethekile ngaphansi komthetho futhi enza umsebenzi wakhe njengomsebenzi okhethekile, angaqhubeka nokuba sekhasino aze aphothule umsebenzi abezowenza;
- (b) adayiselwe noma ikuphi ukudla neziphuzo endaweni yokugembula ekhasino;
- (c) athathwe njengomdlali, njengomsebenzi noma njengephanta;
- (d) athole imihlomulo noma izipho ngenxa yokubamba kwakhe iqhaza kwezokugembula kuleyo khasino; noma
- (e) asetshenziswe ngezinhloso zokukhangisa, ngesikhundla, nakunoma imiphi imincintiswano nezikhangiso zezokugembula.

(2) Umnikazi welayisensi yekhasino nanoma imuphi omunye umsebenzi walowo mnikazi welayisensi yekhasino, noma inini, angacela noma imuphi umuntu ongena noma ozama ukungena ekhasino nasendaweni yokugembula yekhasino, ukuba aveze noma ikuphi kwalokhu okulandelayo ukuze athole iminyaka yalowo muntu –

- (a) umazisi osemthethweni noma iphasiphothi ekhishwe uMnyango wezaseKhaya kwiRiphabhulikhi noma amaziphathe osemthethweni owenza lokho kwelinye izwe; noma
- (b) ilayisensi yokushayela esemthethweni ekhishwe amaziphathe ohlolela ukushayela osemthethweni.

*Ingxenye 7**AmaKhasino: Ukudlala ngemali engukheshi***Ukudlala okuthile kwenqatshelwe**

60. Umnikazi welayisensi yekhasino akumele –

- (a) ashintshanise imali engukheshi nenye imali engukheshi ngaphandle uma ehlose

50

ukuthi umdlali abambe iqhaza ekugembuleni lapho kusetshenziswa khona imali engukheshi njengesiteki noma ukuze ashintshe leyo mali engukheshi ngemuva kokubamba iqhaza emidlalweni yemali;

(b) akhiphe isheke noma enye into ethile okungavunyelwana ngayo noma adlulisele izimali egameni lomdlali ngenhloso yokuthola ukheshi, noma iyiphi enye into okungavunyelwana ngayo, ama-*chip*, ama-*plaque* noma ama-*token*, ngaphandle uma umnikazi welayisensi enelisekile ukuthi umdlali ufanelekile ukuwina leyo mali, ngenxa yokugembula kwakhe.

Ingxenye 8

AmaKhasino: IziNdlela zokuLawula zangaPhakathi

Izindlela zokulawula zangaphakathi

61. Umnikazi wekhasino ngamunye kumele abandakanye ohlelweni lwakhe lokulawula lwangaphakathi, incazelo yezinqubo ezisetshenziswa yilowo mnikazi welayisensi ukuze ahambisane nale mithethonqubo.

Amazinga okusebenza nokulawula angaphakathi avumelekile kumnikazi welayisensi yekhasino

62.(1) IBhodi kumele inqume amazinga aphansi okusebenza kanye namazinga aphansi ezinqubo zokulawula zangaphakathi futhi kumele yazise lokhu bonke abafaka izicelo zamalayisensi ekhasino.

(2) IBhodi, izikhathi ngezikhathi ingachibiyela, ingashintsha noma ichithe noma imaphi amazinga ahlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1) okungathi uma kunjalo kudingeke ukuba yenze leso sichibiyelo, lokho kushintshwa noma lokho kuchithwa kutholakale kubo bonke abanikazi bamalayisensi nakubo bonke abafaki bezicelo zamalayisensi.

(3) Umnikazi welayisensi kudingeka ukuba ahambisane namazinga anqunywe iBhodi yawafaka naseMithethweni yayo.

Amazinga okulawula angaphakathi okungenani angasetshenziswa

63.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele asungule futhi agcine izinqubo zezokuphatha nezezimali ngenhloso yokunquma izikweletu lowo mnikazi welayisensi anazo mayelana nezintela nezimali ezikhokhwayo ngokoMthetho nangenhloso yokulawula ngendlela efanele izindaba zangaphakathi ezithinta izimali.

(2) Izinqubo kumele zakhiwe ngenhloso yokuthi ziqinisekise ukuthi –

- (a) impahla iqashwe kahle;
- (b) amarekhodi ezimali ahleleke kahle futhi ayalandeleka;
- (c) ukusebenza kwezimali kwenziwa abasebenzi ngokuhambisana nemiyalelo yabaphathi noma ukugunyazwa okuthile;
- (d) ukusebenza kwezimali kuqoshwe ngendlela eqondile ukuze kubikwe kahle ngemali engena ngokugembula, ngezimali ezikhokhwayo nangezintela; futhi
- (e) imisebenzi namajoka ihlukaniswa iphinde yenziwe ngendlela efanele, ngokuhambisana nokusebenza okufanele, abasebenzi abaqeqeshiwe nabafanelekile.

Izindlela zokulawula zangaphakathi ezigunyazwe yiBhodi

64.(1) Umnikazi welayisensi ngamunye nomfakisicelo ngamunye kumele achaze kabanzi, ngokubhalwe phansi, ngendlela engagunyazwa noma engadingwa yiBhodi, izindlela zokulawula zangaphakathi, izinqubo zezokuphatha nezezimali zalowo mnikazi welayisensi noma zalowo mfakisicelo futhi kumele lokho akuthumelele iBhodi ukuze ikugunyaze, ngaphambi kokuqala ukusebenza kwalezo zinqubo.

(2) Uhlelo ngalunye lokulawula lwangaphakathi oluthunyelwe ukuze lugunyazwe kumele lubandakanye –

- (a) uhlaka lokuma kwebhizinisi olucacisa ukwabiwa kwamajoka nemisebenzi;
- (b) incazelo yamajoka nemisebenzi yesikhundla ngasinye okuvela ohlakeni lokuma kwebhizinisi;
- (c) incazelo ebanzi nechazayo noma uhlaka lokuma kwezinhlelo zezokuphatha nezinqubo zezimali ezakhelwe ukufezekisa izidingo zemithethonqubo 62 no 63; kanye
- (d) nolunye ulwazi olungadingwa yiBhodi.

(3) Uma iBhodi inquma ukuthi uhlelo lokulawula lwangaphakathi lomfakisicelo noma lomnikazi welayisensi aluhambisani nezidingo zale Ngxenye, kumele yazise umfakisicelo noma umnikazi welayisensi, ngendlela efanele, ngencwadi.

(4) Zingakedluli izinsuku ezingama-30 ethole isaziso esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (3) umfakisicelo noma umnikazi welayisensi kumele achibiyele uhlelo lokulawula lwangaphakathi ngendlela, futhi kumele ahambise ikhophi yohlelo oluchitshiyelwe kwiBhodi ukuze ilugunyaze.

Ukuchitshiyelwa kohlelo olukhona lokulawula lwangaphakathi

65.(1) Umnikazi welayisensi ofisa ukuchibiyela uhlelo lokulawula lwangaphakathi ebekade selugunyaziwe kumele ngaphambi kokusebenzisa lolo hlelo oluchitshiyelwe, ahambise kuqala kwiBhodi ikhophi yohlelo okulawula lwangaphakathi oseluchitshiyelwe, ukuze ilugunyaze.

(2) Izinhlinzeko zomthethonqubo 70(2) kuya ku (4) zisebenza nezinguquko ezidingekayo esicelweni sokugunyazwa esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1).

Ingxenye 9

AmaKhasino: AmaRekhodi eziMali nokuKhokhwa kweNtela

Amarekhodi ezimali

66.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele, ngendlela engagunyazwa noma engavunywa yiBhodi, agcine amarekhodi ahlelwe kahle, aphelele futhi ayiqiniso azo zonke izimali ezingenayo neziphumayo kumnikazi welayisensi.

(2) Umnikazi welayisensi kumele agcine –

(a) amarekhodi ezimali emukelekile ohlelweni oluhlukaniswe kabili lokubala futhi oluchaza kabanzi, olunikeza amanye amarekhodi esekayo, oluchaza imali engenayo, izindleko, impahla, izikweletu nenzuzo;

(b) irekhodi ngalinye lemidlalo yemali elikhombisa imali efakwayo, ewinwayo namaphesenti okuwina kuya etafuleni lokudlala imidlalo yemali okumele likhombise imali efakwayo, imali ewinwayo namaphesenti okuwina etafuleni ngalinye lemidlalo yemali, ngosuku lokudlala kanye namarekhodi emidlalo edlalwa umuntu ngamunye akhombisa ulwazi olufanayo kuyo yonke eminye imidlalo;

(c) umbiko ohlaziya imishini yemidlalo yemali okhombisa, emdlalweni wemali ngamunye, izimali ezisebenzile, izimali ezikhokhiwe futhi oqhathanisa amaphesenti kumaphesenti

53

- asetshenziswayo ngenyanga, ngekota yonyaka noma ngemuva kwezinyanga eziyi-12;
- (d) amarekhodi adingwa uhlelo lokulawula lwangaphakathi olugunyaziwe lomnikazi welayisensi; kanye
- (e) nanoma imaphi amanye amarekhodi iBhodi engafuna ukuthi agcinwe.

Izitatimende zezimali ezicwangingiwe

67.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele, njalo ekupheleni konyaka wakhe wezimali ngamunye, alungise noma enze ukuba kulungiswe isitatimende sezimali sonyaka, okumele sihambisane nezitatimende zeMisebenzi yezokuBala iziMali eVumelekile futhi okumele sethulwe ngendlela egunyaziwe noma edingwa yiBhodi.

(2) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele athole usizo lomcwaningi mabhuku ozimele obhalise njengomuntu osebenza ngomphakathi ngokoMthetho wabaBalizimali nabaCwangingi Mabhuku, 1991 (uMthetho No. 80 ka 1991), ukucwanginga izitatimende zezimali zalowo mnikazi welayisensi ngokuhambisana namazinga emukelekile okucwangingwa kwamabhuku.

(3) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele, ezinyangeni ezintathu kusukela osukwini lokugcina lonyaka wezimali athumelele iBhodi amakhophi amabili ezitatimende zezimali ezicwangingwe ngendlela efanele ngokuhambisana nesigatshana somthethonqubo (2) kanye nanoma imiphi eminye imibiko echaza ngemiphumela yokucwangingwa kwamabhuku, kubandakanya izincwadi zabaphathi.

(4) IBhodi, uma umnikazi welayisensi yekhasino ebeka izizathu ezizwakalayo, ingelula isikhathi esihlongozwe kwisigatshana (3) ngesikhathi esingeqile ezinyangeni eziyisithupha.

(5) IBhodi, ingacela olunye ulwazi noma imibhalo, mayelana nezitatimende zezimali, eyenziwe umcwaningi mabhuku, noma imisebenzi eyenziwe umcwaningi mabhuku, –

- (a) kumnikazi welayisensi yekhasino; noma
- (b) kuncike kwimvume yomnikazi welayisensi yekhasino, umcwaningi mabhuku osebenzisana nalowo mnikazi welayisensi.

Amanye amarekhodi

68. Umnikazi welayisensi yekhasino kumele, uma kunesidingo, agcine emahhovisi akhe

54

abhalisiwe, noma ahlinzeke iBhodi uma icela, la marekhodi noma le mibhalo elandelayo noma amakhophi ayo –

- (a) ikhophi yememorandamu nemibhalo emayelana nokusebenza kwenkampani, kubandakanya ukuchitshiyelwa kwayo;
- (b) ikhophi yesitifiketi senkampani sokuqala ibhizinisi;
- (c) irejista yazo zonke izikhulu nabaqondisi abakhona nasebashiya;
- (d) amaminithi ayo yonke imihlangano yababambe iqhaza;
- (e) amaminithi ayo yonke imihlangano yabaqondisi namakomidi ebhodi yabaqondisi;
- (f) irejista yababambe iqhaza ebhalwe igama, ikheli, nesibalo samasheya umuntu anawo nosuku athola ngalo amasheya; kanye
- (g) nanoma imaphi amanye amarekhodi iBhodi engadinga ukuba agcinwe kahle izikhathi ngezikhathi.

Ingxenye 10

AmaKhasino: UkuQapha nokuVikela

Ukuhambisana nezinhlinzeko zeNgxenye

69. Umnikazi welayisensi yekhasino kumele ahambisane ngokugcwele nezinhlinzeko zale Ngxenye ezinsukwini eziyi-14 eqale imisebenzi yemidlalo yemali.

Izidingo ezejwayelekile zezinhlelo zokuqapha

70.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele axhume, agcine kahle futhi, zikhathi zonke abe nohlelo lokuqapha olunamakhamera, amamonitha nemishini yokuqapha izithombe, konke okumele ngokuhlanganyela kuhlinzeke uhlelo okuqapha oludingeka kule Ngxenye.

(2) Uhlelo lokuqapha kumele lubandakanye ukuqoshwa kwezinsuku nezikhathi okumele kuvele kuzona zonke izithombe uma kuqoshwa izinsuku nezikhathi zezigameko eziqoshwayo, ngaphandle kokuphazamisa isithombe salokho okuqoshiwe.

(3) Umnikazi welayisensi kumele ahlinzeke igumbi lamakhamera ezakhiweni zakhe, okumele –

- (a) ligcine yonke impahla esetshenziselwa ukuqapha nokuqapha okwenzekayo ngohlelo lokuqapha;
- (b) libe nomnyango oseceleni ongeke ubonakale kubasebenzi bekhasino

nasemphakathini; futhi

(c) zikhathi zonke, libe nabasebenzi abaqeqeshiwe abahlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (6).

(4) Umnikazi welayisensi kumele aqinisekise ukuthi imishini yokuqapha iyagadwa zikhathi zonke abasebenzi abaqeqeshiwe abahlongozwe kwisigatshana (6) futhi leyo mishini kumele ikwazi ukuhlola ukusebenza kwayo yonke eminye imishini yokuqapha efakwe kwamanye amahhovisi.

(5) IBhodi noma umhloli, kumele zikhathi zonke akwazi ukungena noma inini egumbini lemishini yokuqapha nakwezinye izinye izindawo ezinemishini yokuqapha ekhasino, kuncike ekutheni uveza umazisi wakhe.

(6) Abasebenzi bezokuqapha abahlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (4) kumele –

(a) baqashwe futhi baqeqeshwe ngokuhambisana namazinga adingekile agunyazwe yiBhodi; futhi

(b) baqeqeshwe noma babe ngabaqeqeshelwe ukuna nolwazi olunzulu mayelana –

(i) nayo yonke imidlalo yemali yasematafuleni ekhona edlalwayo ekhasino yomnikazi welayisensi;

(ii) nale mithethonqubo;

(iii) nanoma imiphi imithetho esungulwe iBhodi ngokwesigaba 7(1)(m)(ii) soMthetho.

(7) Uhlelo lokuqapha nemishini yalo kumele –

(a) luxhunywe ngendlela ezokwehlisa amathuba okuthi lukwazi ukukokotelwa; futhi

(b) luxhunywe emishinini yokuhlinzeka amandla ekwaziyo ukuthi, uma kuphela ugesi, kungaphazamiseki uhlelo lokuhlola futhi luqhubeke nokukhanyisa ukuze kugadwe futhi kuqhutshwe uhlelo lokuhlola.

(8) Imonitha yokuqapha ngayinye egumbini lokuhlola kumele ibe okungenani isikwele ezingamasentimitha angama-30.

(9) Ikhamera ngayinye exhunywa ohlelweni lokuqapha bese ixhunywa endaweni esetshenziswa umphakathi kumele ifihlwe emehlweni omphakathi ngokuthi imbozwe ngengilazi engabonakali ngaphakathi noma ngesibuko esingabonakalisi ngaphakathi noma ngokunye okufana nalokho.

56

(10) Uhlelo lokuqapha kumele luthathe futhi luqophe izithombe eziwumbala, phakathi kokunye –

- (a) zezimali ezingenayo neziphumayo emagumbini asekhasino;
- (b) zamatafula okudlala;
- (c) zezithombe ezikhombisa izimali eziwinwayo uma izimali ezihambisana nalokho zingakhonjisiwe emishinini yemidlalo yemali ehambisana nazo;
- (d) zanoma imiphi imishini ekhombisa izimali ezikhokhwayo; kanye
- (e) nezamagumbi okubala.

(11) Ngokwenhloso yokuchaza igumbi lokubala elihlongozwe kule ngxenye, “**igumbi lokubala imali engamaphepha**” kushiwo igumbi elivikelekile futhi eliqashiwe lapho abasebenzi ababhalisiwe basekhasino bebalela khona imali engamaphepha, iziliphu zokukhokha, namasheke asebhange ekhasino.

(12) Imishini yokuqopha izithombe esetshenziswa ohlelweni lokuqapha kumele ikwazi ukuveza, ngokushesha uma kunesidingo, izithombe noma amakhophi ezithombe acacile angaba ngumbala omhlophe nomnyama noma angaba yimibala yangempela ezithombe ezivela kunoma imiphi imininingwane eqoshiwe.

(13) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele akwazi ukuqopha imininingwane yezithombe ekwaziyo ukuba iqoshwe emshinini ofundeka kwikhompyutha futhi igcinwe kwikhompyutha.

Izinhlelo zokuqapha emagumbini okubala kanye nasemagumbini okheshiya asekhasino

71.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele axhume, agcine futhi zikhathi zonke aqhube uhlelo lokuqapha olukwaziyo ukugada nokuqopha ngaphandle kokuphazamisa izithombe zakho konke ukungena nokuphuma kwezimali –

- (a) egumbini lokubala nalapho kugcinwa khona izinto zokudlala ezimele imali ezingakabalwa ngesikhathi sokufakwa nokubalwa kwemali, kubandakanya izindonga, iminyango, izikali, imishini yokusonga, imishini yokuhlukanisa izinto zokudlala ezimele imali, izindishi, amavolthi, izisefo kanye nayo yonke indawo okusetshenzelwa kuyo;
- (b) egumbini lokubala, kubandakanya izindonga, iminyango, amabhokisi okuphonswa kuwo, amavolthi, izisefo nezindawo okubalelwa kuzo okumele zibe sobala;
- (c) nasegumbini likakheshiya ekhashino, kubandakanya amawindi avela amakhasimende, amashalofu ezimali, amavolthi, izisefo, amakhawunta, izindawo zokugcina izinto zokudlala ezimele imali namawindi okungenisa izinto zokudlala ezimele imali.

(2) Ngokwenhloso yokuchaza igumbi lokubala elihlongozwe kule ngxenye, **“igumbi lokubala imali ewuhlweza”** kushiwo igumbi eliphephile futhi eliqashiwe lapho abasebenzi ababhalisile ekhasino bebalela khona zonke izinto zokudlala ezimele imali ekhasino.

(3) Izithombe zakho konke ukubalwa kwezimali okwenzeka egumbini lokubala, egumbini lokugcina impahla nasegumbini likakheshiya ekhasino, kumele ziqoshwe ngendlela ecace ngokwenele ukuze abasebenzi abavela esithombeni kubonakale kahle iminyakazo yabo, nokwenzela ukuthi kubonakale wonke amanani ezimali nokubhalwayo.

(4) Uhlelo lokuqapha kumele lubandakanye imishini yokuqapha nokuqapha umsindo emagumbini okubala.

(5) Ulwazi oluqoshiwe ezindlini zokubala kumele lugcinwe okungenani izinsuku ezingama-30.

Izinhlelo zokuqapha ematafuleni emidlalo yemali nasemagumbini emidlalo yamakhadi

72.(1) Umnikazi wekhasino eqhuba imidlalo yemali yasematafuleni noma enamagumbi emidlalo yamakhadi kumele axhume futhi agcine, futhi zikhathi zonke, asebenzise uhlelo lokuqapha olukwazi ukuqapha nokuqapha –

(a) amahora angama-24 nsuku zonke futhi asebenzise amakhamera angasuki kulelo nalelo tafula, itafula ngalinye, noma inini uma kuxhunywe *i-drop box* kulelo tafula; futhi

(b) olufakwe ngendlela yokukwazi ukuqapha konke okuqhubekayo –

(i) kuwo wonke amagumbi amatafula nemidlalo yamakhadi ngendlela ecacile eyenza kubonakale kahle abadlalisayo, abadlali, izihlwele kanye nabasebenzi abangemuva;

(ii) kuyo yonke imidlalo yasetafuleni noma yamatafula emidlalo yamakhadi, kubandakanya izindawo okufakwa kuzo imali ematafuleni, ngendlela ecace ngokwenele ukuze kukwazi ukubonakala kahle wonke amacwecwe okudlala, imali engukheshi, amadayisi, kanye namakhadi emali, kanye nomphumela womdlalo;

(iii) endaweni yokudlala etafuleni kanye nasendaweni okudlalwa kuyona ngesikhathi esisodwa;

(iv) ematafuleni *e-roulette* anesondo eligingqwayo, ukuze kuvele kokubili itafula

58

le-roulette kanye nesondo eligingqwayo ewindini elilodwa lomshini wokuqapha;
 (v) kuwo wonke ama-*slot* ama-*drop boxes* nezinombolo zamatafula; kanye
 (vi) nakuwo wonke amagumbi emidlalo yamakhadi nezindawo zokufaka imali
 etafuleni, kubandakanya zonke izindawo zokudonsa amakhadi, amashalofu
 kanye nezisefo ezikhona.

(2) Konke ukuqoshwa ngokwalo mthethonqubo kumele kugcinwe umnikazi welayisensi okungenani izinsuku ezingamashumi amathathu ngemuva kokuqoshwa ngakunye.

Izinhlelo zokuqopha zemishini yemidlalo yemali

73.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino enemishini yemidlalo yemali kumele axhume, agcine kahle futhi zikhathi zonke asebenzise uhlelo lokuqapha olukwaziyo ukuqapha, amahora angama-24 nsuku zonke izithombe –

(a) kuyo yonke indawo lapho kubekwe khona imishini yemidlalo yemali ngendlela ekwazi ukukhombisa kahle abadlalayo kanye nabasebenzi;

(b) ezindaweni zokushintsha umdlalo emshinini ngamunye, ezindaweni zokukhipha imali emshini ngamunye, ematafuleni amakhawunta, emishinini yokubala, emawindini asetshenziswa amakhasimende nasemawindini asetshenziswa abasebenzi ngendlela ecace ngokwenele ukuze kubonakale kahle ukungena nokuphuma kwezimali, ukheshi, imibhalo, abadlali kanye nabasebenzi.

(2) Konke ukuqoshwa okwenziwe ngokwalo mthethonqubo kumele kugcinwe umnikazi welayisensi okungenani izinsuku ezingamashumi amathathu kusukela osukwini okuqoshwe ngalo.

Izinhlelo zokuqapha zamahhovisi ezokuphepha ekhasino

74.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele axhume uhlelo lokuqapha olukwaziyo ukuqapha, amahora angama-24 nsuku zonke futhi luqophe izithombe ezicacile, zikhathi zonke zanoma iliphi ihhovisi lezokuphepha lapho noma imuphi umuntu engaphonswa khona imibuzo onogada basekhasino, umhloli noma uMbutho wamaPhoyisa waseNingizimu Afrika.

(2) Noma ikuphi ukuqashwa nokuqoshwa emahhovisi ezokuphepha okuhlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1) kumele kwenziwe ngokuthi kuqoshwe umsindo nezithombe

59

ngaso sonke isikhathi lowo muntu egciniwe noma ephekwa ngemibuzo kulelo hhovisi.

(3) Wonke amahhovisi ezokuphepha ahlangozwe kulo mthethonqubo kumele abe nophawu, olunanyathiselwe ndaweni ezobala kuwona, olukhombisa ukuthi amahhovisi anamakhamera nemishini eqopha umsindo zikhathi zonke.

(4) Konke ukuqoshwa okwenziwe ngokwalo mthethonqubo kumele kugcinwe umnikazi welayisensi okungenani izinsuku ezingamashumi amathathu kuqoshwe lesi sigameko.

Ukungasebenzi kwemishini yohlelo lokuqapha lwekhasino

75.(1) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele asungule futhi agcine uhlu lwayo yonke impahla esetshenziselwa uhlelo lokuqapha lwekhasino engasebenzi futhi agcine lolo luhlu okungenani unyaka owodwa ngemuva kosuku lwesigameko sokugcina esibhaliwe ohlwini.

(2) Noma imiphi imishini engasebenzi kumele ilungiswe engakedluli amahora angamashumi amabili nane iqalile ukungasebenzi futhi uma kwenzeka ukuthi angeke ilungisekele esikhathini esingamahora angamashumi amabili nane, umnikazi welayisensi yaleyo khasino kumele ngokushesha ahambise umbiko obhalwe phansi kwiBhodi ebeka izizathu zokubambezeleka kokulungiswa kwalowo mshini futhi kumele agcine lowo mbiko okungenani isikhathi esiyizinsuku ezingamashumi amathathu ngemuva kokuwuthumela kwakhe kwiBhodi.

(3) IBhodi, uncike ezinhlinzekweni zesigatshana somthethonqubo (6) ingayalela ukuthi yonke imisebenzi eyenziwa kuleyo ndawo ephazamisekile ngenxa yokungasebenzi komshini othile ivalwe kuze kube lowo mshini uyalungiswa.

(4) Uma kwenzeka kuba yikhamera, umshini wokuqopha noma imonitha ebalulekile engasebenzi, umnikazi welayisensi kumele ngokushesha amise yonke imidlalo yokugembula eqhubekayo, ukudlalwa kwemidlalo yasekhasino noma kwemishini yemidlalo yemali eqashwe neqoshwa yileyo khamera, yilowo mshini wokuqopha noma yileyo monitha, kuze kulungiswe.

(5) Ukumiswa kokugembula okuhlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (4) ngeke kwenzeke uma kukhona omunye umshini wokuqapha nokuqopha okhona ongakwazi ukuthi usetshenziswe ngokushesha kuleyo ndawo ethintekayo, kuze kube kulungiswa lowo mshini ofile.

60

(6) Umshini wokubambisa emidlalweni yokugembula ohlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (5) angeke usebenze ngaphezu kwamahora angama-24 ngemuva kokuba kufe ikhamera, umshini wokuqopha noma imonitha yakuleyo ndawo.

Izidingo zokuba uhlelo lokuqapha lukwazi ukuqopha

76.(1) IBhodi inganxusa ukuba umnikazi welayisensi yekhasino aqophe zithombe, izigameko nezindawo ngaphezu kwalezo ezinqunywe kule Ngxenye, kubandakanya phakathi kokunye, zonke izindawo zokungena nezindawo zokwemukelwa kwabantu zekhasino.

(2) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele agcine uhlu olubhaliwe lwazo zonke izigameko ezibonwe umsebenzi wezokuqapha wekhasino ezibonakala sengathi ziyasolisa noma ziyaphambana nenqubo, noma azihambisani noma okubonakala sengathi azihambisani nanoma imuphi umthetho weRiphabhulikhi, izinhlizwe zalo Mthetho, le mithethonqubo noma imithetho yeBhodi futhi kumele, ngokushesha ngemuva kokwenzeka kwaleso sigameko, azise iBhodi.

(3) Yonke imininingwane evezwa izithombe ekhonjiswa uhlelo lokuqapha kumele iveze izithombe ezicacile futhi ezingaphazamisekile zaleyo ndawo ezithathwe kuyona.

(4) Umnikazi welayisensi yekhasino kumele agcine yonke imininingwane yezithombe eqoshiwe okungenani izinsuku eziyisikhombisa ngemuva kokuqoshwa kwayo, ngaphandle uma kudingeka igcinwe isikhathi eside njengoba kuhlangozwe komunye wemithethonqubo yale Ngxenye noma uma kuyalela iBhodi.

(5) Abasebenzi bezokuqapha abasebenzayo ngesikhathi kuqoshwa kumele, ngaphambi kokuba bashayise, baqinisekise ukuthi konke ukuqoshwa kwezithombe okwenziwe ngesikhathi besebenza kuyabhalwa usuku nesikhathi abasisebenzile beqopha, izindawo ebebeziqaphile futhi kusayine umuntu okunguyena obeqopha.

(6) Konke ukuqoshwa kwezithombe kumele kwenziwe ngaso lesi sikhathi sesigameko noma ngesikhathi eseluliwe sokudlalwa kwezithombe hhayi ngesikhathi sekhefu lokuqopha.

Ukugunyazwa nokushintshwa kwamasu ohlelo lokuqopha

77.(1) Wonke umuntu ofaka isicelo selayisensi yekhasino kumele athumelele iBhodi, uma icela

61

noma ukuze igunyaze, isu lohlelo okuqapha.

(2) Isu lohlelo lokuqapha elihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1) kumele libandakanye

–

(a) ipulani yephansi lekhasino ekhombisa indawo lapho kuzobekwa khona yonke impahla yokuqapha; kanye

(b) nencazelo enzulu yohlelo lokuqapha lwekhasino nempahla yakhona, mayelana nezindawo okudingeka ukuba zibe ngaphansi kweso lokuqashwa ngokwale Ngxenye.

(3) Umfakisiselo noma umnikazi welayisensi yekhasino akumele ashintshe noma athuthukise isu lohlelo lokuqapha eligunyaziwe elihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1), ngaphandle kokugunyazwa kuqala yiBhodi, njengoba kuhlangozwe kwisigatshana somthethonqubo (4).

(4) Noma inini uma umfakisiselo noma umnikazi welayisensi yekhasino efisa ukushintsha, ukulungisa noma ukuthuthukisa isu lakhe lohlelo lokuqapha, lowo mfakisiselo noma lowo mnikazi welayisensi kumele athumele kwiBhodi ukuze igunyaze lesi sikhombisa sepulani asihlongozayo, esikhombisa zonke izinguqoko, ukulungiswa noma ukuthuthukiswa kohlelo lokuqapha, zingakedluli izinsuku ezingama-30 ngaphambi kokuba aqale ukwenza lolo shintsho, lokho kulungisa noma lokho kuthuthukiswa.

ISAHLUKO 4

IMPAHLA ESETSHENZISELWA IMIDLALO YEMALI

Ingxenye 1

Impahla esetshenziselwa imidlalo yemali: UkuBhaliswa kwaBantu ababalulwe yisigaba 66 soMthetho

Isicelo sokubhalisa somkhiqizi, sohlinzeka impahla noma sonakekela impahla

78. Umuntu ofisa ukukhiqiza, ukudayisa, ukwakha, ukuqashisa, ukusabalalisa, ukungenisa, ukukhangisa, ukulungisa, ukusevisa noma ukukhanda noma iyiphi impahla esetshenziselwa imidlalo yemali ohlongozwe esigabeni 66 soMthetho, kumele afake isicelo kwiBhodi sokuba umkhiqizi, ohlinzeka impahla noma okhanda impahla.

Ifomu nokwenziwa kwesicelo

79. Isicelo sokubhalisa esihlongozwe kumthethonqubo 78 kumele sithunyelwe ngefomu elinqunywe yiBhodi, okumele litholakale emahhovisi eBhodi ngamahora okusebenza ejwayelekile, futhi okumele sihambisane nezimali ezikhokhelwa isicelo sokubhaliswa esinqunywe oHlelweni 2 loMthetho.

Imibandela yokubhalisa

80. IBhodi ingagunyaza isicelo sokubhalisa kuncike emisebenzini egunyaziwe ezokwenziwa ehlongozwe kumthethonqubo 81, kanjalo nanganoma imuphi omunye umbandela, noma ingasichitha isicelo sokubhalisa.

Imisebenzi egunyaziwe ethathwa njengemibandela yokubhalisa

81. Noma inini uma iBhodi igunyaza isitifiketi sokubhalisa ngokuhambisana nomthethonqubo 80 kumele icacise, njengombandela umsebenzi ogunyazwe ukubhalisa okungaba owodwa noma yonke kule elandelayo:

- (a) ukukhiqiza;
- (b) ukuhlanganisa;
- (c) ukuhlela imishini noma ukuphinda izinhlelo zemishini;
- (d) ukudayisa, ukuthutha, ukusabalalisa, ukuqashisa, noma ukukhangisa ngemishini;
- (e) ukusevisa, ukulungisa nokukhanda imishini;
- (f) nanoma imuphi omunye umsebenzi ogunyazwe yiBhodi, mayelana nempahla yemidlalo yemali egunyaziwe.

Ingxenye 2

Impahla esetshenziselwa imidlalo yemali: Ukubhaliswa kwempahla yemidlalo yemali

Impahla yemidlalo yemali iyohambisana namazinga e-SABS futhi ibhaliswe yiBhodi

82.(1) Akukho mpahla yemidlalo yemali okumele isetshenziswe noma isatshalaliswe, idayiswe, ibolekiswe, ikhangiswe noma kudlalwe ngayo, noma ilungiswe, noma isewiswe noma ikhandwe yinoma imuphi umuntu obhalise ngokuhambisana nezinhlizeko zale Ngxenye yemithethonqubo, ngaphandle uma –

63

(a) igunyazwe njengehambisanayo namazinga afanele e-SABS, noma namanye amazinga nemigomo kazwelonke, noma, uma kungekho lokhu okubalulwe ngasenhla, namazinga anqunywe yiBhodi; noma

(b) igunyazwe iyodwa futhi yabhaliswa yiBhodi ngesicelo esikwifomu elinqunywe yiBhodi.

(2) Umuntu ofisa ukukhiqiza, ukudayisa, ukuhlinzeka, ukuqashisa, ukusabalalisa, ukuthutha, ukukhangisa, ukunakekela, ukusevisa noma ukukhanda noma iyiphi impahla yemidlalo yemali angaba nempahla, nemishini noma nemidlalo yemali ngisho engakagunyazwa futhi engakabhaliswa ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigatshana somthethonqubo (1), uma leyo mpahla, lowo mshini noma lowo mdlalo –

(a) uzothunyelwa kwamanye amazwe uyodayiswa noma uzothunyelwa kwenye indawo engaphandle kwesiFundazwe futhi ikhona incwadi eyeseka lokho;

(b) uma usesigabeni sokuba uthunyelwe ukuze uyoqinisekiswa futhi ugunyazwe ngendlela ehlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (1) futhi kunezincwadi ezifanele ezikwesekayo lokho; futhi

(c) ngemvume ebhalwe phansi yeBhodi, usetshenziswa ngenhloso yokukhangisa noma yokubukisa noma ngezinye izinhloso ezingagunyazwa yiBhodi.

(3) Noma imuphi umnikazi welayisensi onempahla yemidlalo yemali, umshini noma into yokudlala noma okunye okuhambisana nakho, okungaqinisekisiwe, okungagunyazwe futhi okungabhalisiwe ngokuhambisana nezinhlinzeko zesigatshana somthethonqubo (1) salo mthethonqubo, kumele afake isicelo sokubhaliswa nokugunyazwa ngendlela enqunywe yiBhodi.

(4) Umuntu ohlongozwe esigatshaneni 66 soMthetho, noma inini, ngendlela nangefomu elinqunywe yiBhodi, angafaka isicelo sokwesulwa kwanoma iyiphi impahla yemidlalo yemali noma ehambisana nayo, umshini noma into yokudlala ebhaliswe ngokwalo mthethonqubo.

(5) Noma iyiphi impahla yemidlalo yemali noma ehambisana nayo, umshini noma into yokudlala egunyazwe yiBhodi kumele ibe nenombolo yokubhaliswa yiBhodi endaweni esobala kuyona.

(6) Impahla yemidlalo yemali akumele ibulawe noma idayiswe ngaphandle kokugunyaza kweBhodi kuqala: Kuncike ekutheni uma iBhodi igunyaza lokho, kumele icacise indlela nezizathu zokudayiswa noma zokubulawa kwaleyo mpahla.

(7) Ukubulawa noma ukudayiswa kwempahla okugunyaziwe kumele kwenziwe ngendlela

nangezizathu ezicaciswe yiBhodi ngesikhathi igunyaza lokho kubulawa noma lokho kudayiswa.

Ukuqinisekisa nokugunyaza kwe-SABS

83.(1) Umkhiqizi, umhlinzeki noma olungisa impahla ogunyaziwe kumele, kuncike ezinhlinzekweni zomthethonqubo 82(2), athumele yonke impahla yemidlalo yemali anayo engaqinisekisiwe nengagunyaziwe kwi-SABS, ukuze iqinisekiswa futhi igunyazwe ngaphandle kokubambezeleka.

(2) I-SABS ingahlakaza noma iyiphi impahla yemidlalo yemali futhi ingabulala izingxenye ezithile ukuze ivivinye, ihlole futhi ibheke ngokuphelele impahla yemidlalo yemali, ukuze kutholakale uma impahla yemidlalo yemali ihambisana namazinga adingekayo nokuthi ikufanele yini ukuqinisekiswa nokugunyazwa.

(3) Izindleko ezihambisana nokuhlolwa, ukuvivinywa kanye nokuqinisekiswa kwempahla yemidlalo yemali, kubandakanya noma ikuphi ukulimala kwaleyo mpahla ngesikhathi ihlolwa, kumele zikhokhwe umkhiqizi, ohlinzeka impahla noma olungisa impahla.

(4) IBhodi ingacela ofake isicelo sokubhalisa impahla yemidlalo yemali, ukuba ahlinzeke ngempahla ekhethekile noma usizo lukangoti othile ukuzohlola, ukuvivinya nokubheka noma iyiphi impahla yemidlalo yemali.

(5) Umnikazi welayisensi, uma sekuqediwe ukuhlolwa nokuvivinywa okuhlongozwe kulo mthethonqubo, kumele azise iBhodi ngencwadi ukuthi impahla yemidlalo yemali ihanjisiwe kwi-SABS yagunyazwa khona njengehambisanayo namazinga adingekayo.

(6) Uma esethole isitifiketi se-SABS esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (5), ofake isicelo sokubhalisa impahla yemidlalo yemali kumele alethe isitifiketi sokugunyazwa kwiBhodi.

(7) Uma isitifiketi se-SABS esihlongozwe kwisigatshana somthethonqubo (5) sikhombisa ukuthi impahla yemidlalo yemali iyahambisana namazinga adingekayo e-SABS, iBhodi ingabhalisa leyo mpahla yemidlalo yemali futhi uma ibhalisa leyo mpahla, iBhodi kumele inikeze umfakisicelo isitifiketi sokubhaliswa kwempahla yakhe esifanele.

65

Ukushintshwa nokulungiswa kwenqatshelwe

84. Akekho umuntu okumele avunyelwe ukushintsha, ukukhanda noma ukulungisa noma iyiphi impahla yemidlalo yemali ebhaliswe negunyazwe ngokusemthethweni ngaphandle kokuthi athole imvume kwiBhodi kuqala.

Ukumiswa kokugunyazwa nokubhaliswa

85.(1) IBhodi ingakhipha umyalelo, ngesaziso noma ngaphandle kwesaziso kuqala, kunoma imuphi umnikazi welayisensi noma abantu ababhalisile ngokuhambisana nale Ngxenywe, wokumisa ukugunyazwa nokubhaliswa kwanoma imuphi umshini wemidlalo yemali, uma iBhodi ithola ukuthi leyo mpahla ayisebenzi ngendlela egunyazwe iBhodi noma uma umkhiqizi noma ohlinzeka impahla engachazanga kahle indlela leyo mpahla yemidlalo yemali esebenza ngayo.

(2) Ngemuva kokukhipha umyalelo ngokwesigatshana somthethonqubo (1) iBhodi ingavala noma ithathe lonke uhlobo lwempahla yemidlalo yemali ethintekayo.

Ingxenywe 3

Impahla esetshenziselwa imidlalo yemali: UkuQeqeshwa kwabaSebenzi abakhiqiza nabaSevisa iMpahla

Izinhlalo zokuqeqeshwa kwabasebenzi abakhiqiza nabasevisa impahla

86. Wonke umuntu okhiqiza, ohlinzeka noma olungisa impahla kumele athumele kwiBhodi ukuze igunyaze –

- (a) uhlelo lokuqeqeshwa lwabasebenzi abakhiqiza nabasevisa impahla abasemisebenzini yokukhiqiza, yokusevisa neyokunakakela impahla yemidlalo yemali nehambisana nayo, imishini neminye imidlalo;
- (b) umbhalo ocacisa uhlelo lokuqeqeshwa;
- (c) amagama abaqeqeshi neziqo zabo; kanye
- (d) nekhophi yemiyalelo ezofundwa.

Isitifiketi sokubhaliswa siyohlala obala ukuze shlolwe

87. Bonke abasebenzi ababhaliswe umuntu okhiqizayo, othumela impahla nolungisa impahla kumele bahlale benezitifiketi zabo ukuze zihlolwe zikhathi zonke ngesikhathi besemisebenzini.

Ingxenye 4

Impahla esetshenziselwa imidlalo yemali: Amarekhodi noMbiko weMali eNgenayo okuDingwa uMkhiqizi, oHlinzeka iMpahla noLungisa iMpahla

Amarekhodi ezimali

88. Bonke abakhiqizi, abahlinzeka impahla nabalungisa impahla kumele, ngendlela engagunyazwa noma icelwe yiBhodi, bangagcina amarekhodi ezimali acacile, aphelele futhi ayiqiniso azo zonke izimali ezisebenzile.

Amarekhodi okuthunyelwa kwempahla

89. Umkhiqizi obhalisile noma ohlinzeka impahla kumele agcine amarekhodi okuthunyelwa kwempahla akhombisa –

- (a) usuku lokuthunyelwa kwempahla;
- (b) igama, ikheli nenombolo yelayisensi yomukele impahla;
- (c) incazelo yesibalo semishini noma impahla ethunyelwe;
- (d) inombolo yokugunyazwa kanye nenombolo yokubhaliswa yiBhodi;
- (e) izinombolo zokubhaliswa zemishini noma zempahla ethunyelwe; kanye
- (f) nolunye ulwazi njengoba iBhodi ingacela,

futhi kumele ngokushesha uma ecelwa, ahlinzeke iBhodi noma umhloli ngalawo marekhodi.

Amarekhodi okunakekelwa nokulungiswa kwempahla

90. Umuntu onakekela impahla obhalisile kumele agcine amarekhodi akhe abhalwe phansi akho konke ukulungiswa kwempahla nemishini yemidlalo yemali akhombisa –

- (a) usuku lokulungiswa;
- (b) igama, ikheli nenombolo yelayisensi yomnikazi womshini noma wempahla;
- (c) incazelo yomsebenzi owenziwe;
- (d) inombolo yokubhaliswa yomshini noma yempahla elungisiwe; kanye
- (e) nolunye ulwazi olungadingwa yiBhodi,

futhi kumele ngokushesha uma kuba nesicelo, ahlinzeke lawo marekhodi kwiBhodi noma kumhloli.

Amarekhodi esitokwe

91. Bonke abakhiqizi, abahlinzeki bempahla noma abalungisi bempahla ababhalisile kumele bagcine wonke amarekhodi esitokwe abhalwe phansi akhombisa –

- (a) isitokwe okuvulwa ngaso;
- (b) isitokwe esithengiwe/esikhiqiziwe;
- (c) isitokwe esithunyelwe; kanye
- (d) nesitokwe okuvalwa sikhona,

futhi bahlinzeke iBhodi noma umhloli ngamarekhodi alokho ngokushesha uma bewadinga.

Amanye amarekhodi

92.(1) Bonke abakhiqizi, abahlinzeki bempahla noma abalungisi bempahla ababhalisile abayinkampani kumele bagcine ezakhiweni zamabhizinisi abo noma emahhovisi abhalisile, noma uma kuba nesicelo, kumele bahlinzeke iBhodi, noma umhloli –

- (a) ikhophi yememorandamu nencwadi yokuqala ibhizinisi yaleyo nkampani, kubandakanya noma isiphi isichibiyelo;
- (b) ikhophi yesitifiketi senkampani sokuqala ibhizinisi;
- (c) irejista yabo bonke abasebenzi nabaqondisi abakhona nasebashiya;
- (d) amaminithi ayo yonke imihlangano yabanamasheya ebhizinisini;
- (e) amaminithi ayo yonke imihlangano yabaqondisi namakomidi ebhodi yabaqondisi;
- (f) irejista yabo bonke abanamasheya echaza igama, ikheli nesibalo samasheya anawo umuntu ngamunye nosuku athola ngalo lawo masheya; kanye
- (g) nanoma imaphi amanye amarekhodi iBhodi engawacela ukuthi agcinwe.

(2) Noma imuphi umuntu obhalisa njengomkhiqizi, njengomhlinzeki wempahla noma njengolungisa impahla kumele agcine lawo marekhodi iBhodi engawanquma.

Kuyo lethwa umbiko wentela ekhokhwayo

93. Wonke umuntu obhalise njengoba kubekwe kule Ngxenye yemithethonqubo kumele, ngendlela nangesimo esinqunywe yiBhodi, alethe ulwazi noma inini uma kusho iBhodi.

**ISAHLUKO 5
IMISHINI EKHOKHA ISAMBA ESITHILE**

Ingxenye 1

IMishini eKhokha iSamba esithile

Imishini ekhokha isamba esithile iyohambisana namazinga e-SABS

94. Umqhubi womzila noma umqhubi wendawo ezimele, ngaphambi kokufaka isicelo ngendlela ehlongozwe kwiNgxenye 2 yeSahluko 4, ukuze abhalise imishini ekhokha isamba esithile noma eminye imishini yemidlalo yemali, kumele aqinisekise ukuthi leyo mishini ekhokha isamba esithile noma leyo mishini yemidlalo yemali igunyaziwe i-SABS futhi iyahambisana nengxenye esetshenziswayo yamaZinga e-SABS 1718 futhi kumele aqinisekise ukuthi iBhodi iyahlinzekwa ngezincwadi zokugunyazwa ezidingekayo.

Isiteki esikhulu esinqunyiwe

95.(1) Isamba esikhulu esinganqunywa noma okungabhejwa ngaso ukuze umuntu akwazi ukudlala wonke ulayini ophelile womdlalo ngamunye emishinini ekhokha isamba esithile amarandi ayisihlanu.

(2) Ngokwenhloso yesigatshana somthethonqubo (1) umdlalo kumele ubandakanye noma imiphi eminye imidlalo ehambisanayo evulekayo uma udlala umdlalo wokuqala, kodwa ayibandakanyi imidlalo engamadabuli.

Umklomelo omkhulu onqunyiwe

96.(1) Isamba esingawinwa kulayini okhokha wonke emshini wokudlala okhokha isamba esithile u-R500,00.

(2) Ngokwenhloso yesigatshana somthethonqubo (1) salo mthethonqubo, umdlalo kumele ubandakanye yonke eminye imidlalo ehambisana nawo noma ukudlalwa kwemidlalo engamadabuli, okwenzeka uma uwine umdlalo wokuqala: Kuncike ekutheni angeke kuvunyelwe ukudlala amadabuli uma isamba esizophindwa kabili seqa ku-R250,00.

Imiklomelo kumele ikhonjiswe

97. Zonke izinombolo eziwinayo, kanjalo nemiklomelo noma isamba sokuwina okuhambisana nazo, kumele kukhonjiswe ngokusobala futhi kubonakale kalula kumuntu odlalayo, kuyona yonke imishini ekhokha isamba esithile evulelekile ukuba ingadlalwa.

Imali etholwa umuntu odlalayo

98. Yonke imishini ekhokha isamba esithile evulelekile ukuba idlalwe kumele ibe nesamba esiqinisekisiwe esibalwe kahle semali etholwa umdlali engamaphesenti angekho ngaphansi kwama-85.

Imishini ekhokha isamba esithile iyoxhumana nohlelo lokuqapha nokulawula olugunyaziwe

99. Yonke imishini ekhokha isamba esithile evulelekile ukuba idlalwe kumele ikwazi ukuxhumana nohlelo olugunyaziwe lokuqapha nokulawula oluhlongozwe kwisigaba 27 soMthetho wezokuGembula kaZwelonke.

*Ingxenye 2**IMishini eKhokha iSamba esithile: Ukubhaliswa***Ukuba nemishini ekhokha isamba esithile, imidlalo yemali nenye impahla ehambisanayo**

100. Yonke imishini ekhokha isamba esithile nenye impahla yemidlalo yemali egunyazwe futhi ebhaliswe yiBhodi kumele ibandakanywe kumarekhodi eBhodi.

Ukusetshenziswa nokulungiswa kwemishini ekhokha isamba esithile

101.(1) Umqhubi womzila noma umqhubi wendawo ozimele akumele ashintshe ukusebenza kwemishini ekhokha isamba esithile noma impahla yemidlalo yemali ebhalisile ngaphandle kokugunyazwa kuqala yiBhodi.

(2) Umqhubi womzila noma umqhubi wendawo ozimele kumele asebenzise umuntu olungisa imishini obhalisile ukuze alungise imishini ekhokha isamba esithile kanye nempahla yemidlalo yemali ngendlela efanele.

(3) Umqhubi womzila noma umqhubi wendawo ozimele angakwazi ukulungisa, ukukhanda noma ukushintsha noma imuphi umshini okhokha isamba esithile awusebenzisayo ngendlela ehambisana nezimo athole ngaphansi kwazo ilayisensi, ngokusebenza abasebenzi abaqeqeshiwe futhi anabesipiliyoni, futhi kuncike ekutheni leyo mishini ekhokha isamba esithile iqhubeka nokuba sesimweni ebigunyazwe ikusona.

Ukugcinwa kwamarekhodi emishini ekhokha isamba esithile, imidlalo yemali nenye impahla ehambisanayo

102. Umqhubi womzila noma umqhubi wendawo ozimele kumele agcine, isikhathi esiyiminyaka emihlanu, amarekhodi emishini ekhokha isamba esithile, imidlalo yemali kanye nempahla ehambisana nayo ebhaliswe ngokuhambisana nezinhlinzeko zomthethonqubo 82, kubandakanya, phakathi kokunye, umkhiqizi wayo, usuku lokuthengwa kwayo, inombolo yomshini, inombolo yohlobo, inombolo yokubhaliswa yiBhodi nosuku lokubhaliswa kwayo yiBhodi.

**ISAHLUKO 6
ABAQHUBI BEZINDAWO**

Ingxenye 1

AbaQhubi beziNdawo: IziNhlinzeko eseJwayelekile kubaQhubi beziNdawo

Imisebenzi egunyazwe yilayisensi yomqhubi wendawo

103. Umnikazi welayisensi yomqhubi wendawo noma umnikazi welayisensi yomqhubi wendawo ozimele ugunyazwe ukuba aqhube futhi agcine ezakhiweni ezinelayisensi, noma engxenyeni yalezo zakhiwo njengoba kubekwe kwilayisensi, imishini ekhokha isamba esithile ebekwe kwilayisensi, kuncike kule mibandela –

- (a) isibalo semshini ekhokha isamba esithile kulezo zakhiwo ezinelayisensi akumele seqe isibalo esinqunye kule Ngxenye yemithethonqubo; futhi
- (b) yonke imishini ekhokha isamba esithile kumele ibekwe ezakhiweni ezinelayisensi ngendlela yokuthi abantu abaneminyaka engaphansi kweyishumi nesishiyagalombili abafinyeleli kuyona.

CONTINUES ON PAGE 290—PART 2